
17465

महाराष्ट्रीय ज्ञानकोश.

सूची खंड

संपादक

श्रीधर व्यंकटेश केतकर एम्. ए. पीएच्. डी.

संपादकीय मदतनीस

यशवंत गोपाळ कानेटकर बी. ए.

विभाग बाविसावा

ज्ञानं राष्ट्रधनं महत्तममिदं ब्राह्मण्यसंरक्षकम् ।
लोके क्षत्रियवैश्यकार्यघटनासौकर्यसंस्थापकम् ॥
कर्तृत्वागमबोधको ननु भवेज्ज्ञानार्थयत्नोऽधुना ।
ज्ञात्वा नागपुरे सुपण्डितजनैःसंघःशुभो निर्मितः ॥

१९२९

मुद्रक व प्रकाशक—महाराष्ट्रीय ज्ञानकोशमंडळ लि. नागपूर, तर्फे श्री. व्यं. केतकर

८४१ सदाशिव पेठ, पुणें.

अंतरालोक

---:o:---

चुकांची दुरुस्ती ९७४६५

'पान २४७' पहिल्या कॉलमच्या शेवटीं खालील मजकूर वाचावा.

ढ.

ण.

प्रस्तावना

महाराष्ट्रीय ज्ञानकोशाचा सूचिविभाग वाचकांच्या हातीं देतांना अंगीकृत कार्याची खरी पूर्णता झाल्याचा आनंद होत आहे.

संकल्पित कार्यांपैकीं पुरवणी विभाग हें कार्य महत्वाचें आहे कारण या कार्याच्या योगानें ज्ञानकोश रचनेच्या क्रियेचें सातत्य राहील. हें सातत्य दुसऱ्या एका कारणामुळें चालूच आहे आणि तें कारण म्हटलें म्हणजे गुजराथी ज्ञानकोशाची रचना होय. मराठी ज्ञानकोशांत समाविष्ट न केलेला असा बराच मजकूर गुजराथी ज्ञानकोशासाठीं तयार झाला आहे. अन्य भाषांत ज्ञानकोश तयार झाले आणि ते मराठी ज्ञानकोशाच्या पायावर तयार झाले म्हणजे या ग्रंथाची तपासणी, या ग्रंथांत झालेल्या संज्ञा पद्धतींचा प्रसार, इत्यादि कार्यें चालू रहातात. पुरवणीसाठीं साहित्य जरी वाढत आहे, तरी एकदम पुरवणी भाग काढण्यांत अर्थ नाहीं.

प्राचीन महाराष्ट्राच्या इतिहासाचा पहिला भाग प्रसिद्ध करून पुढचे भाग लिहिण्यासाठीं इंग्लंडला जावयाचा संकल्प केला आहे. तेथें दोनतीन वर्षें तरी रहावें लागेल;तेथेंच पुरवणी भाग तयार केले तर ते अधिक इष्ट होईल-कारण साहित्याचा सांठा इंग्लंडांत आहे,हिंदुस्थानांत नाहीं-हिंदुस्थानांत हा ग्रंथ तयार झाला तो अनेक ग्रंथविषयक अडचणींशीं लढत लढत तयार झाला. याची दुरुस्ती पुरवणी जर लंडनला बसून काढतां आली तर तें खरोखर उच्चप्रकारचें कार्य होईल. महाराष्ट्रीय जनतेपुढें जें मांडावयाचें तें तुटपुंज्या साहित्याच्या सहाय्यानें न मांडतां जगांतील अत्यंत उत्तम संग्रहाच्या सहाय्यानें मांडणें हेंच युक्त आहे-कारण महाराष्ट्रीय जनतेच्या पांडित्य विषयक अपेक्षा त्याच्या योगानें वाढून,उत्तम ग्रंथसंग्रहाचें महत्व त्यांसहि वाटावयास लागेल. आपण जीं मतें धारण करितों तीं मतें अपूर्ण साहित्यसंग्रहावर अवलंबून नसून जगांतील अत्यंत श्रेष्ठ अशा साहित्यसंग्रहावर अवलंबून आहेत, अशी खात्री ज्या लोकांस असते, त्या लोकांत बौद्धिक निर्भयतेचा विकास होतो.

सूचीचा उपयोग वाचकांस दोन तीन तऱ्हांनीं होणार आहे. एक तर भाषाविकासाचें अवलोकन या सूचीच्या सहाय्यानें होईल. अनेक शास्त्रीय शब्द सूचीकृत झाले असल्यामुळें शास्त्रीय शब्दसंग्राहकांस सूचीचा उपयोग होईल. इष्ट विषयावर माहिती हा उपयोग तर आहेच. अनेक कवि, अनेक ऐतिहासिक व्यक्ति, अनेक स्थलें, अनेक पदार्थ, यांस त्यांच्या अल्प महत्वामुळें स्वतंत्र लेखांचा मान मिळत नाहीं. अशा विषयांवर माहिती काय आहे हें जिज्ञासूस एकदम सांपडेल. ज्ञानविकास,ज्ञानप्रगति, या दृष्टीनें देखील ज्ञानकोशाच्या सर्वव्यापी ग्रंथाच्या सूचीकरणाचें महत्व आहे. ऐतिहासिक वृत्ताविषयीं आपलीं विशिष्ट मतें आपल्या इतिहासविषयक इतर मतांशीं कितपत सुसंगत आहेत याची तपासणी प्रत्येक व्यक्तीला देखील पुरी होत नाहीं. व्यक्तीच्या मतांत परस्पर विरुद्धता जर असली तर अनेक व्यक्ति मिळून जो पंडित संप्रदाय तयार होतो त्यांत तर परस्पर विरुद्धता अधिकच असणार. तसली विरुद्धता नजरेस येणें आणि तीवर विचार होणें हें ज्ञानप्रगतीस आवश्यक असतें. ज्ञानकोशांतील लेखांत जर परस्पर विरुद्धता किंवा असंगति असेल तर या सूचीमुळें तीहि लक्षांत येऊन त्या लेख-विषयांवर विशेष विचार किंवा नवीन संशोधन याला प्रेरणा होईल.

सूचीचा उपयोग चांगला व्हावा, बारक्या टाइपांतील मजकूर पाहण्याचा लोकांना त्रास होतो, म्हणून सूचीमुद्रणाच्या प्रचलित पद्धतीकडे दुर्लक्ष करून सूची मुद्दाम जाडया टाइपांत छापली आहे. हें नाविन्य वाचकांस आवडेल अशी आशा आहे.

श्री. व्यं. केतकर.

सूचीचा उपयोग करणारांस सूचना.

वाचकांनीं सूचीचा उपयोग करतांना सूची कशी तयार होते त्याच्या क्रिया लक्षांत ठेवल्यास सूचींत कोणत्या प्रकारचे दोष उत्पन्न होणें शक्य असतें याची त्यांना कल्पना येईल आणि तें ज्ञान त्यांना सूचीच्या व्यापकतेच्या व विश्वसनीयतेच्या मर्यादा लक्षांत आणून देईल.

सूची करतांना कोणत्या शब्दास सूचींत स्थान द्यावयाचें याविषयीं पुष्कळच विचारभेद होण्याचा संभव आहे. सूची करण्यासाठीं संपादकीय शाखेंतील मंडळींनाच सूचीसाठीं शब्दांखालीं रेघ ओढण्याचें काम दिलें. संपादकीय कामगारानें रेघ ओढल्यानंतर तो शब्द लिहून काढून त्या पानाचा संदर्भ देणें इत्यादि कामें निराळ्या-मंडळीकडून झालीं. येणेंप्रमाणें सुमारें दोन लक्ष चिठ्या तयार झाल्या. एक चिठ्ठी ह्मणजे एक विधान असें धरलें तर या सूचींत सुमारें दोन लक्ष विधानें संग्रहित आहेत.

चिठ्या तयार झाल्यानंतर त्या चिठ्या कोशानुक्रमानें लावून नंतर हस्तलिखितें तयार करणें हीं कामें स्वाभाविकपणें पुढें येतात. तें सर्व काम यांत्रिक पद्धतीचें आहे. मुख्य प्रश्न कोणता शब्द सूचींत अंतर्भूत करावयाचा आणि कोणता नाहीं हा आहे. यांत वैयक्तिक अभिरुचि, महत्वासंबंधानें वैयक्तिक दृष्टि या सर्व गोष्टींना स्थान आहे यांत शंका नाहीं. दोन मंडळी एकाच पुस्तकाची सूची करतांना निरनिराळ्या गोष्टींना महत्व देतील आणि यामुळें वाचकांस ज्यांचें महत्व वाटतें असे अनेक विषय या सूचींत दुर्लक्षिले गेले असणें देखील शक्य आहे. या शिवाय पुढील गोष्टी लक्षांत ठेवल्या पाहिजेत.

विशिष्ट विषयाचा अभ्यास करण्यासाठीं ज्ञानकोशांतील सर्व लेखांचें जें विषयवार पृथक्करण केलें आहे तें उपयोगी होईल.

सहाव्या विभागापासून ज्ञानकोशाचीं पृष्ठें विभागवार अंकिलीं गेलीं नाहींत तर अक्षरवार अंकिलीं गेलीं आहेत. यासाठीं ज्ञानकोशांत पहिल्या पांच भागांची सूची तेवढी भागानुसार केली आहे आणि पुढील भागांची सूचि अक्षरवार केली आहे.

सूचीचा उपयोग करतांना मूळ शब्द निरनिराळ्या तऱ्हांनीं लिहिला जातो काय याचा विचार करावा. ज्ञानकोशांत एकच शब्दाचें एकच रूप राखलें गेलें आहे असें नाहीं. जशीं अनेक रूपें वापरलीं गेलीं असतील त्याप्रमाणें अनेक रूपें सूचींतहि येतील. शब्द परकीय भाषेंतला असल्यास शब्दाचीं अनेक रूपें पुस्तकांत येण्याचा संभव पुष्कळच असतो. उदाहरणार्थ, महंमद, महमूद. तर अशा प्रसंगीं अनेक ठिकाणीं पाहिलें पाहिजे. इंग्रजी 'ए' नें सुरवात होणारे शब्द मराठींत अ, आ, किंवा 'ए' या तीन स्वरांनीं उच्चारले जातात त्याअर्थीं तीन ठिकाणीं तसले शब्द पसरले असणें शक्य आहे ही गोष्ट लक्षांत ठेवली पाहिजे. तसेंच 'जी' नें सुरवात होणाऱ्या शब्दांचे उच्चार 'ज' व 'ग' असे दोन प्रकारे होऊं शकतात त्यामुळें दोन ठिकाणीं तो शब्द आला असेल, ही शक्यता लक्षांत घेणें अवश्य आहे.

सूचीमध्यें पृष्ठ ४१४ पासून संक्षेप आहेत ते पुढील प्रमाणें.—

शब्द	संक्षेप	शब्द	संक्षेप
कादंबरीकार	का.	बंदर	बं.
गांव	गां.	बेट	बे.
ग्रंथकार व ग्रंथ	ग्रं.	राजधानी व राजा	रा.
घराणें	घ.	लेखक	ले.
जात	जा.	लोक	लो.
नदी	न.	शहर	श.
नाटक	ना.	शिखर	शि.
पंडीत	पं.	सरदार, व सरोवर	स.
पर्वत	प.	संस्थान	सं.
प्रधान	प्र.	सुभेदार	सु.
प्रेसिडेन्ट	प्रे.	सेनापति	से.
		व्यापारी ठिकाण	व्या. ठि.

महाराष्ट्रीय ज्ञानकोश

सूची विभाग

सूचीचा उपयोग करणाऱ्यांस प्राथमिक सूचना

प्राथमिक सूचना

प्रस्तुत सूचीचे दोन भाग आहेत. पहिल्या भागांत ज्ञानकोशांतील लेखांचें विषयवार पृथक्करण आहे. या पृथक्करणाचा मुख्य हेतु हा आहे कीं, विशिष्ट विषयाचा अभ्यास करण्यासाठीं ज्यांस ज्ञानकोशाचा उपयोग करून घ्यावयाचा असेल त्यांस तें शक्य व्हावें. यांत प्रस्तावनाखंडांतील प्रकरणांकडे देखील लक्ष ओढलें आहे.

आज असे अनेक विषय आहेत कीं त्या विषयांवर ज्ञानकोशांतील लेखांशिवाय दुसरें वाङ्मयच नाहीं, व यामुळें वाचकांस आपल्या आवडत्या विषयावर मराठींत कितपत माहिती उपलब्ध झाली आहे हें कळावें म्हणून विषयवार पृथक्करण या ग्रंथांत समाविष्ट केलें आहे. या प्रकारच्या पृथक्करणाशिवाय विशिष्ट शास्त्रावर—उदाहरणार्थ 'रसायनशास्त्र' या विषयावर—कोणते लेख आले आहेत हें समजणार नाहीं. इष्ट विषयावरील मजकूर शोधण्याशिवाय या पृथक्करणाचा आणखी एक उपयोग आहे. आणि तो म्हटला म्हणजे वाचकाची दृष्टि व्यापक करण्याचा होय. ज्ञानकोशांत आलेल्या विषयांची विविधता निव्वळ कल्पनेनें कोणासच करतां येणार नाहीं कारण शास्त्रांची विविधता पूर्णपणें फारच थोड्यांस माहीत असते.

शास्त्रांचें किंवा वाङ्मयाचें वर्गीकरण तात्विक पद्धतीनें पहातां अगदीं निर्दोष असतें असें नाहीं तसें येथेंहि निर्दोष वर्गीकरण अपूर्ण असण्याचें कारण असें कीं, एक विषय अनेक शास्त्रांखालीं मोडूं शकतो व प्रत्येक शास्त्राखालीं येणारा ज्ञानकोशांतील मजकूर त्या शास्त्राच्या नांवाखालीं यावा हें ध्येय साध्य होत नाहीं. कारण, कांहीं मजकूर अनेक शास्त्रांखालीं जाण्यासारखा असतो. रसायन व औषधिशास्त्र यांचें एकमेकांपासून पृथक्करण करतां येण्याजोगें नसतें आणि औषधिशास्त्रासंबंधीचा मजकूर वैद्यकशास्त्रापासून निराळा मांडतां येत नाहीं. भौगोलिक लेख इतके विविध असतात कीं, प्रत्येक ठिकाणचे प्राणी, वनस्पती, मानववंशशास्त्र, भूस्तरशास्त्र, कृषिशास्त्र, व्यापारशास्त्र, इतिहास इत्यादि विषयांचा मजकूर देशनामांखालींच आलेला असतो यामुळें ज्ञानकोशांतील लेखांचें विषयवार पृथक्करण पूर्णपणें शक्य नहीं. लेख सांपडला म्हणजे तो कोणत्या तरी सयुक्तिक नांवाखालीं घालावयाचा एवढेंच तत्त्व लक्षांत ठेवून वर्गीकरण करावें लागलें आहे.

इतिहास हा विषय इतका मोठा आहे कीं, त्याच्यामध्यें वाटेल तेवढें येऊं शकेल. हिंदुस्थानच्या इतिहासाशीं संबद्ध अशा अनेक विषयांवर या पुस्तकांत स्वतंत्र लेख आल्यामुळें त्यांचें वर्गीकरण जास्त केलेलें आहे. तथापि इतर देशांसंबंधाचा मजकूर हिंदुस्थानाच्या मानानें बराच कमी प्रमाणांत घेतला असल्यामुळें त्याच्या वर्गीकरणांत इतकी बारीक दृष्टि ठेविली नाहीं. चरित्रें देतांना अशाच प्रकारचा घोटाळा होतो. एकच मनुष्य विशिष्ट शास्त्रावरील लेखक किंवा संशोधक म्हणून प्रसिद्ध असतो; पण तो इतर विषयांस देखील हात लावतो. कादंबरीकार कवि असूं शकतो किंवा इतिहासकारहि असूं शकतो. एवढेंच नव्हे तर, एखादा योद्धा देखील ग्रंथकार असतो. अशामुळें कांहीं चरित्रांचें विशिष्ट शास्त्राखालीं किंवा उद्यमाखालीं वर्गीकरण झालें असलें, तरी तीं चरित्रें दुसऱ्या विषयांखालीं येऊं शकतील व त्याखालीं मात्र त्या व्यक्तीचें नांव सांपडणार नाहीं. एवढेंच नव्हे तर अमुक व्यक्तीचें नांव, कोणत्या प्रकारच्या उद्यमाखालीं घालावयाचें या बाबतींत सूचीकार व वाचक यांत मतभेदहि होण्याचा संभव आहे. यासाठीं सूचीचा उपयोग करूं इच्छिणाऱ्यानें आपला विषय अनेक विषयवर्गनामांखालीं पाहिला पाहिजे. या गोष्टी लक्षांत ठेविल्या असतां आणि आमची वर्गीकरणपद्धति एकदां लक्ष्यपूर्वक पाहून ठेविली असतां, वाचकांस ज्या विषयावरचें साहित्य ज्ञानकोशांत शोधावयाचें असेल, त्या विषयाचें साहित्य सांपडण्यास अडचण पडणार नाहीं असें वाटतें.

या सूचीचा जो मुख्य भाग आहे त्यसंबंधानें जी एक सूचना वाचकांस दिली पाहिजे ती ही कीं ग्रंथांतील प्रत्येक विषय किंवा प्रत्येक विशेषनाम देखील सूचींत दाखविलें नाहीं. प्रत्येक विचार किंवा व्यक्ति जेव्हां जेव्हां येईल तेव्हां तेव्हां ती सूचींत समाविष्ट करण्याचें ध्येय कधींच साध्य होत नाहीं. घ्यावयाचें काय याविषयीं निवडानिवड करावी लागतेच आणि ती करतांना वैयक्तिक दृष्टि त्या निवडानिवडींत शिरतेच. येथें एवढेंच सांगितलें पाहिजे कीं ज्ञानकोशाच्या संपादक वर्गानेंच सूचीचे शब्द निवडले आहेत आणि ते निवडतांना अनेक प्रकारचा विचार होऊन विषय घेतले गेले किंवा वगळले गेले. तो विचारहि येथें साग्र देतां येत नाहीं. या भाग रचनेत भानगड नाहीं;

ज्ञानकोशांतील लेखांचें विषयवार पृथक्करण

हिंदुस्थान–इतिहास

इंग्रजी अमदानी
इतिहाससाहित्य
जातीतिहास
जैन
पौराणिक
प्राचीन हिंदुस्थान
बौद्ध
मराठे
मुसुलमानी अंमल
रजपूत व क्षत्रिय राजे
वैदिक

हिंदुस्थान–प्रादेशिक इतिहास व भूगोल

आसाम
कर्नाटक
काठेवाड व गुजराथ
काश्मीर
त्रावणकोर संस्थान
ध्रुवप्रदेश
पंजाब
पोर्तुगीज वसाहत
प्राचीन हिंदुस्थान
बंगाल
बडोदें संस्थान
बिहार व ओरिसा
ब्रह्मदेश
मद्रास इलाखा
मध्यप्रांत हिंदी व मराठी
मध्यहिंदुस्थान
मुंबई इलाख्यांतील
महाराष्ट्र
म्हैसूर संस्थान
राजपुताना
वऱ्हाड
वायव्यसरहद्द
संयुक्तप्रांत
सिंध व कच्छ
हिंदुस्थानसमीपचा प्रदेश
हिमालयीन प्रदेश
हैद्राबाद संस्थान

अमेरिका

ऐतिहासिक चरित्रें
जाती
प्रादेशिक इतिहास व भूगोल

आफ्रिका

ऐतिहासिक चरित्रें
जाती
प्राचीन देवता
प्रादेशिक इति. व भूगोल

आशिया

ऐतिहासिक चरित्रें
प्राचीन देवता
जाती
प्रादेशिक इति. व भूगोल

आस्ट्रेलिया

जाती
प्रादेशिक-
इतिहास व भूगोल

यूरोप

ऐतिहासिक चरित्रें
जाती
प्राचीन यूरोप
प्रादेशिक इतिहास भूगोल

वाङ्मयेतिहास

अमेरिकन
अरबी
आंग्ल
आंग्लोइंडियन
इटालियन
ऊर्दु
कानडी
गॉथिक
गुजराथी
ग्रीक
जर्मन
जैन
तामिळ
तेलगु
पैशाच्य
पोर्तुगीज
प्राचीन इराणी
फारशी
बंगाली
बौद्ध
मराठी
यहुदी
शीख
संस्कृत
सामान्य
हिंदुस्थानी

शास्त्रें

अध्यात्म
अध्यापन
अर्थनिश्चय
अर्थशास्त्र
इतिहास
इंद्रियविज्ञान
उद्योग व व्यापार
कलाविषयक
कायदा
काव्य
कृषि
खनिज
खेळ
गणित
चित्रकला
जंगल
ज्योतिष
तत्त्वज्ञान
दैवत
धातु
धार्मिक व सांप्रदायिक
नाट्य
न्याय
पदार्थविज्ञान
प्राणी
भाषा
भूगोल
भूस्तर
मानववंश
मुद्रण
यंत्रशास्त्र
युद्धशास्त्र
रसायनशास्त्र
लिपिशास्त्र
वनस्पतिशास्त्र
विज्ञानशास्त्र
वैद्यक
व्याकरण
शासनशास्त्र
समाजशास्त्र
संसारमंडन
सृष्टिविज्ञानशास्त्र
स्थापत्यशास्त्र

हिंदुस्थानचा-इतिहास

इंग्रजी अमदानी-अगाखान (१ ला, २ रा, ३ रा), ॲमहर्स्ट, अय्यंगार कस्तुरीरंग, अय्यर सर शेषाद्रि, अय्यर सर ति. मुथुस्वामि, आक्टरलोनी, आंग्लो इंडियन, इंपे सर एलिजा, ईस्ट इंडिया कंपनी, उमरखान, उमाजी नाईक, उमीचंद, एडेन जार्ज, एलेनबरो, एलफिन्स्टन, एल्जिन, औट्रम, करीमखान, कर्णाटक, कॉटन, कॉर्नवालीस, क्लाइव्ह, गोखले गोपाळ कृष्ण, गोपीनाथ दीक्षित, गौरीशंकर, चंदावरकर, चिपळूणकर कृष्णशास्त्री, चिपळूणकर विष्णुशास्त्री, चैतसिंग, छड्ड, जगन्नाथ शंकरशेट, जांभेकर, जावजी दादाजी, जिन्सीवाले, जोग, जोशी गणेश वासुदेव, झांशीची राणी, टागोर देवेंद्र, टागोर शौरींद्र मोहन, टाटा जमशेटजी, टाटा रतन, टिळक, डफरीन, डलहौसी, डुप्ले, डि बॉयने, डिगची लढाई, तात्या टोपी, थिबा राजा, दास चित्तरंजन, दादाभाई नौरोजी, दिलीपसिंग, नथुभाई सर मंगळदास, नंदकुमार, नार्थब्रुक, नेपिअर, नोबिली, पाल, पुर्णैय्या, बानर्जी सुरेंद्रनाथ, बार्लो सर जॉर्ज, बुसी, बेंटिंग लॉर्ड, भागवत, भांडारकर, मंडलिक, मलबारी, महाजन, मॉंटेग्यू, माधवराव सर टी, मिंटो (२), मित्र राजेंद्रलाल, मेटकॉफ, मेथा सर फेरोजशहा, मेयो, यशवंत महादेव, रणजितसिंह, रानडे महादेव गोविंद, रावर्ट्स फ्रेड्रिक, रॉलिन्सन, रिपन लॉर्ड, लॉरेन्स, लाली, लिटन, वेलस्ली, सुब्रह्मण्य अय्यर.

इतिहाससाहित्य-आयर्न्हिन, इब्न बतूता, इत्सिंग, उकॉंग, ऐनीअकबरी, काफीखान, कायगांवकर, कीर्तने बंधु, कृ. वि. सोहोनी, खरे, तवारी, थुसिडाइडीझ, पटवर्धन पांडुरंग नरसिंह, फेरिष्ता, ह्युएनत्संग.

जातीतिहास-अकरमाशे, अका, अखा, अगमुदैयन, अगस, अगार्या, अगीर, अग्रदानी, अग्रहारी, अघारिया, अठरा टोपकर, अतीत, आदिकल, अनावल, अब्दल, अबोर, अरख, अरे, अरैन, अरोरा, अर्घुन, अलावन, अवन, असुर, अहिवंशी, अहीर, अहेरिया, आखा, आगरवाल, आगरी, आगळे, आगेर, आंजणा, आतार, आदिनारायण, आयटन, आराध्य ब्राह्मण, आरे, आर्य, आर्यन्, आर्यपत्तर, आलकरी, आहोम, इझवार, इझावा, इंग्य लोक, इदैयन, इरालिक, इरुल, इलयतु, इलुवन, ईदिग, उचले, उडिया सांझिया, उदासी, उप्पर उरली, उल्लुतन, उस्तरण, एंब्रान, एरवल्लर, एरिलिगारु, ओचन, ओझा, ओतारी, ओध, ओरकझई, ओरावन, ओसवाल, औदिच्य ब्राह्मण, औंधेलिया, अंतराल, अंध, अंबत्तन, अंबलक्कारन, अंबलवासी, कक्कलन, कचेरा, कच्छी मेमन, कंजर, कडिया, कडुस, कंडेरा, काणियान कदन, कद्रा, कद्रुपत्तन, कनक्कन, कनेत, कब्बालिगर, कमार, कम्मा, कम्माल, करण, कराडी, करेण, कर्णप्रावरण, कलंगा, कलाल, कलावंत, कलित, कल्लार, कवराई, कवार, कसबी, कसाई, कहार, काकेझी, काचिन, काची, काठी, काठेवाडी, काडू, कातकरी, कातारी, कातिया, काथरवाणी, कादिर, कानमैल, कानिकर, कान्यकुब्ज ब्राह्मण, कापू, कांबोह, कामकार, कामद, कामळी, कामाठी, कायस्थ, कारवाल (करौला), कारस्कर, कारेवक्कल, कालंदर, कालिंजी, काश्मिरी, काश्मिरी ब्राह्मण, कासार, काहूत, किरवंत, किरात, किरार, किसान, कीचक, कीर, कुकी, कुंभ्रा, कुडवक्कल, कुडाळदेशकर ब्राह्मण, कुडुमी, कुणबी, कुंभार, कुरमवार, कुरमी, कुरवा, कुसवन, कूटमाळी, कृष्णान्वक, केलसी, केवट, कैकाडी, कैकोलन, कैवर्त, कोइरी, कोंकणस्थ वैश्य, कोंकणी, कोच, कोमटी, कोमारपाईक, कोयी, कोरी, कोर्कू, कोल, कोलघा, कोलम, कोलायन, कोल्हाटी, कोष्टी, कोहळी, कोळी, क्युरेषी, क्रमवंत, खंगार, खंडायत, खंडेलवाल, खत्तर, खत्री, खवास, खाटीक, खानझादा, खारल, खारवा, खारिया, खाळपा, खालसा, खासी, खैरवार, खो, खोजा, खोंड, खोरवार, गंडा, गदरिया, गदी, गद्दी, गंधमाळी, गरोडा, गवंडी, गवळी, गहोई, गाम्रा, गानिगा, गाविती, गामवक्कल, गारपगारी, गारुडी, गावड, गिधिया, गुजर, गुरखा, गुरव, गुरुंड, गोंड, गोंडगोवारी, गोंधळी, गोप, गोला, गोवर्धनब्राह्मण, गोसावी, गौडब्राह्मण, ग्रहविप्र, घानची, घासी, घिरथ, घिसाडी, घोसी, चक्कियर, चंगर, चडार, चतुर्थ, चरणदासीपंथ, चाननशानन, चानाल, चांभार, चारण, चासा, चिक, चितारी, चिन, चिस्ति, चुटिया, चुडा, चेट्टी, चेरुमन, चेरो, चोभ्रा, चौहाण-चव्हाण छिंपा, जंगम, जळधा, जाट, जाटपु, जादम, जालारी, जिनगर, जिप्सी, जुझोतिया, जैसवाय, जोगी, जोनगन, ज्वांगपाडुआ, झावेल, झारगर, झीनवर, झैमुस्त, टिपरा, टोवला, टोग्यु, ठग, ठाकूर, डांगची, डूम, डोम्रा, डोंब, डोंबारी, डोमल, डोहर, तरखन, तलैंग, तवेफ, तागा, तालवा ऊर्फ तंती, तांतन, तांवट, तांबोळी, तामीळ, तिगळ, तिरगुळ, तुरी, तेलगु, तेली, थोरी, दनु, दरद, दरवेशी, दर्जी, दसनामी, दहाईत, दांगट, दास, दुबळे, देवरुखे, देवांग, देवार, दैवज्ञ, धनगर,

धनवार, धावडट, धाडी, धानुक, धुंड, धुनिया, धुमाळ, धुंमर, धेड, धोडिआ, धोबी, धोली ऊर्फ ढोली. नगारची, नगेसिआ (नगासिआ), नाडिआल, नंबियसन, नंबुद्री, नहाल (निहाल), नाईक, नाग जात, नागर्ते, नाट, नाडोर, नामदेव शिंपी, नामशूद्र, नायडु, नायर, नार्वेकर वैश्य, निषाद, निहाल, निळारी, नीयगी, नीलगिरीवरील लोक, नुनगर, नुनिआ (लुनिआ), नुर्से, न्हावी, पंका, पंचधा, पटवेकरी, पटेलिया, पठाण, परजा, परधान, पराया, पलैंग, पाईक, पांचकळशी, पांचाल, पाथरवट, पारधी पारशी, पासी, पिंजारी, पुलैयन, पोत्ती (मल्याळ), प्रभु, फकीर, बजानिया, बटवाल, बनाजिग, बनिया, बलिजा, बहुरूपी, बार्फिडा, बारवल, बारी, बावरिया, बिश्नोई, बुरूड, बेने इस्रायल, बेरड, बेलदार, बेस्ता, बैगा, बैरागी, बोगार, बाडो, बोरिया, बोहरा, ब्रह्मक्षत्री, ब्राह्मण, भंगी, भडभुंजा, भंडारी, भरवाड, भरिया, भवया, भाट, भाटिया, भानसाळी, भामटे, भावसार, भाविणी व देवळी, भिल्ल, भुइनमाळी, भुइया, भूमिज, भूलिया, भोई, मच्छी, मणिपुरी, मणिहार, मराठे, महाजन, महार, मांग, मांगेला, मादिगा, माने, मारवाडी, माळी, मिराशी, मिशमी, मीना, मुंडा, मुसलमान, मेन, मेव, म्लेंच्छ, यवन, रंगरेझ किंवा रंगारी, रथवी, रजपूत, रड्डी, रबडी, राऊतिया, राज, राजजन्मी, राजबार (मोवार), राठी, राभा जात, रामोशी, रावळ, रार, रोहिले, लव्हेरा, लखना, लाड, लालुंग, लावो, लिंगायत, लिलारी, लोणारी, लोधा, लोन्हा, लोहाणा, लोहार, वक्कलिग, वंजारी, वड्डर, वर्ण ब्राह्मण, वलन, वहना, वघेरे, वाटल, वाणी, वारली, वासुदेव, वाहीक, विदुर, विश्वब्राह्मण, वेद, वेलन, वेल्लाळ, वैदु, वैश्य, शिंपी, सगर, सय्यद, सर्केशियन लोक, सवर, सह्वासी ब्राह्मण, सारस्वत, साळी, सुतार, सोनार, हलवाई, हव्यक, हळवा, हालेपाईक, होलिया, क्षत्रिय.

जैन–अजित, अवसर्पिणी, अष्टान्हिकपर्व, आदिपुराण, आर्यरक्षित, आशाधर, आसड, इंद्रभूति, ऋषभ, खरतरगच्छ, त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरित्र, महावीर.

पौराणिक–अकंपन, अकृतव्रण, अक्रूर, अग्निकुलें, अग्निपुराण, अग्निमित्र, अग्निवेश्य, अग्निशिर, अघासुर, अचल, अज, अजमीढ, अजातशत्रु, अजामिळ, अठरा पुराणें, अणिमांडव्य, अतिकाय, अत्रि, अद्रिका, अधिरथ, अनंत, अनरण्य, अनला, अनसूया, अनळ, अनिरुद्ध, अनु, अनुमति, अनुविंद, अनुशाल्व, अप्सरा, अभिमन्यु, अमरावती, अमरु राजा, अमर्षण, अमावसु, अमितायु, अमृत, अरणीसुत, अरुण, अरुंधती, अर्जुन, अलंबुष, अलायुध, अवतार, अविधवानवमी, अश्मा, अश्वपति, अश्वसेन, अष्टउपद्वीप, अष्टक, अष्टकुलाचल, अष्ट दिक्पाल, अष्टदिग्गज, अष्ट नाग, अष्टनायिका, अष्टभैरव, अष्टमर्यादागिरी, अष्टमांगल्य, अष्टयोगिनी, अष्टवायन, अष्टविनायक, अष्टविवाह, अष्टावक्र, असमंजा, असुर, अहल्या, आकुति, आकृति, आग्नींध्र, आज्यप, आडी, आयु, आर्यक, आर्ष्टिषेण, आस्तीक, इडा, इंद्र, इंद्रजित, इंद्रद्युम्न, इंद्राणी, इंद्रौत–शौनक, इध्मजिव्ह, इध्मवाह, इरावती, इरावान, इलावृत्त, इल्वल, इक्ष्वाकु, उग्रसेन, उतथ्य, उत्तंक, उत्तर, उत्तरा, उत्तानपाद, उदयन, उद्गाता, उद्दालक, उद्धव, उपप्लव, उपमन्यु, उपरिचर, उमा, उर्वशी, उलूक, उलूपी, उशना, उशीनर, उषा, ऋचीक, ऋतुपर्ण, ऋषभ, ऋषिपंचमी, ऋष्यशृंग, ऋक्षरजा, एकत, एकलव्य, एकादशरुद्र, ऐरावत, और्व, औशनस, अंगद, अंजना, अंधक, अंबरीष, अंबा, अंबालिका, अंबिका, अंशुमान, कंक, ककुत्स्थ, कच, कण्व, कद्रु, कपिल, कबंध, कर्कोटक, कर्ण, कर्दम, कलंकी, कलि, कलियुग, कलियुगवर्ष, कल्प, कल्माषपाद, कवष, कवि, कश्यप, कंस, कहोळ, काम, कार्तवीर्य, कार्तिकेय, कालकेय, कालनेमि, कालयवन, कालिंदी, कालिया, काली, काश्यप, किंकर, किन्नर, किरीटि, किर्मीर, कीचक, कुकुर, कुंति, कुंतिभोज, कुंती, कुबेर, कुब्जा, कुंभकर्ण, कुमार, कुरु, कुरुयुद्ध, कुवलयापीड, कुवलयाश्व, कुश, कुशध्वज, कुशनाभ, कुशान, कुशाव, कुशावर्त, कूर्म, कूर्मपुराण, कृतवर्मा, कृति, कृप, कृष्ण, कृष्णद्वैपायन, केशी, केसरी, केसीध्वज, कैकेयी, कैटभ, कौण्डिण्य, कौरव, कौसल्या, क्रतु, खट्वांग, खर, खरोष्ट्र ऋषि, खांडववन, गंधमादन, गरुड, गांधारी, गाधि, गालव, गिरिव्रज, गुरुहा नदी, गुह, गोपीचंद, गोवर्धन, गोशीर्ष, गौरी, घटोत्कच, चंडी, चंद्रहास, चर्मण्वती, चक्षुर्मनु, चित्रगुप्त, चित्ररथ, चित्रसेन, चित्रांगदा, च्यवन, जटायु, जटासुर, जडभरत, जनक, जनमेजय, जमदग्नि, जयद्रथ, जयविजय, जरत्कारु, जरासंध, जन्हु, जांबवान, जाबाल, जैमिनी, तक्षक, ताम्रलिप्ति, तारकासुर, तारा, तुंबरु, त्रिपुर, त्रिशंकु, त्वष्टा, दंडक, दनु, दमयंती, दर्शक, दशपुर, दशरथ, दशार्ण, दशावतार, दिलीप, दुर्योधन, दुर्वास, दुष्यंत, देवकी, देवयानी, देवलस्मृति, द्रुपद, द्रोण, द्रौपदी, द्वैतवन, धृष्टद्युम्न, नकुल, नंद, नरकासुर,

चिमणाजी दामोदर, चोपदार, चौगुला, चौथ, चौधरी, जमालखान, जरीपटका, जहाज फिरंगी, जहागीरदारी, जाधव घराणें, जाधवराई, जानोजी निंबाळकर, जामदारखाना, जिऊमहाला, जिजाबाई मोठी व धाकटी, जिराईतखाना, जिवबादादा बक्षी, जेधे, जोत्याजी केसरकर, जोशी, जोशी चासकर, जोशी बारामतीकर, डफळे, डिंगणकर, डुब्रे, तंजावरचें घराणें, ताई तेलीण, तांदुळजाची (राक्षसभुवनची) लढाई, तानाजी मालुसरे, ताराबाई, तुकोजी होळकर, तुळसीबाई, तुळाजी आंग्रे, तोतया भाऊसाहेब, त्रिंबकजी डेंगळे, त्रिंबकराव मामा पेठे, थोरात, दत्ताजी त्रिमल, दत्ताजी शिंदे, दयाबहादुर,दयाराम,दरकदार,दर्याबाई,दर्यासारंग, दळवै, दादाजी लोहोकरे, दादाजी कोंडदेव, दाभाडे, दिवाकर चोरघोडे, दीपाबाई, दुमाला, दुर्गादेवी, दुर्गाबाई, देवगिरीकर यादव, देवधर (ढमढेरे). देशपांडे, देशमुख, देसाई, देशाधिकारी, दौलतराव शिंदे, धडफळे, धनाजी जाधव व त्याचा वंश, धुळप, धोंड्या वाघ, नंजराज (म्हैसूर), नंदलाल मंडलोई, नरसिंगदेव (बुंदेला), नागपूरकर भोंसले, नागोजी माने,नाडगौडा, नातू बाळाजीपंत, नाना फडणीस, नानासाहेब पेशवे, नायक राजे, नारायणराव पेशवे, नारो आप्पाजी तुळशीबागवाले, नारो त्र्यंबक हणमंते, नारोपंत, चक्रदेव नारो राम मंत्री, नारो शंकर, निराजी रावजी, निळो मोरेश्वर, नेताजी पालकर, नेमाजी शिंदे, पटवर्धन घराणें, पटेलपाटील, पंडितराव, परशुरामभाऊ पटवर्धन, पवार, घराणें, पानपतचें युद्ध, पारसनीस, पिंगळे, पुरंधरे घराणें पेठे, पेंढारी, पेशवे, पेरॉन,प्रतापसिंह छत्रपति, प्रतिनिधि, फडके हरिपंत, फडणवीस, फत्तेसिंग भोंसले, बाजी पासलकर, बाजी प्रभु, बाजी भिवराव, बाजीराव बल्लाळ पेशवे, बाजीराव रघुनाथ पेशवे, बाबूजी नाईक जोशी, बायजाबाई शिंदे, बावडेकर रामचंद्रपंत, बाळाजी आवजी चिटणीस, बाळाजी कुंजर, बाळाजी बाजीराव पेशवे, बाळाजी विश्वनाथ पेशवे, बिनीवाले, ब्रह्मेंद्रस्वामी, भालदार, भालेराई, भास्कर राम कोल्हटकर, भूषणकवि, मंत्री, मल्हारराव गायकवाड, मल्हारराव होळकर, महाडीक, महादजी शिंदे, महाराष्ट्रीय साम्राज्य, माधवराव नारायण पेशवे, माधवराव बल्लाळ पेशवे, मानाजी आंग्रे, मानाजी फांकडे, मालोजी, मिरासदार, मुरारराव घोरपडे, मेहेंदळे, मोकासा, मोरे, मोरो त्रिंबक पिंगळे, यशवंतराव होळकर, रघुनाथराव पेशवे, राजाराम छत्रपति, राजाज्ञा, रामचंद्र गणेश कानडे, रामचंद्रबोवा शेणवी, रामदास, रामराजा, रामशास्त्री प्रभुणे, रास्ते घराणें, रूपराम कटारी, वतन व वतनदार, विठ्ठल शिवदेव, विठ्ठल सुंदर, विश्वासराव पेशवे, व्यंकोजी शहाजी, शाहू थोरला, शिंदे घराणें, शिलाहार राजे, शिवाजी, सखारामबापू, सदाशिव माणकेश्वर, सदाशिवरावभाऊ पेशवे, संभाजी, संभाजी आंग्रे, समशेरबहादर, शेखोजी आंग्रे, हणमंते, हरिपंत फडके, हिंमतबहादुर, होळकर.

मुसुलमानी अंमल—अकबर, अक्कण्णा, अनवरुद्दीन, अनारकली, अफझलखान, अबदुल करीम, अबदुल रहमानखान, अबदुल रहिमखान, अबदुल हक्क, अबदुल्ला कुतुबशहा, अबदुल्लाखान सय्यद, अबुलफजल, अबुल फैजी, अबूतालीब कलिम, अबू तालीबखान, अबूहसन कुतुबशहा, अमीरखान, अर्काटचे नवाब, अल्लाउद्दीन, अल्लाउद्दीनशहा, अली आदिलशहा, अलीवर्दीखान, असदखान, असफउद्दौला, असफखान, अस्करी मिर्झा, अहमद खट्टु, अहमदखान बंगष, अहमदशहा (गुजराथ), अहमदशहा (नगर), अहमदशहा (दिल्ली), अहमदशहा अबदाली, अहमदशहा वली, आगाखान, आमदखान, आदिलशहा, आमील, इकबलखान, इब्राहिम कुतुबशहा, इब्राहिमशहा, इमादशाही, उच्च, उदयभानु, उदेपुरी बेगम, उर्दु बेगी, ऊधमबाई, औरंगझेब, कमरुद्दीनखान,कामबक्ष,कामरान, कुत्बमिनार, कुत्बशहा, कुत्बशाही, कुत्बुद्दीन ऐबक, कैकुबाद, खानखानान, खानजहान, खानजहान कोकलताश, खानजहान लोदी, खालसा दिवाण, खिलजी घराणें, खुश्रु सुलतान, गाजीउद्दीन खान, गाजीउद्दीन हैदर, गिरिधर, गुलामकादर, गुलाम घराणें, गोकुळ जाट,ग्यासबेग, घोरी घराणें, चतुर महाल, चंदरभान, चंदासाहेब, चांदबिबि, जलालउद्दीन महंमद, जलालउद्दीन सयुति, जवानबख्त, जसवंतसिंग, जहांगीर, जहांदरशहा, जहानआरा, जल्हण, जानीबेग जाफरखान, जाविदखान, जोधबाई, झाबितखान, झिनत बेगम, झियाउद्दीन, झुब्दतुलबेगम, झुल्फिकारखान, झेबुन्निसा बेगम, झैनखान, झैनाबादीबेगम,झैनुल, टिपू सुलतान, तातारखान, तानसेन, तुघ्लकघराणें, तुरुष्क, तैमूर, तोडरमल, दरक, दरबार, दाऊदखान पन्नी, दानीयल मिर्झा, दानिश्मंदखान, दावीष, दारा, दिलेरखान, दुंदेखान, दोस्तअल्ली, नजफखान, नजीबउद्दौला, नशीरुद्दीन कबाचा, नासीरजंग, निजामअल्ली, निजामुल्मुलक, निजामशाही (अहमदनगर),

कामधेनु, कारडगी, कारडी, कारवार, काळहोळ, कित्तुर, किरगेरी, किरवळे, कुडची, कुडला, कुणकुंबी, कुडाळसंगम, कुंतनहसहळ्ळी, कुंभारडी डोंगर, कुमठा, कुर्तकोटी, कुसुगल, केरूर, केळवाडी, कोकटनूर, कोंगनोळी, कोटुमचगी, कोड, कोडमगी, कोण्णूर, कोपळ, गजेंद्रगड, गदग, गंधर्वगड, गलगनाथ, गलगली, गिरसप्पा, गुत्तल, गुळदगुड, गेज्जीहळ्ळी, गोकर्ण, गोकाक, गोळीहळ्ळी, चब्बी, चिंकजी, चिकोडी, चिकर्णाति, चिक्केरूर, चिताकुल, चिनमुलगुंद, जत, जमखंडी, जेसरी, डंबल, तालीकोट, तेरदाळ, तोरगळ, देगांव, देवगिरी, देवहिोसूर, द्वारसमुद्र, धारवाड, नंदगड, नंदिकेश्वर, नरगुंद, नरसापूर, नरेगळ, नरेंद्र, नवलगुंद, नबली, नागामेव, नालतवाड, निडगुंडी, निडाशिंगी, निपाणी, नेसर्गी, बंकापूर, बदामी, बागलकोट, बेळगांव, भटकळ, मंगळवेढें, मनकी, महालिंगपूर, मिरज, मिरजमळा, मुद्देविहाळ, मुधोळ, यादवाड, येल्लापूर, राटीहळ्ळी, राणीबेन्नूर, रामदुर्ग, रायचूर, रायबाग, रोण, लककुंडी, लक्ष्मेश्वर, वनवासी, विजापूर, शेडबाळ, संकेश्वर, संपगांव, सिरसी, सोंड, सौदत्ती, हनगळ, हल्याळ, हळशी, हावेरी, हुकेरी, हुनगुंद, हुबळी, हेबळी, होनावर.

काठेवाड व गुजरात—अकाडिया, अगर, अजमेर, अट्ठाविशी, अतरसुंबा पोटविभाग, अथेवाड, अनमदेश, अन्हिलवाड, अमरापूर, अमरेळी, अमृतवेल, अरदोई, अरनार, अरसूर डोंगर, अर्जुनगड, अर्जुनसुख, अर्नेज, अळमपूर, अलवा, अहमदनगर, अहमदाबाद, आकडिया, आटकोट, आदितियाना, आनंद, आनंदपूर, आन्दोसर, आंवरण, आमलीयार, आमारा, आमोद, आयाबेज, आरास, आलमपूर, इतवाद, इत्रिया गधाला, उखामंढळ, उचाड, उंज, उदेपूर, उन—देलवाडा, उप्लेटा, उमरेठ, उमेटा, ओलपाड, अंकलेश्वर, अंकेवालिया, अंघड, अंजार, अंतालिया अंबाभवानी, अंवाली, कंजरडा, कटोसन, कडान, कडोळी, कणेर, कण्व, कतारिया, कनोरा, कपडवंज, कबीरवट, कमाघिया, कमालपूर, करिआन, करोड, कर्मद, काकर, काकसिआली, कांत्रेज, काटोडिया, काठेवाड, कांथकोट, काथारिया, काथ्रोटा, कादोद, कामरेज, कालोल, कासलपुरा, कुतियान, कूवा, केसरिया, कोटेश्वर, कोट्रा, खंडाल, खंबायत, खंभलाव, खंभाल, खंभालिया, खांढिया, खाराघोडा, खिजदिया, खेडब्रह्म, खेडा, खेराली, खेरावाड, गंधका, गधाड, गधाली, गधिया, गधुला, गधोल, गरगली, गाबत, गिगासारण, गिरनार, गुंढ्याली, गुजराथ, गुंडा, गुंथली, गुंदीआली, गेडी, गोंडल, गोधा, गोध्रा, गोरखमठी, गोहिलवाड, घोडासर, चक्कीनो आरो, चचान, चंद्रावती, (चंद्रावली), चंपानेर, चमारडी, चरखा, चादचा, चानोड, चारखा, चिखले, चितळ, चित्रावाव, चुडा, चुडेश्वर, चोक, चोवारी, चोरांग्ल, चोराशी, छलाल, छलिअर, छोटा उदेपूर, जंबूसर, जाखन, जाफराबाद, जांबुघोडा, जामनगर, जालिआ, जुनागड, जुनापादर, जुमखा, जेतपूर, जेयोर, जेसर, जोदिया, झांझमेर, झामपोदर, झालावाड, झालोड, झिंझुवाडा, डभई, डाकोर, डीसा, ताहेज उर्फ तेज, तापी नदी, थराड, थान, थास्रा, दमण, दर्दीजानबाई, दसक्रोई, दसार, दांता, दाथा, दाभ, दारोड, दाहिडा, दीव, दुधपूर, दुध्रेज, देदर्द, देदान, देध्रोट, देरडी जानबाईनी, देवलिया, दोहद, द्वारका, धंदुका, धरमपूर, धांदलपूर सुदाम्रा, धामळेज, धासा, धोराजी, धोलका, धोला, धोलाद्रि, धोलेरवा, धोलेरा, ध्रांगध्रा, ध्राफा, ध्रोल, नडीयाद, नर्मदा नदी, नल, नवानगर, नागाम, नांदोद, पंचमहाल, पंचासर, परांतिज, पलाली, पळासनी, पाटडी, पाटलावडी, पांडु, पार्डी, पाल, पालनपूर, पालिठाणा, पालियाद, पालेज, पानागड, पेठापूर, पेरिम, पोरबंदर, पौचा, प्रभास, प्रेमपूर, बजाणा, बडोदें, बलसाड, बांतवा, बारिया संस्थान, बारडोली, बालासिनोर, बांसडा संस्थान, बिलदी, बिहोर, बुदानो, बेझ, बोटाड, बोरसद, बोलुन्द्रा, भडोच, भद्रेश्वर, भावनगर, महंमदाबाद, मही, महीकांठा, महुबा, मांगरोल, मोरवी संस्थान, रण, राजकोट, राजपिपला संस्थान, राजुला, राणापूर, रांदर, राधनपूर, रेवाकांठा, लखतर, लाखापादर, लाठी संस्थान, लिखी, लिमडा, लिमडी, लुनावाड, लोधिक, वखटापूर, वजीरिया, वडगांव, वडाल, वडाली, वडिया, वढवाण, वंथली, वन, वनमाला, वनाल, वनोद, वळ संस्थान, वाकानेर, वाघ्रा, वामनस्थळी, विंचावड, विरपूर, विरमगांव, विसनगर, वीरपूर, वीरावळ, साचीन, सानंद, साबरमती, सुंथ, सुरत, सोमनाथ.

काश्मीर—इस्लामाबाद, काश्मीर, गिलजित, जम्मू, झारगरब्रात, दालतलाव, पूनचचें राज्य, बारमूळ, बाल्तीस्तान, लदख, वूलर, श्रीनगर.

त्रावणकोर संस्थान—अनंतशयन, अर्यकावू, अलवये, अलप्पे, अंजेंगो, कायल, कुलम, किलिमनूर, कोट्टारु, कोलाचल, नागरकोईल.

ध्रुवप्रदेश—उत्तरध्रुवप्रदेश, दक्षिणध्रुवप्रदेश, ध्रुव.

पंजाब—अकालगड, अग्रोहा, अजनाळ, अटक, अटकनदी, अतारी, अनाहगड, अमरगड, अमलोह, अमृतसर, अलावलपूर, अलीपूर, अलीवाल, असरूर, असिक्नी, अहमदपूर, आनंदपूर, इंदरपत, इरावती, इसाखेल, उच्च, उना, एमिनाबाद, अंबाला, कटास, कणावाद, कणेथी, कपुरथळा, कबीरवाल, कमलगड, करमगड, करोरलालइसा, कर्तारपूर, कर्नाळ, कलइत, कलासिया, कसौली, कहरोर, कहलूर, कहूत, कलानौर, कांग्रा, कानौद, कान्हीरा खेडें, कामालिया, कालरा, काल्का, कासूर, काळाबाग, किउंथल, किलसोभासिंध, कुंचपूर, कुंजा, कुठार, कुनिहार, कुल, कुंहरसेन, कैथल, कोट, कोट कपुरा, कोटगड, कोटी, खन्ना, खरर, खानगड खानगाडोग्रान, खानपूर, खुदियन, खुशाब, खेमकरन, खैरपूर, खैरीमूर्त, गडशंकर, गढी इक्तिआरखान, गटीवाल, गुगेरा, गुजरखान, गुजराणवाला, गुजराथ, गुरगांव, गुरुदासपूर, गोलेर, गोहान, ग्रे कॅनॉल, घग्गर नदी, घनौर, घुड, घुराम, चकवाल, चंद्रभागा, चंबा संस्थान, चरी, चिनाब, चिन्योत, चिलिअनवाला, चीनी, चुनियन, चल, छछरौली, जगाध्री, जग्रांव, जतोई, जंदिआलगुरु, जंदिआला, जहाजपूर, जामपूर, जालंदर, जिंद, जुनोध, जुबळ, जैतो, झज्जर झांगझिरा, झाफरवाल, टाकी, टेक, टोशाम, डेरा गाझीखान, डेरा गोपीपूर, डेरा जात, डेरा नानक, तरणतारण, तलगंग, तिरावरी, तोबटेकसिंग, तोहाना, थरोच, थानेसर, थेओग, दनखर, दरकोटी, दलहौसी, दसूय, दस्क, दाजल, दादी, दिनानगर, दिपालपूर, दुजान, देपाळपूर, देलत, धवल, धार, धाडी, धारीवाल, धीलवान, घोडान, नकोदर, नगरकोट, नगरखेडें, नंदन नदौनस्टेट, नरनौला, नरवाण, नाभा, नारायणगड, नारोवाल, नालागड, नाहन, नूरपूर, नूरमहाल, नूह, नौशहर, पंजाब, पटौडी, पठाणकोट, पतियाळा, परसुर, पलवल, पाकपट्टन, पानिपत, पालमपूर, पिंजौर, पिंडदादनखान, पिंडघेब, पैल, पैलगांव, फगवार, फत्तेगड, फत्तेगंज, फरीदकोट, फरुकनगर, फलिया, फाझिल्का, फिरोजपूर, फिलोर, फुलकियन संस्थानें, फुल निझामत, बघात, बताला, बनूर, बनेड, बरनाळ, बल्गड, बलसान, बशहर, बहावलपूर, बाघल, बावल, बासी, बियास, बीजा, बैजनाथ, भक्कर, भज्जी, भटिंडा, भवानीगड, भावलपूर, भिवानी, भेढा, भोलथ, मंडी, मधान, मतवली, मलेर कोटला, महिंद्रगड, मांगल, मांझा, मॉटगॉमेरी, मियानवाली, मुझफरगड, मुरी, मुल्तान, मोगा, राजनपूर, रायकोट, राया, रावळपिंडी, रावी नदी, राहोन, रुपर, रेवारी, रोहटक, रोहटस, लंबाग्राम, लायलपूर, लाहूल, लाहोर, लुधियाना, लेह, लोधरान, लोहार संस्थान, वजीराबाद, संगड, सतलज, सनावान, समुंद्री, सम्राला, सरगोधा, सरस्वती, सरहिंद, सांगला, सिंधुनद, सिरसा, सुकेत, सोनपत, हमीरपूर, हरिआना, हाफीजाबाद, हिस्सार, हुश्यारपूर.

पोर्तुगीज वसाहत—अंजिदिव, कुडाळ, गोमंतक, गोंवे, मार्मागोवें, म्हापसें.

प्राचीन हिंदुस्थान—अक्का, अपरांतक, अभिसार, अलका, अवंति, अवनी, अश्मक, असिक, असिक्नी, अहिच्छत्र, आकर, आग्नेय कोसल, आंध्र, आनर्त, आभीर, आर्यावर्त, आलुप, इंद्रकील, इंद्रप्रस्थ, इलावृत्त, उड्र, उत्तरापथ, उद्दंडपूर, उषकूर, ऋषिक, ऋष्यमूक, ऋष्यवान, एकचक्र, ओफीर, ओहिंद, औदेहिक, अंग, अंगदिया, अतर्वेदि, अंबष्ट, कनक, कपिलवस्तु, कर्कोट, कर्णप्रावरण, कर्णसुवर्ण, कर्वट, कांपिल्य, कांबोज, काम्यकवन, कालिंदी, किंपुरुषवर्ष, किष्किंधा, कुकुर, कुट्टापरांतक, कुंतल, कुरुजांगल, कुरुपांचाल, कुरुवर्ष, कुरुक्षेत्र, कुशद्वीप, कुशस्थली, कुशान, केकय, केरळ, कोंगुदेश, कोसल, कौशांबी, क्रौंचद्वीप, गोशीर्ष, छप्पनदेशांचे राजे, छिंदल्ल, जनस्थान, जंबुद्वीप, जेजाकभुक्ति, जोरीय, झिंपीतौडू, टक्करदेश, डुंगर, देवपाटण, पारियात्र, प्राग्ज्योतिषपूर, लाट, वैशाली.

फ्रेंच इंडिआ—कारिकल, चंद्रनगर, पांडिचेरी, फ्रेंच इंडिआ, माही, यानान.

बंगाल—अगरतला, अझीमगंज, अथमलिक, अफसर, अमानीगंज, अमृतबाजार, अरराज, अरा, अरारिया, अलमगीर डोंगर, अलयपूर, अलीपूर, असनसोल, आनंदपूर, आरामबाग, आलवखान, इंग्लिश बाजार, इच्छामति, इलामबाजार, ईश्वरीपूर, उत्तरपाडा, उद्दंडपूर, उद्धवनाला, उल्बारिया, औनियाती, कॅनिंगपोर्ट, कपिलमुनी, करातापूर, करणगड, करतोया, कर्णफुली, कर्मनाशा, कलकत्ता, काटवा, कांतनगड, कांदी, कामान्हाटी, कालना, कालिपोंग, कालीघाट, कासीमबाजार,

किशोरगंज, कुचबिहार, कुतुबुदिया, कुमारखली, कुरसेंग, कुरिग्राम, कुलुहा, कुष्टिया, कृष्णगर, केंदूली, केशवपूर, कोकोबेंदें, कोटचांदपूर, कोत्रंग, कोमिल्ल, कोलगांग, कोशी, खरकपूर, खरार, खर्डा, खानाकुल, खिरपई, खुंटी, खुर्दा, खुलना, खेत्री, खैतूर, खोनोम, गंगटोक, गंगासागर गारुलिया गुमला, गुरुंग, गोपालजंग, गोपालपूर, गोल्लुंदो, गौड, गौरीपूर, घाटाळ, घोडाघाट, चकमा, चकलारोषमाबाद, चंदीपूर, चंद्रकोना, चांदपूर, चाप्रा, चित्तगांग, डोंगराळ प्रदेश, चिन्सुरा, चिल्कासरोवर, चुआडांगा, चोवीसपरगणा, छुटिआ, जगदीशपूर, जंगलमहाल, जंगीपूर, जमालपूर, जयनगर, जयनगर (दर्भंगा), जलंगी, जलपैगुरी, जलेश्वर, जल्पे, जहांगीर, बेट जहानाबाद, जालापहाड जियागंज, जेम्समेरीसँड्स, जेलेपल, जेसोर, झंझरपूर, झालकाठी, झेनिद, झेरिया, टिटागड, टिपेरा, ठाकुरगांव, डमडम, डाका, तंडागांव, तमलूक, तारकेश्वर, तालचेर, तिहुरत, तेकरीराज, तोल्लीगंज, त्रिवेणी, दखिनशहाबाजपूर, दबरजपूर, दमखन, दमरावनराज, दामोदर नदी, दार्जिलिंग, दिनाजपूर, देवीकोट, दैनहाट, नडिया, नतोर, नबावगंज, नयागढ संस्थान, नरैळ, नलहाती, नवद्वीप, नारायण गंज, नेत्रकोणा, नैहाती, नौखोली, पटुआखली, पंडुआ, पबना, पलामऊ, पाकौर, पाणिहाटी, पाथरघाट, पारसनाथ, पुसा, प्लासी, फरीदपूर, फेनी, बकरगंज, बंगाल, बरद्वान, बराकपूर, बरेंद्र, बऱ्हानगर, बसार, बांकुरा, बारगड, बारीसाल, बाशीरहाट, बिरभूम, बिष्णुपूर, बेट्टिहा, बोग्रा, बोनाईगड, बोलपूर, ब्रह्मपुत्रा, भद्रेश्वर, भाबुआ, मदारीपूर, मधुपूर, मधुमती, मधुवनी, माल्डा, मिदनापूर, मुर्शिदाबाद, मैमनसिंग, रंगपूर, रांगामाती, राजशाही, राणाघाट, राणीगंज, रामगड, रामपाल, रामपूर बोवालिया, रामपूरहाट, लालगंज, लोहारडागा, वंग, विक्रमपूर, शांतिपूर, संद्वीप, ससराम, सिराजगंज, सुंदरबन, हाटिया, हिलटिप्पेरा, हुगळी, हौरा.

वडोदें संस्थान—अथोर, कडी, करनाली, कोठार, कारवान, कालोल, कोडीनार, खेराळू, गणदेवी, चांदोड, चानस्मा, तिलकवाडा, धारी, नवसारी, पट्टण, पाद्रा, पेटलाद, वडोदें, म्हैसाणा वडनगर, सिद्धपूर.

विहारओरिसा—अथगड, उडू, ओरिसा, ओरिसा कालवे, ओरिसांतील मांडलिक संस्थानें, अंगुळ, कटक, कलहंडी, कसबा, किशनगंज, केओंझर, केंद्रापारा, केसरीय, कोनारक, कोल्हाण, खगरिया, खगौल, खंडगिरी, खंडेपरा, खरगपूर, खरसावन, खिचिंग, खैरवार, खोंडमाल्स, गया, गरवार, गरुडस्तंभ, गिधौर, गिरीदीह, गोद्दा, गोविंदपूर, चत्रा, चंपारण, चैबासा, छोटानागपूर, जगन्नाथपुरी, जमालपूर, जमुई, जयपूर, जामतारा, झलीदा, तिगिरिया, दरभंगा, दरभंगाराज, दलमी, दसपल्ली, दाऊदनगर, दिनापूर, देव, धौली, नरसिंगपूर संस्थान, नवाडा, नीलगिरी संस्थान, पाटणा, पाटणा संस्थान, पाटलीपुत्र, पाललहरा, पुरणिया, पुरी, पोराहाट, पौला, बक्सार, बरगांव, बरपाली, बरांवा, बरीपाडा, बलसोर, बांकीपूर, बाम्रा, बाऱ्ह, बुद्धगया, बेगुसराई, बोनाई संस्थान, बौद, भागलपूर, भुवनेश्वर, मटीपुरा, मयूरभंज, महानदी, मानभूम, मुझफरपूर, मोंगीर, रांची, राजगीर, राजमहाल, रानपूर, रायराखोल, वैतरणी, शोणनद, संताळ परगणे, संबळपूर, सरैकला, सारण, सिंधभूम, सोनपूर, (२) हजाराबाग, हाझीपूर, हतवाराज, हिंदोल.

ब्रह्मदेश—अकियाब, अन, अमरपूर, अमहर्स्ट, अलनम्यो, आराकान, आव्हा, इंदाव, इंदावग्यी, इन्सीन, इरावती नदी, इरावती विभाग, उंडविन, एनमे, ओकट्विन, ओकपो, कठा, कनवालु, कनि, कनौंग, कमा, कमैग, कलदन, कलेवा, कवकरिक, कवलिन, कांतिगेल, कामतीलांग, किडन, किनगिन, किनु, कुंग्ययोन, कुन्हळ, कोडौंग, क्यबीन, क्यवक्कु, क्यैकटो, क्यैकमराव, क्यैकलत, क्यैकमी, क्यैंग्टन, क्यैंगलोन, क्यैथकम, क्यौकक्यी, क्यौकतन, क्यौकपदौंग, क्यौकप्यू, क्यौक्ता, क्यौक्से, क्यौगोन, क्योनपिआव, गंगाव, ग्योविंगाक, ग्वा, चिंदविन, चिंदविन नदी, चिन डोंगर चेदुब बेट, चौगझीन, चौंगु, झलून, झिंग कलिंग हकमती, झिगन, टझी, टांगपेंग, टौंगी, टौंगूध, टौंगू, टौंग्य, डायमंड, तगौंग, तपून, तबयिन, तवॉय, तिग्यैंग, तिड्डिम, तिलिन, तेनासरीम, तैकल, तैक्यिच, त्वंते, थझी, थटोन, थवीक्यीन, थबीगन, थबौंग, थयेत्चउंग, थयेतम्यो, थरवड्डी, थिबा, थेगोन, थोंग्व, थोंझ, दनुबियु, देदयी, नंके, नझून, नटमौक, नटोग्यी नथैंग्यौग, नपुटा, नह्यकोक, नांग्वान, नामकेई, न्यौंगलेबिन, पआत, पकोक्कू, पंगतारा, पगन, पंगमी, पंटनव, पडौंग, पयैंग्यी, पयागले, पलव, पालें, पेगू, पेगूसित्तग,

२७४६५

मदुकन्नात्तूर, मदुरा, मदुरांतकम्, मद्रास, मन्नारगुडी, मालकनगिरी, मलबार, महेंद्रगिरी, मामल्लपुर, मायावरम्, मालिआ, मुसीरा, येर्नागुडम्, रसेलकोंडा, राजपालेयम्, राजमपेट, राजमहेंद्री, रापुर, रामागिरी, रामचंद्रपुरम्, रामनाद जहागिरी, रामेश्वरम्, रामेश्वराचा सेतु, रायदुर्ग, रायाचोटी, लखदीव बेटें, वज्रकडूर, वलवनाडू, वलुम, वांदिवाश, वायनाड, वायलपाद, वालाजापेट, विजयानगरम्, विजगापट्टम्, विनुकोंडा, विरवन्नलूर, विल्लुपुरम्, वीरवल्ली, वृद्धाचलम्, वेदारण्यम्, वेलिंटन्, वेल्लोर, वेलार, व्यंकटगिरी, व्हिलीजम्, व्हेपिन, शिवगगा, शिवगिरी, शृंगवरप्पुकोटा, श्रीरंगम्, श्रीविल्लीपुत्तुर, श्रीवैकुंठम्, श्रीशैलम्, संकर नाइनार्कोयिल, सर्वसिद्धि, सालूर, सालेम्, सोंडुर, हडगल्ली, हरपनहल्ली, हिंदपूर, होस्पेट

मध्यप्रांत (हिंदी व मराठी)–अजगड संस्थान, (व शहर), अडस, अड्याळ, अन्हानी, अमंदुल, अरंग, अरपल्ली, अरहरनवरगांव, अर्जुनी जमीनदारी, अलमोद, अलीपूर, अशीरगड, अष्टी, असरली, असोदा, अस्त्रा, अहिरी, आंजी, आटनेर, आडेगांव, आंबगांव, आमगांव, आमला, आरंग, आरमोरी, आर्वी, आलवाका, आलेवाही, इंगर, इटारसी, इटावा, इन्दोरी, इब नदी, उदेपूर, उपकन्या, उम्रई, उमरखेड, उमरेड, एरन, अंकिसा, अंजी, अंतगड, अंदोरी, अंधरगांव, अंधारी नदी, अंबागड, अबागड चौकी, अंबिकापूर, अंभोरा, कंकर, कटनी, कन्हरगांवजामीनदारी, कन्होली, करणपाली, कर्डी, कलमेश्वर, कवर्धा, कांकेर, काटोल, कापशी, कामटी, कामठा, कामठी, किबमेरी, कुत्रु, कुरुप्पाल, कुलुइन्सूर, केळोद, कोटगळ, केटा, केटापल्ली, कोंडका, कोंडगांव, कोरिया संस्थान, खांडवा, खापा, खारगवान, खुईखदान, खुटगांव, खुरई, खुरिया, खैरागड, खैरी, गंगाझरी, गंगालूर, गडचिरोळी, गडिया पहाड, गढकोटा, गवरार, गाडरवाडा, गिलगांव, गुर्दा, गेवर्धा, गोंडउमरी, गोंदिया, घारघोडा, घुगुस, चांगभकार, चांदला, चांदा चामुर्शी, चिखली, चिंचगड जमीनदारी, चिंचेवाडा, छत्तिसगड, छिंदवाडा, छुईखदान, जबलपूर, जशपूर, जाजगीर, जामगड, जिरार, जुनाणाणी, जुनोना, जूब, झगरपूर, झारापाआ, झूबा, टाकलघाट, टिपगड, ठिलोनाखैरी, डोंगरगड, डोंगरळी जमीनदारी, तर्मपुरी जमीनदारी, तामनगड, नारापूर, तिरखेडी, तिरोडा, तिरयगड, तुमसर, दमो, दरेकसा जमीनदारी, दवा जमीनदारी, दिवाणाची इस्टेट, दुधमळा जमीनदारी, देवटेंक, देवरी, देवळी, द्रुग, धनोरा जमीनदारी, धमतरी, धागा, धापेवाडा, नगरधन, ननसरी जमीनदारी, नरखेड, नरसिंगपूर, नागपूर, नांदगांव, नारायणपूर, नावडा, नेमाड, पंचमढी, परडा' परलकोट, पवनी, पळसगड, पळसगांव, पांढुर्णा, पालखेडा, पिंपळगांव, पैमुरदा, पोटेगांव, बटकाझड, बडनूर, बन्हाणपूर, बल्लाळपूर, बस्तर, बांदा, बालाघाट, बिजली, बिजापूर, बिर्जी, बीना, बिलाईगड, बिलासपूर, बेमेतारा, बैतुल, ब्रह्मपुरी, भंडारा, भांदक, भाद्रा, भिवापुर, भूपालपट्टणम्, भेडाघाट, मंडला, मध्यप्रांत व वऱ्हाड, महासमुंड, मुंगेली, मुरवाडा, मोहगांव, रझोली जमीनदारी, रतनपूर, रांगी जमीनदारी, राजनांदगांव, राजिम, रामटेक, रायपूर, रेहली, लखनादोन, वरड जमीनदारी, वरोडा, वर्धा, विंध्य पर्वत, शक्ति संस्थान, शिरोंचा, संजारी, सांकोली, सतपुडा, सारंगगड, सरगुजा, हरसूद, हिंगणघाट, हुशंगाबाद.

मध्यहिंदुस्थान–अगर, अमझेर, अमरकंटक, अलमपूर, अलवार, अलीगड, अलीपुरा, अलीराजपूर, अष्टे, असीद, आहार, इच्छावर इंदूर, इसागड उच्छर, उज्जनी उज्जयन्ताद्रि, उदयपूर, उदेपूर, उन, उनी, उपरवार, उमरी, उमेरिया, ओरछा, कच्छी बडोदें, कठोडिया, कडौरा, करैया, कांक्रोली, कायौन, कामटा राजौला, काळीसिंध, कुक्शी, कोठी, कोत्ई, खजुराहो, खरगोण, खनियाधान, खात्रोड, खानुआ, खिचलीपूर, खेत्री, गढेमंडल, गरोठ, गरौली, गन्हा, गाम्प्रेन, गारिसपूर, गुना, गोगुडा, गोविंदगड गोहद, गौतमपुर, गौरीहर, ग्वालेर, चंदेरी, चंबळानदी, चरखारी, चिक्टीआबर, चौबिजहागीर, छत्तरपूर, जयासिआ, जस्सो, जाम्निआ, जावर, जावरा, जिगणी, जोरा, जोब्रत, झाबुआ, टिकमगड, टोरीफत्तेपुर, डात्री, डोंगरपाली, तराणा, तरोओन, तालसंस्थान, तिजार, तेओंधर, तोंवरघर, दतिया, देवास, धमणार, धरमजयगड, धनौदा, धावळाघोसी, धावळाधीर, धार संस्थान, धुमनर, धुरवई, धोत्रिय, नदीगांव, नरसिंगगड संस्थान, नरवर, नरोद, नागोद, नायगांव रेबई, निझामत इजनुब, निझामत इ मध्रीब, निझामत इ मश्रीख, निझामत इ शिमाल, नीमच, नेमाड, नेमावर, नौगांव, पठारी, पन्ना, पहरा, पारोन, पालदेव, पिपलियानगर, पिपलोदा, बडवानी, बडोदें, बरनगर, बरौंध, बाघ, बाघेलखंड, बावनी, बासोडा, बिजना, बिजावर, बिहट, बुंदेलखंड एजन्सी,

कृष्णराजपेठ, केलडी, कोलचाद्री, कोप्प, कोलार, कोळ्ळीग्पाकई, क्रोजपेठ गंगवाडी, गुंडलुपेठ, गुब्बी, गोरीबिदनूर, गोवर्धनगिरी, चन्नगिरी, चन्नपट्टण, चन्नरायपट्टण, चल्लाकेरे, चामराजनगर चिकवल्ळापूर, चिक्नायकन्हळी, चिक्मंगळूर, चितळदूर्ग, चिंतमणी, जगळूर, जतिंगरामेश्वर, तरीकेर, तलकाड, तालगुंड, तिपतुर, तिरुमकुदल, तीर्थहल्ली, तुमकूर, तुरुवन्नूर, तेरकनांबी, त्यामगोंदल, देवनहळ्ळी, दोडबळ्ळापूर, नगर, नंजनगुड, नंदीखेडें, नंदीदुर्ग, नायकनहट्टी, नियामती, निरगुंडा, नेलमंगल, पावूगड, पुन्नाट, बंगळूर, बंदानिके बसवापट्टण, बेलूर, बेलगामी बौरिंगपेठ मंजराबाद, मंड्य, मदूगिरी, मद्दुर, मागडी, मेलकोट, म्हैसूर, शृंगेरी, श्रवणबेलगोळ, हसन, हळ्ळेबीड.

राजपुताना–अजमीर मरवाडे, अजमीर, अनूपगड अबू, अबूरोड, अमेट, अरवली पर्वत, ईदर, उदेपूर, उनियार, ऋषभ, एरिनपूर, अंबेर, कठुमर, करवली, कांक्रेज, कांक्रोली, कांचोळा, कानोर, कामन, कालिंजर, किशनगड, कुंचावन, कुंभळगड, कुंभेर, कुरावर, कुरीलगड, कुशलगड, कूदीयन, केकरी, केरवली, केराढी, केशोर–इ–पाटण, केळवाडा, कोटपुतळी, कोटा, कोठारिया, कोत्रा, खंडेला, चउमु; चात्सु, चितोड, चिरावा, चुरू, छत्रा, छाल, छोटीसाद्री, जयपूर संस्थान जालोर, जेसलमीर, जेसोल, जोधपूर, झालरपाटण, झुंझुन, झेलम नदी, झेलम कालवा, झेलम वसाहत, डीग, डोंगरपूर, तोडभीम, दओस, दिदवाण, देलवाड, देवळीया, धेबरतलाव, धोलपूर, नगरी, नवलगड, नागोर, नांत, नाथद्वार, नादोद, नारायण, नावा, निंबहेर, निमराण, नैनवा, नोहर, पंचभद्रा, पार्सोली, पाली, पिराव, पुष्कर, पोकरन, प्रतापगडसंस्था, फलोदी, बनासनदी, बनेरा, बयाना, बरीसाद्री, बारण, बारमेर, बाली, बांसवाडा, बिआवर, बिकानेर, बिजोलिया, बिलारा, बुंदी, बेगुन, बेहरोट, भरतपूर, भाद्र, भिंदर, भिलवाडा, भैसरोगड, मंडोर, मारवाड, मेवाड, रतनगड, राजगड, राजनगर, राजपुताना, राजाखेडा, रिअन, रुपबाग, रूपनगर, लछमनगड, लालसोट, लावा, लासवारी, लुनी, वासवा, वैराट, सांभर सांभरसरोवर, सिरोही,

वऱ्हाड–अकोट, अकोला(वऱ्हाड व नगर जिल्हा), अडगांव, अडाण नदी, अनासिंग, अमनेर, असदपूर, असळगांव, अळेगांव, आमला, आसेगांव, इतखेड, उम्रई, उमरखेड, उमरावती, ऋणमोचन, एलिजपूर, अंजनगांवबारी, अंजनगांव सुर्जी, अंधळगांव, करंजगांव, कमल, कळंबेश्वर, काप, कापूसतळणी कामरगांव, कायर, कारंजा, किनवत, कुटासा, कुंडिनपूर, कुन्हा, केळापूर, कौण्डिन्यपूर, खर्जी, खामगांव, खोलापूर, गाविलगड, गेरुमाटरगांव, चांदूर, चांदूरबाजार, चिखलदरा, चिखली, चितलनर, चित्रकोट, छाप्री, जगदलपूर, जत्रा, जलंब, जलालखेड, जळगांव, जानेफळ, जांभळी, जामखेड, जामोद, तळेगांव दशासहस्र, तेल्हारा, दत्तापूर, दर्यापूर दहिहांडा, दारव्हा, देऊळगांव, देऊळघाट, देवगांव, धनोरा, धामणगांव, नरनाळा, नरगंगा, नांदुरा, पयोष्णानदी, परतवाडा, पाइनगंगा, पाइनघाट, पांढरकवडा, पातुर, फुलगांव, पुसद, पूर्णानदी, फत्तेखर्डा, बडनेरा, बाळापूर, बुलढाणा, मंगरूळ, मध्यप्रांत व वऱ्हाड, मलकापूर, मारर्का, मूर्तिजापूर, मेलघाट (तालुका), मेहकर, मेळघाट, मोर्शी, यवतमाळ, रावेरी, लोणार, वणी, वर्धा, वऱ्हाड, वाशीम, शेगांव.

वायव्य सरहद्द–अग्रोर, अबॅटाबाद, अबाझइ, अलीमसजीद. उंड, एडवर्डसाबाद, अंब, अंबेला, कागान, काफीरकोट, काका पहाड, काळाबाग छावणी, कुरम एजन्सी, कुरम नदी, कुलाची, कोहाट, खायबर, खैरागली, चागई, चामन, चारसद, चित्रळ, चेरात, जंदोला, जमरूड, टांक, टोचीनदी, डेराइस्माइखान, तनवल, तिराह, तेरी, थल, दीर, दौर, नथीयागली, नौशेरा, पेशावर, बन्नु, बोलनघाट, मोहंमदप्रदेश, लंडीकोटल, वाजिरीस्तान, वायव्यसरहद्दप्रांत, सुलेमान, स्वात, हंगु, हझारा, हरिपूर, हिंदुकुश.

संयुक्तप्रांत–अकबरपूर, अकबराबाद, अछनेरा, अझमगड, अत्रावळी, अनुपशहर, अफझलगड, अमरोहा, अमवाखास, अमीन, अमेथी, अयोध्याप्रांत (व तालुकदारी, व शहर), अलकनंदा, अलमोरा, अलाहाबाद, अलजिंग, अलीगड, अवाजहागीर, अहरौरा, अहार आग्रा, इगलास, इटा, इटावा, इतिमादपूर, इस्लामनगर, उझानी, उंत्रौल, उन्नाव, उस्का, ओनला, ओरई, औरंगाबादसय्यदशहर, अंतधुरा, अंबहटा, कंकाळा, कट्रा, कनखल, कनोज, कमासिन, करछना, करहल, कर्णप्रयाग, कर्नलजंग, कलंगागोंडर, काकोरी, काथगोदाम, कादीपूर, कांधळा, कानपूर, कांपिल्य, कारवी, कालसी, कालिंजर, काल्पी, काशी, काशीपूर, कासजंग, कासिय, काळीनदी, किच्चौचा, किराकत, किरौली, कीरतपूरा कुंच, कुंदा, कुमाऊन, कुलपहार, केदारनाथ, केन, कैमगंज,

कैमूर, कैराण, कैसरगंज, कोशी, कोटद्वार, कोपागंज, कोरा, कोन्हा, कोसम, खजुहा, खटौली, खलीलाबाद, खागा, खुताहन, खुदागंज, खुर्जा, खेक्रा, खेरी, खैर, खैरागड, खैराबाद, गंगानदी, गंगाकालवा, गंगोत्री, गंगोह, गंडकी, गढमुक्तेश्वर, गढवाल, गरौथा, गाझीआबाद, गाझीपूर, गिरोथा, गुन्नोर, गुलावथी, गोकुल, गोग्रा, गोंडा, गोमती, गोरखपूर, गोला, गोवर्धन, गौराब-हाज, घातमपूर घोसी, चकिया, चक्रात, चंदेल्ल, चंदौली चंदौसी, चंपावत, चांदपूर (विजनोर), चांदपूर (झांशी), चित् फिरोजपूर, चित्रकूट, चुनार, छतारी, छप्रौली, छात, छापिआ, छिब्रामऊ, जम्नोत्री, जलालाबाद, जलाली, जलेसर, जसपूर, जसवंतनगर, जहांगिराबाद, जळापूर, जाजमाऊ, जानसथ, जानसारबावर, जाफराबाद, जालौन, जितूर, जेवर, जैस, जोनपूर, जोशीमठ, झमानिया, झांशी, झूसी, झैदपूर, ठाकुरद्वार, ठाणभवान, डेरापूर, डेहराडून, तनकपूर, तमकुही तराई, तांडा, तालबहत, तिखा, तिलहर, तेहरी, दनकौर, दर्याबाद, दल्मौ, दातागंज, दिवई, दिल्ली, देवगडकिल्ला, देवप्रयाग, देवबंद, देवरिया, देवल, दोमरियागंज, द्वाराहाट, धामपूर, धोरहरा, नकुर, नगीना, नजीबाबाद, नंदादेवी, नंदीग्राम, नबाबगंज, नरवल, नानपारा, निघसान, नैनिताळ, पट्टी, पड्रोणा, पवायान, पिलिभित, पिलोपण, पुरणपूर, पूर्वा, पैलाणी, प्रतापगड, प्रयाग, फत्तेपूर, फत्तेपूरशिक्री, फत्तेहाबाद, फरुखाबाद, फिरोझाबाद, फुल्पूर, फैजाबाद, बटवा, बदाऊन, बद्रिनाथ, बनारस, बरेली, बलरामपूर, बलिया, बस्ती, बहरैच, बांगरमौ, बागपत, बांडा, बाराबंकी, बांसगांव, बांसदी, बांसी, बिकापूर, बिजनोर, बिठूर, बिधून, बिलग्राम, बिलारी, बिल्हौर, बिसाल्पूर, बिसोली बिस्वान, बुंदेलखंड, बेलाप्रतापगड, भरथना, भागीरथी भिंगा, भितरी, भोम्नीपूर, भोनगांव, मच्छली, मंझनपूर, मंडावर, मथुरा, मदनपूर, मसूरी, महमुदाबाद, महारगंज, महोबा, मालिहाबाद, मिर्झापूर, मिस्त्रिख, मीरगंज मीरत, मुझफरनगर, मुबारकपूर, मुरसान, मुरादाबाद, मुस्तफाबाद, मैनपुरी, मोहनलालगंज, मौ, मौराणीपूर, यमुनानदी, रस्त्रा, राणीखेथ, राथ राम्रां, राबर्टगंज, रामसनेहीघाट, रायबरेली, रुद्रप्रयाग, रुरकी, रोहिलखंड, लखनौ, ललितपूर, लावार, लाहरपूर, वृंदावन, संदिला, सफीपूर, संभळ, सरधन, सहसवन, सादाबाद, सारानाथ, साळोन सीतापूर, सुलतानपूर, हंडिया, हमीरपूर, हरदोई, हसनपूर, हस्तिनापूर, हाटा, हाथरस, हापूर, हिमालय,

सिंध व कच्छ—अडेसर, अढोई अरोरा, उबेरो, उमरकोट, कच्छ, कच्छचेंरण, कांदियारा, कंधकोट, कंवर, कराची, कांकर, काश्मोर, केटी, कोत्री, कोहिस्तान, खिप्रो, खैरपूरसंस्थान, गढियासीन, गुणी, घोटकी, घोडाबारी, चाच्रो, जमेसाबाद, जाकोबाबाद, जाखाऊ, जाती, जामराव, जुबो, जोही, ठठ्ठा, तंडो, तंडो अडाम, तंडो अलाहयार, तंडो बागो, तंडो महंमदखान, थर व पारकर थुल, दादु, दिपलो, देवल, देरोमोहबत, धिनोधार नगरपारकर, नलिया, नवशाहरोउब्रोरो, नवशाहरो फिरोज नसरत, नारायणसार पटल किंवा निरनकोटपिठोरो, ब्राह्मणबाद, मुज, मगरतलाव, मनिआरो, मीरपूरखास, मीरपूरबटेरो, मीरपूरमाथेलो, मीरपूर साक्रो, राटोडेरो, रोहरी, लबदर्या, लारखाना सक्कर, संवड, सिंजहोरो, सिंध, सिंधसरहद्द, सिंधुनद, हाल, हैद्राबाद.

हिंदुस्थान समीपचा प्रदेश—अनुराधापूर, अभलगिरी, अमिनदीबिबेटें, अरबीसमुद्र, अंदमानबेटें, कुरुनेगॅला, गॅले, जाफना, निकोबारबेटें, नुवरएलिया, पोर्टब्लेअर, पोलोनारुवा, लंका (सिलोन).

हिमालय प्रदेश व नेपाळ—अकाटकेंड्या, कांचनगंगा, काटमांडु, कैलास, गौरीशंकर, चुमल्हारी, चोल, जेलेपाला, देवपाटण, नेपाळ, भूतान, सिक्किम हिमालय.

हैद्राबाद संस्थान—अजंठा डोंगर व लेणीं, अब्राफइबाल्दा, अदिलाबाद, अमरचिंत, अमराबाद, अलमपूर, अलीखेर, असई, आर्मूर, आळंद, उद्गीर, उस्माननगर, उस्मानाबाद, एलगंडल, ओवसा, औरंगाबाद, अंडोल, अंडोला, अंतूर, अंबर, अंबरपेठ, अंबा, कधार, कन्नड, करीमनगर, कलबगुर, कलबुर्गे कल्याणी, कल्वकुर्ती, कलम, कलमनुरी, कल्लूर, कादिराबाद, कांदी, कामारेड्डीपेठ, कारामुंगी, काळा चौतरा किनवत, कुष्टगी, कोंडगल, कोप्पल, कोसगी, कोहीर, खम्ममेट्ट, खुलदाबाद, गंगाखेर, गंगापूर, गंगावती, गडवाल, गुरमतकाल, गुलबुर्गा, गेवरई, गोवळकोंडा, चिंचोली, चिन्नूर, चेरिअल, जगत्याल, जमीकुंता, जाटपोल, जालना, तांडूर, तुळजापूर, थेर, देवदुर्ग, देवरकोंडा, दौलताबाद, धारूर, नगरकर्नूळ, नलगौंड, नलदुर्ग, नांदेड, नारायणपेठ, निजामाबाद, पंटचरु, परकाल, परभणी, परळी वैजनाथ, परिंडा, पर्गी, परवाल,

पाटोड, पाथरी, पातगल, पालम, पालोंचा, पैगाह, पैठण, पाळोञ्चा संस्थान, बालाघाट, बारमत, बिलोली, बीड, बेदर, बोधन, भोकरधन, भोनगीर, मखतल, महबूबनगर, मेदक, येल्लंदलपाद, रायचूर, लातूर, वनपरर्णा, वरंगळ वरवालराजुरें, वेरुळ, हनमकोंडा, हिंगोली. हैदराबाद.

अमेरिका.—ऐतिहासिक व प्रादेशिक

ऐतिहासिक—ॲडाम्स जॉन, अडाम्स क्विन्सी, इंगरसाल, ॲथनी सुसानब्रौनेल, कार्नेजी, गारफील्ड, जॅक्सन, फ्रँकलिन, मनरोजेम्स, रूझवेल्ट थीओडोर, लिंकन, वॉशिंटन् जॉर्ज, वॉशिंटन बूकर, विल्सन उड्रो.

जाती—अबिपोन, इंडियन लोक, इंडियन रिझर्व्हेशन, एस्किमो, ओजिब्वा, निग्रो, मय लोक.

प्रादेशिक—अकाकांग्वा, अकाडी, अकापुलको, अटलांटिक सिटी, ॲडीरानडॉक्स, ॲड्रोअन, ॲमहर्स्ट, अमेझॉन नदी, अमेरिका, अर्जेंटिना, अलास्का, अल्कांतारा, असेन्शन, आलाजुएला, इक्वेडोर, इडाहो, इंडियन टेरिटरी, इंडियाना, इलिनाय, ईस्टरबेट, उत्तर अमेरिका, ओकलंड, ओक्लाहामा, ओटावा, ओहिओ, ॲग्विला, ॲटिग्वा, ॲटिलीस, ॲडीज, कन्सेस, कॅराकस, कॅरिबी बेटें, कानडा, कार्तागो, किंग्स्टन, किट्स सेंट, कौचाबंबा, कोलंबस, कोलंबिया, कोलोरॅडो, कोस्टारिका, क्यूबा, क्रॉयसेंट, क्विटो, क्विबेक, गालापागास बेटें, ग्रेनाडा, ग्रेनाडाइन्स, ग्वाटिमाला, ग्वाडेलोपी, ग्वाम, ग्वायना, ग्वायना बॅकोआ, चिली, जॅक्सन्व्हिल, जमेका, जॉन सेंट, जॉर्जिया, जेम्सटाऊन, झानेसव्हिल, झाकाटेकस, झांबोअंग, टोबेगो, ट्रिनिदाद, टेक्सस, टेनेसी, टेराडेल फ्यूगो, टोलेडो, टोरांटो, डलास, डेन्वर, डेलवेअर, दक्षिण अमेरिका, नायगारा फाल्स शहर, निकाराग्वा, नेब्रासका, नेवाडा, नेव्हिस, न्यूअर्क, न्यूआर्लियन्स, न्यू ग्रॅनडा, न्यूजर्सी, न्यूफाउन्डलन्ड, न्यूमेक्सिको, न्यूयार्क, न्यूहॅंपशायर, न्यूहेवन, पनामा, पॅराग्वे, पिट्सबर्ग, पेरामारिबो, पेरु, पोटोसी, पोर्ट-ऑ-प्रिन्स, पोर्टोरिको, प्रॉव्हिडन्स, फिलाडेल्फिया, फिलीपाईन बेटें, फ्लॉरिडा, बफेलो, बहामा बेटें, बार्बाडोज, बाल्टिमोर, बलिज, बोगोटा, बोलिव्हिया, बोस्टन, ब्युनासआरिस, ब्राझील, मॅडिसन, मध्य अमेरिका, मानाग्वा, मेक्सिको, युराग्वे, रायो-डी जानीरो, लापाझ, लाप्लाटा, लिमा, लीवर्ड बेटें, लुसियाना, वाशिंगटन, विंडवर्ड बेटें, वेस्टइंडिज बेटें, व्हर्जीन बेटें, व्हेनेझुयेला, शिकॅगो, सॅनफ्रान्सिस्को, संयुक्त संस्थानें, साल्वाडोर, सिनसिनॅटी, सेंट लुसिआ, हांडुरस.

आफ्रिका.—ऐतिहासिक व प्रादेशिक

ऐतिहासिक—अबदुल अझीझ, अरबीपाशा, कर्णक, क्रूगर, मूर.

जात—अचोली, अबाब्दा, आक्क, कविरोंडो, काफीर. कार्थेज, गल्ल, झेनागा, झेनाटा, नँडि, निआमनिआम, निग्रो, फुला, बर्बर, बेचुना, हाटेंटाट.

प्राचीन देवता—इसिस.

प्रादेशिक—अक्रा, ॲडीस अबाबा, अडोवा, ॲड्मिरेलटी, बेटें, ॲड्रार, ॲन्नोबॉन, अबिडॉस, अबिसीनिया अबूकीर, अबूसिंबेल, अवेओकुटा, अबोमे, अम्हारा, अलेक्झांड्रिया, अल्जीरिया, अलजर्सि, अशांटी, आक्झम, आफ्रिका, आफ्रिडा, ऑमडरमन, आयव्हरी कोस्ट, आरेंज नदी, आरेंज फ्रीस्टेट, इथिओपिया, इरिट्रिया, इस्मालिया, ईजिप्त, ओफीर, ॲकोबार, ॲगोला, ॲटेनान रिव्हो, कॅझेबे, कर्णक, कलहारि, कॅसाम्ब्लांका, कांगो, कांगो फ्रीस्टेट, कातांगा, कान्स्टन्टाईन, काफा, काफ्रारिया, कामेरून, कासाला, किबर्ले, किलिमांजारो, केनिया, केनिया पर्वत, केप कोस्ट, केपटाऊन, केप प्राव्हिन्स, केरो, कोर्डोफान, क्रून्स्टान्ड, खरगा, खार्टूम गँबिया (संस्थान व नदी), गिनी, गोंडार, गोरी, गोल्डकोस्ट ग्वाडा, जितुलिया, जोहानीझबर्ग, ज्युटीगलपा, झांझीबार झांवेझी, झुलुलांड टांगानिका, टांजीर, टयूनिस, टिंबक्टू टिंमगाड, टेग्यूसीगाल्पा, टेबलमांउटन, टोगोलॅंड टयुनीशिया, ट्रान्सव्हाल, ट्रिपाली, डहोमे, डिंक, डेमिएटा दरबान दक्षिण, आफ्रिका, दारसलाम, नाईल नदी, नाताळ, नायगेरीया, नैरोबी, न्यासा, न्युमिडिया, न्यू ब्रिआ, पिटरमारिटझबर्ग, पिरामिड, पूर्व आफ्रिका, पेंब्राबेट, पोर्टसय्याद, प्रिटोरिया, फॅशोडा, फेझ, फ्रीटाऊन, फ्रेंच कांगो, फ्रेंच वेस्ट आफ्रिका, बरोटसेलॅंड, बासुटोलॅंड, बारबरटन, बारबरी, बार्को, बेचुआ, बिस्मार्क द्वीपसमूह, ब्लोएम फाँट्न, मध्यआफ्रिका, मादागास्कर, मॉरिशस, मोझँबिक, मोंबासा, मोरोक्को, युगांडा, युटिका, रायोडी ओरो, रुडोल्फ तलाव, ऱ्होडेशिया, लायबेरिया, लॉस बेटें, लिबिया, लेडीस्मिथ, लेप्टिस, लोआंगो, वांगारा, वाडाइ, व्हिक्टोरिया नियांझा, व्हिक्टोरिया फॉल, सहारा, साऊथवेस्ट आफ्रिकन प्रोटेक्टरेट, सायरिनी, सिएरालिओनी, सुदान, सेनीगाल, सोमालीलॅंड, स्वाझीलंड, हेलिओपोलिस.

आशिया

सेलीबीझ, सेवुल, स्कुटारी, स्ट्रेट सेटलमेंट, स्मर्ना, हमदान, हाँगकाँग, ह्वानाद, हिमालय, हिंग्लज, हिरात.

आस्ट्रेलेशिया

जाती—पापुअन.

प्रादेशिक—अॅडिलेड, आकलंड, आस्ट्रेलिया, आस्ट्रेलेशिया, क्वीनस्लंड, न्यूगिनी, न्यूझीलंड.

यूरोप

ऐतिहासिक—अझारा, अडिसन, अॅनॅक्झगोरस, अॅनॅक्झिमँडर, अबदुल मजीद, अबदुल रहमान, अब दुल हमीद, अलफॉन्सो, अलबुकर्क, अलेक्झांडर झार, अलेक्झांडर दि ग्रेट, अलेक्झांडर पोप, अल्बेरोनी, आगस्टस, आंगस्ट्राम, आडवी आंझून, आंग्लोसाक्सन, आदाम, आदाम आदमाईट, ऑप्पर्ट आव्वासीद, आयर्व्हिंग, आयोनियन, आरेंज, आल्फ्रेड, आलबर्ट, आल्व्हा, आर्स्टेड, इडास, इब्नहजम, ईजियन संस्कृति ईसाप, एग्मांट एडगर, एडवर्ड राजे, एड्रियन, एपिनस एंपिडोक्लिस, एमान्युअल, एम्मेट, एलिझाबेथ, ओकोनेल, ओट्टो, ओडोनेल, ओब्रायन अँटिगोनस गोनाटस, अँटिगोनस सायक्लाप्स, अँटिपेटर, अँटिलिया, अँटोनिनस, अँटोनियस, अँड्रासी, कॅथेराइन, कॅनोव्हास, कॅपो, कॅप्रीव्ही, कॅरिअन, कॅल्व्हिन, कॅस्टेलर, कांग्रीव्ह, कॉन्स्टन्टाईन, कायें, कार्लाइल, काव्हूर, किचनेर, किर्धी, कीट्स, केटो, कोलंबस, कोलबेर, क्रॉपटकिन, खिश्चिआना, ग्वीलोटिन, गॅम्बेटा, गॅरिबाल्डी, गीझो, गस्टाव्हस, ग्लॅडस्टन, ग्रिडो, ग्वीच्चिआर्डिनी, ग्रेनव्हीअर, ग्वेरिक आटोव्हान, चार्लमांट, चेंबर्स, चेस्टरफील्ड, जस्टीन, जस्टिनियन, जॉन, जॉनसन, अड्रयू जॉनसन डॉ., सम्युअल जार्ज राजे, जाब्लो काव्ह, जीन, जुपीटर, जुव्हनल, जूनो, जेकब, जेफर्सन, जेम्स राजे, जेसुइट, जेहोव्ह, जोन ऑफ आर्क, झार, झेपलिन, टाल्रेरांड, टास्मन, टोन, डिडिमी, डयूडरनेक, थिओडोरा, थिअर्स, थेरोइन, नार्थक्लिफ लार्ड, नार्थब्रुक लार्ड, निकोलस, नीरो, नेपोलियन पहिला, दुसरा व तिसरा, नेलसन, पार्नेल, पामर्स्टन लार्ड पार्लमेंट, पिट, पीटर धी ग्रेट, पेरिक्लीस, पोपसत्ता, फर्डिनंड राजे, फिलिप राजे, फ्रेडारक दी ग्रेट, बर्क, बर्थेलो, बर्नियर, ब्रिकन्सफील्ड, बिस्मार्क, बेकन, बेंथाम, बेन, ब्रूस्टर, मॅकीव्हेली, माझिनी, मॉम्सेन, मार्क्स, मिराबो, मेगॅस्थेनिस, रिचर्ड कॉबडेन, रिशल्यू, रेढमंड, रेम्युसाट, लॉ अँड्रुबोनर, लायकर्गस, लुईराजे, लेनिन, वालपोल, विल्यमराजे, वेलिंगटन्, वेस्ले, व्हल्कन, व्हिक्टोरिया, व्होल्टेअर, शार्लमेन, सिसिरो, हेनरी राजे.

जाती—काल्मक, गॉथलोक, खरझ चेचेंझे, डेन, सरकेशियन लोक.

प्राचीन यूरोप—अकालॅरोन्शिआ, अकियनलोक, संघ, अकिलीस, अझोटस, अटीना, अॅडोनीस, अपोलोनिआ, अरेटिअम, अॅस्कालॉन अलेक्झांड्रिआ, ट्रोआस, आर्लेथस, आर्लिपिस, आर्लिपिआ, आलिस झांथस, डोडोना, थॅप्सस, पाँपी,

प्रादेशिक—अॅक्टन, ॲक्टिअम, अग्रिजेंटम्, अझरबैजन, अझोर्स, अझोव्ह, अझोव्हचासमुद्र, अटलांटिक महासागर, अॅडेल्सबर्ग, अॅड्रा, आड्रिया, आड्रिआटिकसमुद्र, अड्रिआनोपल, अथेन्स, अनाझरबस, अपेनाइन्स, अबरडीन, अबिंग्डन, अबेव्हील, अॅम्स्टरडॅम, अर्गोस, अर्डिया, अलबालांगा, अलसिअम, अलेक्झांडसंवाद, अलेक्झांड्रिआ ट्रोआस, अल्डरशॉट, आल्निक अल्बनि, अल्बेनिया, अॅल्सेस्टर, अॅस्कालॉन, अॅव्हबरी, अव्हिग्नान, अॅशबर्टन, अॅशबोर्न, आक्सफोर्ड, आगजबर्ग, ऑगस्टसबाद, आडेनार्ड, आयर्लंड, आयस्लंड, आयोनियन बेटें, आरास, आरेंज, आर्कैंजल, आर्ड्र, आर्मेंटेरिस, आलंडबेटें, आलसेसलोरेन, आसस, आस्टरलीझ्झ, आस्ट्रिया, आर्स्टेड, आस्ट्राखान, ऑस्ट्रिया ऑस्ट्रिया-हंगेरी, ऑस्बोर्न, इंग्लंड, इंटरलेकन, इटली, इनव्हर्नेस, इनव्हरसी, इब्रोनदी, इलीरिया, इव्हँगोराड ईजियन समुद्र, ईटन, ईव्हशाम, उपसाला, उरल, उलम एकील, एक्झीटर, एक्स, एक्सलाचापेल, एगीनकूर, एटना, एट्रुरिया, एडिंबरो, एपीडॉरस, एमडेन, एमीन्स, एलाय, एलीस, एल्जिन, एल्ब, एल्बा, एल्युसिस, एल्सिनोर, एसेक्स, ओकहॅम, ओडेसा, ओनेगा, ओपोर्टो ओल्डहॅम, ओल्डेनबर्ग, अँकोना, अंजू, अँटवर्प, अँटिओक, अँटियम, अँटिव्हरी, अँटीलिया अँडोरा, कँटरबरी, कँडिया कॅनि, कॅनिअम, कॅनी, कॅपरनेअम्, कॅपुआ, कॅब्राय, कॅमेरिनो, कॅरिसब्रूक, कर्कवाल, कॅलमेटा, कॅले, कॅलल्वार, कॉनवे, कान्स्टंटा, कॉन्स्टन्स, कान्स्टान्टिनोपल, कॉपेन, कायेनी, कारडोना, कॉरिन्थ, कॉर्क, कार्डिफ, कार्पेथियन, कार्लस्क्रोना, कार्लस्टाट, कार्लाइल, कार्लोविट्झ, कालाटिआ, काव्हूर, कॉव्हेंट्री, कॅस्टेलोब्रंको, कास्पियनसमुद्र, काळासमुद्र, किंग्जटाऊन, किंग्जलिन

वाङ्मयेतिहास

गॉथिक—गॉथिक वाङ्मय.

गुजराती—अलखबुलाखी, आखो भगत, गुजराती वाङ्मय, नरसी मेहता.

ग्रीक—आरिस्टोफेनीज, ईसॉप, झिनॉफानेज, झेनोफोन, डायोजेनीस, डेमॉक्रिट्स, डेमॉस्थेनीस, थिओक्रीटस, थेल्स, होमर.

जर्मन—गोएटे, ड्रायसन, नित्शेफ्रेडरिक, शिलर, शोपेनहार, श्लेगेल.

जैन—अभयदेवसूरि, अमरचंद्र, अमरप्रभसूरि, अमितगति, अमृतचंद्रसूरि, आसड, इंद्रनंदिन्, उदयप्रभसूरि, अंचळगच्छ, कुंदकुंदाचार्य, जैनसंप्रदाय, जिनकीर्ति, जिनप्रभ, जिनसूरि, तपागच्छ, त्रिषष्टिशलाका पुरुषचरित्र, धनपाल, नागवर्मा, विजयगच्छ, क्षेमंकर.

तामीळ—अप्पर, अव्वैयार, आळवार, उमापति शिवाचार्य, उरगप्पा, उद्दंडनाथ, अंदाळ, कपिलर, कलथ—थलइ, कल्लादनार, जीवक चिंतामणी, तामीळ वाङ्मय, तिरुज्ञानसंबंदर, पिरली, मधुरकवि.

तेलगू—अय्यलराझू, अलंप्रभु, अलसानी पेदन्ना, अव्वन, आंध्र कालिदास, आप्पाकवि, आयला भास्कर, इलेश्वरोपाध्याय, कावेल्ली व्यंकट बोरय्या, घंटय्या कवि, चक्राप्पा, चन्नबसव, चिन्नविरन्ना, तिक्कन, तिपय्यासाती, तेनाल रामलिंग, तेलगूवाङ्मय.

द्राविड—तूलू, द्राविड वेद, नन्नयभट्ट, नम्माळवार.

पाली—तिपीटक, दीपवंश, धम्मपद, प्रज्ञापारमिता, बुद्धघोष, महावंसो, महावस्तु.

पैशाच्य—गुणाढ्य.

पोर्तुगीज—गॅरेट, पोर्तुगीज वाङ्मय.

पोल—पोलवाङ्मय.

फारसी—अत्तार, अनवरी, अबदल लतीफ, अबदुल अझीझ, अबदुल करीम, अबदुल कादीर, अबदुल गफुर, अबदुल जलील, अबदुल जिलानी, अबदुल रहमान, अबदुल्ला बिन अली, अबदुल्ला अल हलबी, अबू तालीब, अबूहानिफ, अञ्जदि, अमरसिंह, अयीनउद्दीन, अयीनउलमुल्क, आब्बास, उन्सरी, उमर खय्याम, उमर खत्तब, उर्फी, ऐनुद्दिन, किशनचंद खोंडमीर, घनी, जामी, झाफर खान, नासिरुद्दीन, नासीरखुश्रु, निझामी, फारशीवाङ्मय, फिरदौसी, फेरिश्ता, वदौनी, शेखसादी, सादी, सुफी.

फ्रेंच—चीझी, जीन रोलँड, झोला, टर्गो, टव्हर्नियर डिडेरोट, डेकार्टे, डयूब्राबिएरी, डयूमा, फ्रेंचवाङ्मय, बोकोशियो, मोलियर, व्होल्टेअर, ह्युगो.

फ्लेमिश—फ्लेमिश वाङ्मय.

बंगाली—कृत्तिवास, तोरुदत्त, बंगाली वाङ्मय, बंकीमचंद्र, भारतचंद्र, मायकेल मधुसूदन दत्त.

बौद्ध—अतीश, अनागतवंश, अपदान, अभिधम्मत्थसंग्रह, अभिधर्मकोश, आनंद, उपशून्य, अंगुत्तरनिकाय, कुमारजीव, जातक, धम्मपाल, धर्मकीर्ति, धर्मोत्तर, धारणी, नागार्जुन, नेत्ति, फाहिआन.

मराठी—अक्कलकोटचेस्वामी, अच्युताश्रम, अच्युताश्रमशिष्य, अतीतानंद, अनंत, अनंतफंदी, अनंतबडवे, अनंतसुत मुद्गल, अभंग, अमृतराय, अवचितसुतकाशी अवधूत, आगरकर, आनंदतनय, आनंदनाथ, आनंदमूर्ति, आपटे हरि नारायण, उखाणें, उद्धव, उद्धवगोसावी उद्धवचिद्घन, उद्बोधनाथ, एकनाथ, ओक वा. दा., अंगापूरकर, अंतोबागोसावी, अंबरनाथ, कचेश्वर, कमलाकर, कल्याणगोसावी, कान्होपाठक, कान्होपात्रा, कूर्मदास, कृष्णदयार्णव, कृष्णदास मुद्गल, कृष्ण याज्ञवल्की, केसरीनाथ, क्यान्डी, गंगाधर सरस्वती, गिरिधर रामदासी, गुंजीकर, गुगे, गोडबोले, गोराकुंभार, गोसावीनंदन, गोळे, चक्रपाणी, चांगदेव, चांगा केशवदास, चिंतामणी कवि, चिदानंदस्वामी, चोखामेळा, चोंभा, छत्रे, सदाशिव काशीनाथ, जगन्नाथ, जनजसवंत, जनाबाई, जनार्दनस्वामी, जनीजनार्दन, जयरामस्वामी, जयरामात्मज, जालवणकर, जीवन्मुक्त, जोगा परमानंद, ठाकुरदासबोबा, डोंगरे, तर्खडकर दा. पां., तर्खडकर द्वा. रा., तळेकर, तुकाराम, तेलंग, दयाळनाथ, दाढी, दासोपंत, देवनाथ, देवीदास, देशपांडे रा. भो., देशमुख गो. ह., नरहरी मोरेश्वर, नागेश भिंगारकर, नामदेव, निरंजन माधव, परशुराम, परसा भागवत, पोवाडे, प्रल्हाद बडवे, फडके गंगाधरशास्त्री, बयाबाई रामदासी, बहिणाबाई, बहिरा, बोधला माणकोजी, भागवत राजारामशास्त्री, भानुदास, भीमस्वामि, मध्वमुनि, महीपति, मारकीनाथ मुकुंद, मुक्ताबाई, मुक्तेश्वर मेस्तक, मोडक, मोरोपंत, रघुनाथ पंडित, रत्नाकरस्वामी, रामचंद्र विनायक टिकेकर (धनुर्धारी), राम जोशी, लक्ष्मण कवि, लेले का. वा. लोलिंबराज, वामन पंडित, विठ्ठल कवि, विष्णु गोविंद विजापूरकर, विष्णुदास नामा, विसोबा खेचर, वेणुबाई,

शास्त्रें

उद्योग व व्यापार—अग्निक्रीडा, अडत्या, अफु, औद्योगिक परिषद, कंपनी, कस्तुरि,कागद(कांच, कांच-कागद, कात, कातडीं, कापूर, कापूस, कॉफी, कुंकु, कुंभारकाम, कुरुंद, केशर, कोको, कोचिनील, कोंबडया कोळसा, क्रोमाइट, खडीचादगड, खडीचें काम, खळ, गटापर्चा,गालिचे,गंगावन,गुलाल, गुळ गोंद, ग्लिसरीन, चटया, चरखा,चरबी,चलच्चित्रें, चुना, जडावाचें काम, जपानी वार्निश, जमाखर्च,जरतार, जर्मनसिल्व्हर,जाहिरात, जिलेटीन, टोपल्या,डामर, तपकीर, दंतमंजन, दोर, दोरखंडें, धातुकाम, धूप, निबें (टांकांचीं टोंकें) पेंड, पेन्सिल, पेपरमिंट, पोखरलेली विहीर, ब्रश, भरतकाम, भाजीपाला, भात, मद्य माग, मीठ, मुद्रणकला, महासंघ, मेणकापड, मेणबत्ती, मोतीं, याकूत, रंगकाम, रत्नें, रबर, रेशीम, लाख, लोंकर, लोणी, विणकाम, व्यापार, शाई, शेळयामेंढया, साकारिन साखर, संरक्षक जकात पद्धति, साबण, साबुदाणा, सुपारी, हस्तिदंत, हाडें, हिरे, हिशोबपद्धति, हुंडणावळ.

चरित्रें—गणपत कृष्णाजी, थॉर्नहिल.

कला—एनॅमल, कला, छत्री, छापखाना, जादू, दुधदुभतें, मुद्रणकला.

चरित्रें—कीन, क्रप, छत्रे, विष्णु मोरेश्वर.

कायदा—अन्नवस्त्र, अपकृत्य,अब्रूनुकसानी, इंग्लिश कायदेपद्धति, इमान, उपनिधि, उपरि, कंपनी करार, कायदा, कोर्ट, गहाण, ग्रंथप्रकाशनाचा मालकी हक्क, (कॉपीराइट), घटस्फोट, चोरी, जस्टिनियम, जामीनकी जारकर्म, जुगार, दत्तक, दरवडा, दलाल, दिव्य, देहांत शासन, नागरिकत्व, न्यायपद्धति, पंच, पुराव्याचा-कायदा, पेटंट, फौजदारीकायदा, विनामीव्यवहार, रोमन कायदा,लष्करीकायदा, वांटप, वारसा, सार्वराष्ट्रीयकायदा, स्त्रीधन.

चरित्रें—आस्टिन जॉन, मेन सर हेन्री.

काव्य—अभंग, अरुंधतिदर्शन न्याय, कवि, काव्य.

कृषि—औतें, कृषिकर्म, खतें, खार पाडणें, पिकांचे-रोग, पिकें.

खनिज—अभ्रक, अंबर, कथील, कोळसा, खडक, खडीचा दगड, खनिखोदनशास्त्र, खनिजविज्ञान, गोमेद, ग्रॅफाइट, ग्रानाइट, चिनीमाती, चुना, टरपेल, टांकणखार, तांबें,तेल, नीलमणि,पाच,पायरो ल्यूसाइड, पाषाणचुंबक, पिचब्लेंड, बिस्मथ,बेग्गार, ब्रॉंझ,राकेलतेल, लोखंड, शिसें.

खेळ (क्रीडाशास्त्र)—आट्यापाट्या, खेळ, खोखो. जुजुत्सु. स्कौट.

खोदकाम (चरित्रें)—डोनाटेलो, डयूरट.

गणित—आकृति, आकृतिलेखक, अंक, अंकगणित, कोस, गणितशास्त्र, त्रिकोणमिति, निर्णायक, बीजगणित, बीजभूमिति, भूमिति, संख्यामीमांसा, समीकरण-मीमांसा, सूक्ष्मसंचयन, स्थितिगतिशास्त्र.

चरित्रें—अल्हाजन, कृपाराम, कृष्ण, गीब्स, छत्रे-केरो लक्ष्मण, टॉडहंटर, टॉलेमी, नेपियर, लॅवर्ट.

चित्रकला—असत्प्रतिमापेटिका, चित्रकला, चित्र संग्रहालयें.

चरित्रें—अँजेलिको, अँड्रिया, धीमान, नॉस्ट थॉमस, रविवर्मा.

ज्योतिष—अधिकमास, अनंत, अनंतदेव, अभिजित्, अमृतसिद्धियोग, अयन, अयनांश,अश्विनी, अहर्गण, अक्षविचलन, अक्षक्षेत्र, अक्षांश, आकाश, आचार्य, आठवडा, आर्यभट्ट, उलघबेगमिर्झा, उल्का, ऋतु, अंकचक्र, अँड्रोमेडा, कन्यागत, कपिलाष्टी, कमलाकरभट्ट, करणकमल मार्तंड, करणप्रकाश, करणोत्तम, कराष्टमी, कलियुगवर्ष, कल्प, कल्पगणना, कृत्तिका, कोष्ठुमशक, कृष्ण, केप्लर, केशव, कोपर्निकस, खिस्तीशक, खानापूरकर, गंगाधर, गणेश दैवज्ञ, गॅलिलिओ, ग्रँट रॉबर्ट, गुरु, ग्रह, ग्रहण, चंद्र, चंपाषष्ठी चातुर्मास, चिंतामणी, ज्योति, ज्योतिःशास्त्र, टॉलेमी, टायकोब्राही, तिथि, त्रेत युग, दक्षिणायन, दादाभट्ट, दामोदर, दिवाकर, दीक्षित चिंतामणि, दीक्षित शं. बा., देवयान, अनुर्मास, धूमकेतु, ध्रुव नवग्रह, नक्षत्र-पद्धति व तारकापुंज, नासिरुद्दीन, नीळांबरशर्मा, नीळ, कंठ धर्मपूरकर, नृसिंह, पंचांग, पृथ्वि, पौर्णिमा, बुध ब्रह्मगुप्त, भटोत्पल, भानुभट्ट, भास्कराचार्य, मकरंद, मंगळ, मणिराम, मथुरानाथ, महावीर, महेश्वर, मुंजाळ, युगें, युधिष्ठिर शक, युरेनस, राहु, रेखांश, लंबन, लल्ल, लेले वि. र., वराहमिहीर, वरुण, वलन, विक्रम-संवत्, वित्तेश्वर, विश्वनाथ, विश्वसंस्था, वृत्तें (गोलीय), वेधशास्त्र, शनि, शुक्र, संपात, संपातचलन, सूर्य, सूर्यमाला, ज्ञानराज.

जंगलशास्त्र—जंगल.

तत्त्वज्ञान—अकॅडमी, अकॅडमिकपंथ, अद्वैत, अनंतत्व, अनुभवजन्यज्ञानवाद अब्राहामाइट, अज्ञेयवाद,

चुंबकीयदृक्शास्त्र, छायाचित्रपेटिका. जडद्रव्य,जलजन्य-विद्युत्शक्ति, जलयंत्रशास्त्र, जादूचा कंदील, जाब्लोस्कॉव्ह, दंव, दुर्बिण, द्रवगुरुत्वमापक, द्रवीभवन, द्रव्य, ध्रुवीभवन, ध्वनीशास्त्र, पदार्थविज्ञानशास्त्र, पाऊस, पागबुडे, प्रकाश, प्रकाशलेखन, प्रकाशव्यतिकरण, प्रकाशशोषण, प्रवर्तकवेष्टन, फारिनहैट, बहुरूपकता, बाष्पीभवन, मेघ तडिद्वाहक, रंग, वायुभारमापक, विद्युतविज्ञानशास्त्र, शब्दवाहक (टेलिफोन), सूक्ष्मदर्शकयंत्र.

चरित्रें—अमिअर अन्ड्रो, अरागो, अव्होगड्रो, अर्‍हेनिअस, आंगस्ट्रांग, आयर्टन, एपिअस, ओह्म, अँड्र्यूज थॉमस, कॅव्हेंडिश हेनरी, कान्निआर्ड, कान्टन जान, कार्नुमेरी, कार्नो, किर्चोफ, कुन्डट, केटर, केल्व्हिन, कोइनिग, कोलंब, क्युरी, क्लासिअस, गिलबर्ड, गेस्लर, ग्रुव्ह, ग्रे, टारीसेली, टिंडाल, टेट, डॅनिअल, डॅग्वेले, डार्विन, डाल्टन, डी अलेंबर्ट, नोबिली, न्यूटन, पागेनडार्फ, पेपीन, फ्रँकलीन, फ्रौन्हाफर, बाईल रॉबर्ट, बेल अलेक्झांडर, मॅक्सवेल, मोर्स, यंग थामस, रम्फोर्ड, रोलंड, व्होल्टा, हेल्महोल्टझ.

प्राणी—अजगर, अनंतपद, अल्पाका, अष्टपाद, अस्वल, आगीमाशी, आदिमसंघ, आनुवंशिकता, उंट, उंदीर, उरोगामी, उवा, ओरँगऊटँग, अंडें, अंबरउदी, कवचधरवर्ग, कस्तुरीमृग, कांगारू, काजवा, कावळा, कासव, कीटक, कुत्रा, कृमिसमूह, कोकील, कोचिनील, कोंबडया, कोल्हा, कोळी, गरूड, गवा, गाई व म्हशी, गोगलगाय, गोचीड, घुबड, घोडा, घोरपड, चिता, चिमणी, जनावरें, जळू, जिराफ, झुरळ, झेब्रा, टिटवी, टोळ, डास, डुक्कर, ढेकुण, तरस, देवमासा, नागमणी, पक्षी, पाणघोडा, पिपीलिकाभक्षक, पोपट, प्राणीशास्त्र, बदकें, बुलबुल, माकड, मांजर, माशी, मासा, मृदुकाय, मैना, वलयांकितसंघ, वाघ, वालरस, विंचू, शहामृग, शेळयामेंढ्या, सकंटकतनु, सच्छिद्रसंघ, सांधेपाद, सपृष्ठवंश, सर्प, ससा, सस्तनप्राणी, सिंह, सील, सुसर, स्थलजलचर, स्पंज, हत्ती, हंस, हाडें.

चरित्रें—ओमेरॉड एलिअनॉर, ओवेन सर रिचर्ड.

फोटोग्राफी—टालबॉट.

भाषा—अरेमाइक, अर्धमागधी, अष्टाध्यायी, आगरी भाषा, आवंतीभाषा, उडिया, काश्मिरी, कोंकणी, दक्खी, तुळू, थई, नंदभाषा, पहलवी, भाषाशास्त्र, मोन-ख्मेर भाषावर्ग.

चरित्रें—यास्क.

भूगोल किंवा भूविज्ञान किंवा भूशास्त्र—खंड, दोआब, द्वीपें, नद्या व नाले, भूगोल, भूपृष्ठवर्णन, विश्वोत्पत्तिशास्त्र.

चरित्रें—इद्रिसी, इब्न बतूता, टॉलेमी, ऑमसन जोसेफ, निबुहर, कारसने.

भूस्तरशास्त्र—एमेरी, (भूशास्त्र) ज्वालामुखी, भूस्तरशास्त्र.

चरित्रें—ओल्डहॅम थॉमस.

मानववंशशास्त्र—आर्य, आर्यन्, द्राविडसंस्कृति, मस्तकाविज्ञान, रिस्ले.

मानसशास्त्र—अष्टभाव, अष्टमहासिद्धि, अज्ञान, मन, मानसशास्त्र.

मुद्रण, चरित्रें.—कॅक्स्टन.

मुद्रणशास्त्र—मुद्रणकला.

यंत्रशास्त्र—आकाशयान, आंदोलन लेखक, आवण, एंजिन, कांतकाम, घड्याळ, झेप्पेलिन, ट्राम्वे, डॉक, तारायंत्र, तुंगतामक यंत्र, तैलयंत्र, थिओडोलाइट, ध्वनिलेखकयंत्र (फोनोग्राफ), पडदा, पंप, पाणी देणें, पुली, बायलर, मोटार, यंत्रशास्त्र, विमान.

चरित्रें—थॉमसन जेम्स, नास्मिथ जेम्स.

युद्धशास्त्र—असईची लढाई, आडगांवची लढाई, आरमार, किल्लेकोट, क्रूप, तरवार, तोफखाना, दारू, दारूगोळा, द्वंद्वयुद्ध, धनुर्वेद, नगारा (नौबत), पाणतीर, पिस्तूल, युद्ध, सैन्य.

रसायन—अचेष्ट, अजमोदल, अजीव संयुक्तपदार्थ, अत्तर व सुगंधी पदार्थ, अनूप वायु, अमिदिनें, अमिनें, आमिल, आमिलनत्रायित, अम्लशास्त्र, अरुंतुद, अर्क, अर्व, अल्क, अल्कमृत्तिका, अल्कहल, अल्कोदें, अल्युमिनियम्, अल्युमिनमग्नांझ, अश्वमूत्राम्ल, असबस्ट, असिटिलीन, असिटोन, अप्वन, आतीव्र, आग्नेय, आमोनिया, आयसिंग्लास, आयान, आयोडिन, आर्सेनिक, इथिलअल्कहल, इथिलक्षार, इथिलिन, इदिन, ऊदाइन, ऊदाम्ल, ऊदिदिन, ऊदिल अल्कहल, ऊदिलप्रायोजिद, ऊदिलभानन, ऊदीन, एचर्ड, एनॅमल, एवल, ओषण, अंज, अंबराम्ल, कर्ब, काष्ठिन, कायसनि, कोमाइट, क्लोरोफार्म गंधक, गंधकाम्ल, गंधकिलाम्ल, गंधकिसल, तुरटी, धातु, धातुविद्या, नत्र, (नायट्रोजन), नत्राम्ल, नवसागर,

विज्ञानशास्त्र—आंकडेशास्त्र, आन्वीक्षिकी.

वैद्यक—अग्निमांद्य, ॲडिसनचा रोग, अतिसार, अन्न, अपचन, अपस्मार. अपीनस, अफु, अभ्रक, अम्लपित्त, अरुचि, अर्धशिशी, अर्धांगवायु, अष्टमहारोग, अष्टांग, अष्टांगहृदय, अस्थिमार्दवरोग, आंकडी, आगबोट लागणें, आग्यादेवी, आघात, आतडीं, आतपमूर्च्छा, आंत्रावरोध, आंत्र, आमातीसार, आमांश, आयुर्वेद, आयोडान, आरोग्यविज्ञानशास्त्र, आर्यवैद्यक, आर्सेनिक, आवाळू, इन्फ्ल्युएंझा, इसब, उचकी, उदर, उद्वेगरोग. उन्माद, उपनेत्र, ऊरुस्तंभ, ओवा, अंडवृद्धि, अंडाशय छेदनक्रिया, अंतर्गळ, अंत्रपुच्छदाह, अंत्रावरणदाह, अंधत्व, कफ, कांजिण्या, कानाचे रोग, कावीळ कास, काळपुळी, काळा आजार, कुष्ट, कृष्णमूत्रज्वर, क्लोरोफार्म, गजकर्ण गंडमाळा, गर्भधारण, गर्भविज्ञान, गलग्रंथिदाह, गळूं, गात्रसंकोचन, गात्रोपघात, गालगुंड गुडघेमोडाचा ताप (डेग्यू), गुल्म, गोंवर, ग्रंथिरोग, चरक, चामखीळ, जखमा, जंघाशूल, जठरदाह, जठरव्रण, जडान्न विषबाधा, जंतुजन्यरोग, जननेंद्रियाचे गुप्त रोग, जर उतरणे, जरा, जलमस्तिष्क, जलसंत्रास, जलोदर, जलोपचार, ज्वर, डांग्या खोकला, तालुरंध्ररोग, तुंबड्या लावणें, तोतरें बोलणें, त्रिदोष, त्वकस्फोट अगर शोफ (फोड), त्वग्रुक्षतारोग, त्वग्रोग, थॉयरॉइडपिंडवृद्धिरोग, थॉयरॉइड संकोचनरोग, दंतवैद्यक, दमा, दूषित रक्तावस्था, दृष्टि, देवी, धनुर्वात, धन्वंतरी, धमन्या, धावरें, नाकाचे रोग, नाडीव्रणरोग, नारू, नासापुटपार्श्वग्रंथी, निद्रापस्मार, नीलरक्तपीत्त, नेत्ररोग, पथ्यापथ्यविचार परिक्रमणकंपवायु, पशुवैद्यक, पांडुरोग, पादांगुलीक्षत, पादांगुष्ठवातरोग, पानविभ्रम, पीतज्वर, पेटके, पेप्सीन, पेरें, पोटशूळ, प्रदररोग, प्रसूतिविज्ञान, प्रोस्टेट पिंडाचे व्याधी, प्लग, फुफ्फुसदाह, फुफ्फुसविस्तृति, फुफ्फुसावरणदाह, बद्धकोष्ठता, बस्ती, बालकंपवातरोग, बेरी, भगंदर, मज्जातंतुदाह, मज्जातंतुशूल, मज्जादौर्बल्य, मधुमेह, मधुरा, मनोदौर्बल्य, मास्तिष्कावरणदाह, महामारी, मूतखडा, मूत्रपिंडदाह, मूत्राशय व प्रोस्टटपिंड यांचे रोग, मूत्रावरोध, मूर्च्छा, मूळव्याध, मेदोरोग, रक्तपित्तरोग, रसवैद्यक, रोगनिदान, वक्रपाद, वक्षनिदान, वाचाभंग, वात, वायूचे रोग, विषें व विषबाधा, शरीरसंवर्धन, शस्त्रवैद्यक, शारीर व इंद्रियविज्ञानशास्त्र, शारीरात्रगूहकसंघ, शिरःशोणितमूर्च्छा, शिलाजित, शुश्रूषा, श्लीपद रोग, वासनलिकादाह, संग्रहणी, संधिवातरोग, सान्निपातज्वर, सुश्रुत, सूतिकाज्वर, स्पंज, क्षयरोग.

चरित्रें—अबदुलमालिक, आबानापिट्रो. अभिनवगुप्ताचार्य, आबास अल्ली, इब्न तुफैल, कोल्किर, चेसेल, त्र्यंबकराज, नागार्जुन, मदनपाल, वाग्भट्ट, सुश्रुत.

व्याकरण—अगस्त्य, जैनेंद्र व्याकरण.

व्युत्पत्तिशास्त्र—अर्थनिश्चय पहा.

चरित्रें—केअर्नस, कौटिल्य, मार्क्स हॉब्ज.

शासनशास्त्र—अजाहुतसरदेशमुख, अठरा कारखाने, अबकारीखातें, अमात्य, अमीन, अराजकता, अलुतीबलुती, अष्टाधिकार, अष्टप्रधान, असहकारिता, कर, कुलकर्णी, कोठी, कोतवाल, गणसत्ताक राज्यपद्धति, पेन्शन, पोस्ट, प्राप्तीवरीलकर, प्रिव्हीकौन्सिल व कॅबिनेट, फडणवीस, बजेट, बलुतेदार, मातृकन्यापरंपरा, मानवशास्त्र, मिरासदार, मुलाना, शासनशास्त्र, सुरापान हुंडणावळ.

संगीतशास्त्र—नृत्य, राग व ताल, वाद्यें, वृन्दसंगीत संगीतशास्त्र.

समाजशास्त्र—अधर्मसंतति, अनुनय, अन्न, अन्नवस्त्र, अस्पृश्यता, आडनांव, आत्महत्या, आनुवंशिकता, उचले व भामटे, ऋषिपंचमी. कामगारहितसंवर्धकसभा, कामशास्त्र, कुटुंब, कुल, कौल, खोत, खानेसुमारी, गुलामगिरी, गोंदणें, चुंबन, चैन, जातकर्म, जातिभेद, जारकर्म, जुगार, नागरिक, प्रेम, बोल्शेविझम मजूर, मुरळा, यूथावस्था, विवाह, वेश्याव्यवसाय, व्यायाम, संघसत्तावाद, समाजशास्त्र, समाजसत्तावाद.

चरित्रें—ओवेन रॉबर्ट, किड बेंजामिन, प्रूधां, फोरियर, बेन्थाम, मार्क्स, सेंट सायमन.

संसारमंडनशास्त्र—अबदागिरी, अभिषेक, अर्धनारीश्वर, अलंकार, अश्रुपात्र, अष्टगंध, अष्टमंगल, आखाडे, आगगाडी, आगपेटी, आगबोट, आट्यापाट्या, आतिथ्य, आंधळीकोशिंबिर, आरसा, आसन, अंगठी, अंगरखा, कमल, कर्णभूषणे, कल्गीतुरा, कसाईखाना, कळसूत्री बाहुल्या, घाट, सौंदर्यशास्त्र.

साहित्यशास्त्र—नवरस, नाटकगृहें, नाट्यशास्त्र, नायिका व नायक, वृत्तें (छंदःशास्त्रीय), साहित्यशास्त्र.

चरित्रें—नाटेकर.

सृष्टिशास्त्र—अष्टधातु.

चरित्रें—ओकेन लॉरेन्झ.

स्थापत्यशास्त्र—ओळंबा, काम्निआर्ड, कालवे, स्थापत्यशास्त्र.

महाराष्ट्रीय ज्ञानकोश

अकारविल्हेनें सूची

अ

अकोलसिंग—अ १९. अकोला जिल्हा, तालुका, शहर—वि. १ पृ.४६३; अ १७–१९; क ६२६; प ७७. अकोली गांव—व ६. अकोळनेर—व ९०. अक्कलचे लहुमूर्ति—क ८१८. *अक्कडगांव, देव, प्रांत, शहर—वि. ३ उ. पृ. ३, ४०; वि. ५ पृ. २३१, अ २०, ५७४, ब ८२, स १९९.

*अक्कण्णा—अ २०. *अक्कलकारा—अ २०. *अक्कलकोट—अ २१. क ५७९. म १७४. *अक्कलकोटकर भोसले—वि. ४ पृ. ४३९—*स्वामी महाराज—अ २४. अक्कसाले—म २३३. *अक्कादेवी—अ २९. *अक्काबाईचा फेरा—अ २९. अक्कासाहेब—ज ४०. *अक्कित्रट खेडेगांव—अ २९. अक्केरमनचातह-र१२०. *अक्चर्ी गांव—अ २९. ॲक्चुअरि—त्र२३६. ॲक्चुअरिअल सोसायटी ॲफ अमेरिका—आ ८. ॲक्ट-ऑफ यूनियन—क ६७९. ॲक्ट ऑफ ब्रिटिश इंडियन नॅचरलायझेशन—न ६७.

*ॲक्टन लॉर्ड—इ २९;—शहर—अ २९. अक्टर्स बेनेव्होलंटफंड—न १६०. अक्टाडिडर्नो—व २६१. *अक्टिअम भूशिर—अ २९. अक्टिअमशक—वि.५ पृ. १०५. ॲक्टिग्वा बेट—क७८९. ॲक्टियन गेम्स—वि. ४ पृ. ९७. अक्टोरिया—अ ३६१. अक्याडमी सरस्वती—अ १. अक्यान्थीटेरिजिआ—स५५. अक्यान्थोटेरिजिआय—स ५९. अक्याबशहर—वि. १ पृ. १५४. अक्याम प्रांतिक भाषा—ग २३३. ॲक्युमुलेटर विद्युत्संग्राहक—त्र २३१. ॲक्ससॅपोटा—ग १४. *अक्का—अ २६. ॲक्कापोलीसचीदेवडी—व २८७. अक्काव—ब ३८. आक्कावि—ए १९. ॲक्किटानिआ—वि. ४ पृ. १८.

अक्रियावाद—क ८४७. ॲक्रिलेरिआ—वि. ४ पृ. १९. *अक्रूर—वि. ५, पृ. १५५. अ २६; क ६५५. अक्रूरेश्वर—अ २८. ॲक्रॅगॅसदरी—अ ५६. *अक्रोड—अ २६. ॲक्रोकोरिन्थिस—ग २७१. ॲक्रोपेलिस—ग २७१; व २६३. अक्काटाऊन—क ३७९. अक्विटेन प्रांत—ट ३६. अक्वीटानीलोक—ग ११२. ॲक्वीटेनिआ प्रांत—ग११३. ॲक्वीलीआ—वि. ४ पृ. १९. अक्साळी सोनार—स२३१. ॲक्सिडटस कांपेन्सेशन ॲक्ट—आ २३. अक्सू शहर—त १३९.

अखटी समारंभ—क २१२. *अखलकोप—अ २७. अखंड द्वादशीव्रत—ग ४५. अखंड पार्ने—व ५७. अखंड प्रवासाचें कलम—वि. १ पृ. २६५. अखंडता (संगीत)—स १६. *अखा वि. १, पृ. १५२, अ २७; अखिल भारतीय—कांग्रेस कमेटी वि १. पृ ४१४; संगीत परिषद—वि. ५ पृ. १८७. अखुंद—स ४७१, अखेनटॉन—वि ३, उ. पृ. ६, ई ७. अखोरी विधि—अ ५८.

अगडे—वि. ३, उ पृ. ३२, ३३, ४०, अ ३०. अगत्ति बेट—ल २. अगॅथर्सी—वि. ४, पृ. ५. अगॅथॉक्लिस—न १७४. अगॅथिअस—ग २९२. अगदतंत्र—अ ६२० आ २८५. अगदीर प्रकरण—म २२२. अगदे—वि. ५, पृ. २३१. अगपूरकर (हरी, महाराष्ट्रीय कवि)—अ ३६. *अगमुदैयन—अ २८. अगमेम्नन—अ १७ ध ७१. अगम्य गुरु—अ ४१०. *अगर (शिंदेशाही)—अ २८. *अगर (रेवाकाठा एजन्सींत)—अ २८. *अगरखेड—अ २८. अगरजी मेहता—अ ४०१. *अगरतला—अ २८. अगरबत्ती करण्याचा प्रकार—अ १२२.

*अगरवाल—अ ५७. अगरिया—अ ३६७. अगरु (ऊद)—अ २८, २९, क २२०. *अगरुन्हीबेर—अ ६१४. अगलसोई—वि. ४, पृ ६९. अगशी—ज १९६. *अगस किंवा अगसा—अ. २९, ३०, म २३३. अगसा तेलगू जात—त १५७. अगस्टूमा पर्वत—ज ५२. *अगस्ताझाड—अ ३०, भ २४. अगस्ति—वि. ३, पृ. ४३०, द ३५, घ ८६, व २३४, व २४७ अगस्तिसंहिता—च ४६. अगस्त्य—वि. १, पृ. ३२९, वि. ३, पृ ६९, ४८९, वि. ५, पृ. २९६, अ ३०, ३१, ५६, च २२, त ५३, श ७२, स २४०.—तारा—वि. ५, पृ. २९६.

*अगस्त्यमले—त ५३. अगस्त्यार्घ्यव्रत—ग४५. अगस्त्याची टेंकडी—त ६३. अगोइट—भ १०६. *अगाखान १ला, दुसरा, तिसरा—अ ३१, ३२. अगॉद्दाहरण—ल २७. ॲगाथाडमॉन—वि. ५, पृ. ३३७. अगामहंमद—इ १९१, १९२. अगामेदस—ज २२०. ॲगामेम्नॉन—वि. ४, पृ. ६१, थडगें-व १८६. अगार—वि. ३, पृ ३५५. अगारिया—अ३२,—जात—क ५६५. *अगार्या पोटजात (गोंडांची)—अ ३२.

अगॉन्ह—व २१. अगाशिव पर्वत शिखर—क १४१—लेणीं—क ४३२. अगासिझ्—वि. ५, पृ. ५८५. अगियॉने—वि. ४, पृ. ६४. *अगीर—अ १३.

आ

इ

इ

ई

ऊ

ए

ऐ

ओ

औ

अं

ग

चंद्रकीर्ति-विभाग ५, पृ. २१०; आ ११८; च १८. चंद्रकुल गच्छ-ज ३२३. -वज्र शाखा-ज ३२३. चंद्रकेतु देव-न ३६८. *चंद्रकोना-च ७१. चंद्रगच्छ-ज ३२३. चंद्रगड (त्रिनेत्र कदंब)-क ३१. *चंद्रगिरी-वि. ४, पृ. ४२४; अ १६५; ई ५४; च १७, ८४; त ३८; व २०८. चंद्रगुडी-अ ५१५. *चंद्रगुप्त-वि. ४, पृ. ५१, ६९, ११७, १५०, १५७, १६१, १६३, १६५, १६६, १७२-७४, २४३, २४७-४९, २५८, २५९, २६१, २६२, ३२९, ३३५; अ ४३३, ४३९, ६२४; क २४९, ४२९, ४४१, ५६०, ५८४, ८३६; ग २१, १३६, १६३-६४; च १७-१८; द ९५; न १७, ११५, १५४, १८०; भ ८; म २०१, २१६, २२९; य ५०; व १४९, २०४. -नारायण-भ १५. -विक्रमादित्य-वि. ४, पृ. ३२३-२४. -इतिहास व घराणें -वि. ४, पृ. १६३ *चंद्रगोमिन्-वि ४, पृ. २४२; वि. ५ पृ. १९९; आ ११८; च १८; न ११६. चंद्रगोल-वि. ५, पृ. २४३. चंद्रग्रह-न ३७. चंद्रग्रहण-वि. ५, पृ. ३१७, ३१८; ग २६३, २६५; ज ३८२. -उत्सव-ध ७०. चंद्रघोणा-क ११५. चंद्रचूड-अ ६१८. -गंगाधर यशवंत-अ ६७०. चंद्रज्योत-अ ३६. चंद्रदेव-क ४४, ७३८; ग ६८. -तौ सिंग-वि. ४, पृ. ३१०.

* चंद्रनगर-च १८. चंद्र नक्षत्र (दिननक्षत्रें)-वि. ५, पृ. ९६, चंद्रपात भगण-वि. ५, पृ. २०८. परिभ्रमण -अ ६८८. चंद्रपूर-क ११६, ८१७. द १९७. चंद्रप्रभ (चद्रप्रभु)-क ३०२. -तीर्थंकर ज ३२४; त १०८; २१४. -सूरि-न २५८. चंद्रप्रभा-न १३७. चंद्रबाळया-क ११६. चंद्रबिंब ग २६६; ज ३८२. चंद्रबेताल भानुदेव-क ४८९. चंद्रब्रिम (वर्मा)-क ४२७. चंद्रभगण-वि. ५, पृ. २९८, ३००. * चंद्रभागा-वि. ४, पृ. १६८; अ ६३४; च १८, १३८; ध ८५; प १५७. चंद्रमान-क ५२९; त ५०.

चंद्रभाट-म २५. चंद्रमानतंत्रटिका (ग्रंथ)-वि. ५, पृ. ३१६. चंद्रट-वि. ५, पृ. ३७७. चंद्रराजा-क २९७; च ३. चंद्रराव जयाजी-ध ७४. -पवार-आ १९७. -मोरे-आ १३४; ज २४७; म २२९. चंद्ररेखा विलाप-वि. ५, पृ. १४९; त १६७; न १४२. चंद्रलोक-ग २६. चंद्रवर्मन्-न ३६७. चंद्रवर्मवृत्त-वि. ५, पृ. १४९. चंद्रवर्मा-च ३१, ६०८; म ९२. चंद्रवंश (क्षत्रियवंश)-च २३; त ५१. चंद्रविलास नाटक-न १३३. चंद्रशुक्र अ. शुक्र-अ ६१३. चंद्रशृंगोन्नति-वि. ५, पृ. ३०४. चंद्रशेखर (कवि)-वि. ५, पृ. २१२, ३१२; क ४४६; त १९; न ३७. -देव-ब १९८. -पंड्या-ग १५८. -प्रसाद सिंगदेव राजा-उ ३६. -महाराजा सर समशेरजंग बहादुर(राणा)-न ३७३. -विद्याधर नाटक-न १३३. -विलास-न १३२. चंद्र (ड) श्री राजा-वि. ४, पृ. २५३. चंद्रसिंगजी राजा-व ८. चंद्रसिंग राणा-ब २६. चंद्रसूरी (रि)-अ ४०; ज ३३७; त १८-१९. चंद्रसेन (कवि)-न २१. -केशव-व २६४. -जाधव-ख १८; ज २२२ ३६२; ध ५, ५७; न ६०, ११६. -रसचंद्रोदय-वि. ५, पृ. ४५७. -राजा-इ १०; ज १२१; प २४३. चंद्रसेना-न १५४. चंद्रहार-अ ४८९.

*चंद्रहास-अ ६१२; च १८; न १५४. चंद्रज्ञानतंत्र -त १०. चंद्रागिरीचा राजा-क ४२५. चंद्रादित्य (राजा)-क ४७७. चंद्रादित्यपूर-य २३. चंद्रापीड राजा-क ४६५. चंद्रार्की ग्रंथ-वि. ५, पृ. २०७, ३१५. चंद्रालोक नाटक-न १२४; स १६८. चंद्रावत-अ ६७१.

*चंद्रावती अथवा चंद्रावली-इ १०; ए ५; क ४४३; च १८, ८९; न १४८; स १८४. -देऊळ-र ७७. -महाराणी-ज २०१, २०२. -राजा धारावर्ष-न १३२. चंद्रावरी होन-न १८६. चंद्राविशेप (नाटक)-न १३६. चंद्रिका परिणय काव्य-त १६७. चंद्रिका वृत्त-वि. ५, पृ. १४९. चंद्रेमेट मार्ग-वि. १, पृ. ४६२. चंद्रोच्च भगण-वि. ५, पृ. २९८, ३००. चंद्रोदयांक जाल ग्रंथ-वि. ५, पृ. ३१६. चनालिंग (जनरल)-त ९९. चनवरशाही-ट ४४. चन्केश्वर-न ३५.

*चन्नगिरी-च १९. *चन्नपट्टण तालुका-च १९. *चन्नबसव-क २९९, ३०१; च १९, २४; व २५८. चन्नरायदुर्ग-म ३७. *चन्नरायपट्टण-च २५. चन्नापट्टण (किल्ला)-क १. चन्नार्य-क ३०५. चॅन्सेलर (प्रो.)-आ ३२. चॅन्सेलर-उ १२; व २२९, २३१. चंपकपूर-न १३६. चंपकमाला वृत्त-वि. ५, पृ. १४९.

*चेदूब बेट-क ८४३; च १९९. चेदो रजपूत-प २९. चेन कुडव (चेन राजा)-त ९७. चेनग्विन (जिप्सी)-वि. १, पृ. ६९४. चेनफु-च १७९. चेनमेंगली-वि. ५, पृ. ४५०, चेनव्हेपुर-उ ८१. चेनशॉट-ट ८०. चेन्नकुप्पम-क ४२५. चेन्नपटणम् -क ४२६. चेन्नमंगलम्-य २१. चेंपकरामन् पिले -अ ४११. चेंपकस्सरी-अं ९८. चेपो (नदी)-प २३. चेफ्रेन-वि. ३, उ १०. चेंबरलेंड-वि. ५, पृ. ४४०. चेंबरलेन कमिशन-इ ५५; च ३८, ३९. -मिस्टर-द ४६.-बी. एच्. (प्रो.)-ज ६१. चेंबरेला देवालय-क्र ६६३. चेंबर्स एन्सायक्लोपीडिया-च १९९; ज्ञ १, ३. *चेंबर्स रॉबर्ट-च १९९. चेंब्रिअर गॅस्पेरिन (लेखिका)-स ४७९. चेमुल-ब १६१. चेमुर्ली-क ७०७. चेमुल्पो (बंदर) -क ७७४, ७७५.

*चेयूर-च १९९. चेयेरू (नदी)-क १९. *चेर घराणें-वि. ४, पृ. ३३३, ३३४; च १९९, १०६; न १८४. -देश-ख ६८२. चेरमनिंको (तामीळ राजा)-त ९८. चेरमान (ण) पेरूमल-वि. ५, पृ. ११५; क ४२६, ७२४; च १९६; ज्ञ ९; म ६०; ल २. चेरराज-वि. ४, पृ. ३३४; क ४१३; क्र १९६. चेरराजेंद्र-च ७१. चेरलअथन-क १४८. चेरवा उपवर्ग-क १९७.

*चेरात-च १९७. *चेरापुंजी-च १९७. *चेरिअल -च १९७. चेरित्र (ग्रंथ)-वि. १, पृ. १८०. चेरिबोन शहर-वि. १, पृ. १८३. चेरुबिनी (ग्रंथकार) -वि. ५, पृ. १९०. *चेरुमन शेतकरी (जात)-च १९७; म ६०. चेरूबिम-द १५१. चेरू लोक-अ ७९. चेरोमिशियन-वि. ४, पृ. ४०४. *चेरो (जात) -ख ११८; च १९७. चेरोनीआ-भ २३. *चेर्रा संस्थान-च १९९.

*चेल-च १९९. चेलक (शाण्डिल्यायन)-वि. ३, पृ. ४४६. चेलमोस पर्वत-ग २७१. चेला-च १७९. चेलियगिरी-अ ६०१. चेलुवपिल्लेराव-म २०८. चेले-द ६९. चेलोनिया-उ ६९, ८२. चेल्म्सफर्ड-इ २९. चेल्यूस्किन भूशिर-आ ३१४. चेल्लना-वि. ४, पृ. १७१. चेल्लम्मा-औ १. चेल्लू (नदी)-ए ४६. चेव्हांग-टे (बादशहा)-वि. ५, पृ. ४४८. चेव्हियट (इंग्लंड)-इ ३२. चेसिलाईट-त ४४. *चेसेल्डेन विल्यम -च १९८. चेस्टरटन-इ ३१. *चेस्टरफिल्ड-च *चेस्टरफील्ड फिलिफ डॉरमर स्टॅनहोप-इ २५; च १९८. चेस्टरमूर हॉल-द १३२. चैकितानेय-वि. ३, पृ. ४४६. वि. ५, पृ. १६८;

*चैतन्य-वि. ५, पृ. १८३; क ३०३, ४५२; ख १११; च १९८; न ३७, ३३२; भ. १११; व २८९; श २३. -केंद्रयुक्त-प ५३. -ग्रंथि-वि. ५, पृ. ३३७. -चंद्रोदय नाटक-न १२७. -द्रव्य -प २९९. -बिंदु-त २०९. -वादी-वि. ५, पृ. ४२७. -संक्रमणाचें तत्व-आ ७९. -संप्रदाय-थ १२; व १७०, २८९. चैतन्योत्तरकालीन वाङ्मय -ब (आ) २१. *चैतसिंग-च २०१. चैतायण-अ १२९.

*चैत्य-वि. २, पृ. २१९; वि. ४, पृ. १५६; च २०२; द १५७; व १९८. चैत्यक टेंकडी-ग १२३; र ७४. चैत्रप्रतिपदा-ध ६८. चैत्रादिमास-वि. ५, पृ. २९३; न ४४. चैत्रियायण-वि. ३, पृ. ५३०. चैत्री-प २. चैद्य-वि. ३, पृ. ४३०. *चैन-च २०२. चैयरिक्-वि. ४, पृ. २१. *चैवासा-च २०३. चोऑनोफ्लेगेलाटा (सप्रणालगण)-आ १२९. चोआसपेस-इ २१०. चोआस्पिस नदी-ए ४७. *चोक-च २०३. चोकनाथ -त ३. चोकन्ना-अ ५०२. चोकिदेव (जोकिदेव) -क ३१. चोकेट डॉ. (लेखक)-क २८९. चोको आखात-क ७९०. चोक्कनाइक-त २०७. चोक्कनाथ (ग्रंथकार)-वि. १, पृ. ३१६; न १४२, २२४. -मदुरा नायक-त २. चोक्कलिंग उर्फ चोक्कप्प-न २२४.

*चोखामेळा-अ २९९; च २०३; व १६५, १७६. चोगला घाट-ग २४९. चोगळे-आ ५२. *चोचो -च २०३; म २४०. चोजेकी-अ ४०८. चोझी नदी (आफ्रिका खंड)-क २२६. चोट गोहंडी -ख ९३. चोटापल्लु (रेशमी किडा)-र १३३. चोटिला गांव-क्र २४४-२४६. चोड-च २१२. चोडगंग-च २१६. *चोडवरम-च २०४. चोडा (इष्ठकोपधान)-वि. २, पृ. ९६, ९७, १२४. चोंढे मेंढे मार्ग-वि. १, पृ. ४६३. चोदना-वि. ५, पृ. २१६. *चोध्रा-च २०४. चोन-न १८९. चोपडी पद्धत-त २३. चोपडे (तालुका)-इ १४; च २०४.

जलालुद्दीन खिल्जी–अ ५०३; क ६९८; ख ९९; ग १९१; द ९९. –महंमदशहा–द ९१. *जलालुद्दीन मुहम्मद बल्खी–ज १८९. *जलालुद्दीन सयुती–ज १८९. जलांवरील सत्ता–थ ३९. जलाशय (ऋग्वेद) –वि. ३, पृ. १८०, ३५०. जलाषभेषज–वि. ३, पृ. २८८. जलाहरण–वि. २, पृ. १०२. जलाहार्य यंत्र–वि. ५, पृ. ४६६. जलिया जात–क ७०१. जली वल्लु (जोगी)–३६०. जलुका समूह (प्राणिकोटी)–प २६४. जल्लू–क २०१.

*जलेश्वर (जेलसोर)–ज १८९. *जलेसर तहशील–ज १८९. जलो एडमंड (कादंबरीकार)–फ ५५. *जलोदर–ज १८९, १९२; प ४०; श १२. जलोद्धतगति वृत्त–वि. ५, पृ. १४९. *जलोपचार –ज १९३. जलोर्मिशक्तिभंजक सेतु (ब्रेक वाटर) –ल २८४. जलौक नांव–वि. ४, पृ. २४७. जलौक(अशोकाचापुत्र)–क ४५७.*जल्पे–ज १८३. जल्लाल अलदीन रुमी (कवि)–स १९९. जल्हा(ल्ह) ण मंत्री–क ६५८; ज ३६१; य २४. जल्हाणा मुलगी–द १९८. –राणी–५६०.

*जव–अ ८७, ४८७, ६२०; क ६३७; ज १९५, १९६; द १०९, ११०, १११; प १२४; ब १८४, स १८. जवनिकाशब्द–वि. १, पृ. ३२६. *जवस अ ८७; ख १५, ७४; ग ७४; च १११; ज १९६, १९७; द ११०, १११; ध ५५; त्र १९७. जवळ जात– ब १९७. *जवादिडोंगर (मद्रास)–ज १९७. जवानदास–क ६६०. जवानपूर शहर–ज ३६८. *जवानबख्त मिर्झा–ज १९७. जवानसिंह–उ ३४. जवासाहेब पी. बी.–त्र १९९. *जवासिया–ज १९७. जवाहिरसिंग–ल ३३. जवहिरसिंगजी बहादूर–ज २१४. जवाहीर कारखाना–अ ८६. जविधनचा किल्ला–च ७७. जवे–अ ४८९.

*जव्हार संस्थान–वि. १, पृ. ४६३; ज १९४–९९; भ १७४. जव्हारसिंग–अ ५००. जव्हारी मांजर–स १२१. जव्हिस्टिक लेखक–इ २२६. जव्हेरिलाल उमियाशंकर याज्ञिक–ग २४९. जव्हेल प्रवाशी–स ४७९. *जशपूर संस्थान–ज ७, १९९, २००; म ४६. जष–वि. ३, पृ. २५१. *जसदन संस्थान–ज २००, २०१.*जसपूर गांव–ज २०१.जसरथ–द ९३. जसराज(यशोधर्म)–स२२२. *जसवंतनगर–ज २०१. जसवंतराय–ज २०१. जसवंतसिंग–अ ६८, ५२५; ओ १६; औ २१; ग १४०; ज ३६२, ३६४; व २६. *जसवंतसिंह महाराणा–ज २०१, २०२; द १३०. जसवनदरी–ह ४९. जसवानदून(मुलुख)–ह ५०.जसासिंग सरदार–क ५८. जसावत(रजपूत नांव) क ४९१. जसुएट पंथ–इ ७९.

जसो (संस्थान)–प २४. *जसोल–ज २०२. जस् नॅचरल–र १४६. जस्खे रेव्ह. एच.–वि. १, पृ. २२८. जस्टस विरगिप्स–वि. ५, पृ. ३४२. जस्टि–क ३७८. *जस्टिन–ग २१; ज १२२; त १२२. जस्टिन मार्टिर–वि. ४, पृ. २८६. *जस्टिनियन (जस्टिन)–वि. ४ पृ. ५९, ३१८, ३३९, ३४१, ३४३, ३४६, ३४९, इ ७४; क १९५, ७८७; ग ९९ २९२; ज २०३, ३१०; भ २२; र १४७; १४८; व १८९. जस्टिनोपोलिस अ १७२. जस्टिस ऑफ धि पीस (पदवी)–क ७८१.

*जस्त–वि. ५, पृ. १०६. ज २०३–२०४; ध ४६; स ३०८. –फूल–द १२९. जस्दनचें राज्य–क २४६. जस्सो जस्नाना–भ १८६. –गांव–ज २०५. *जस्सो संस्थान–ज २०४. जहका–वि. ३, पृ. २९६. जहनु –ज २०८. जहलण–ज २०८. *जहांगिराबाद–ज २०५. जहागिरी–वि. ४, पृ. ४३६; अ ४८९; ज १०५, २२५; भ १६; म ८७. *जहागीर, जहागीरदार–वि. ४, पृ. ४८४; वि. ५, पृ. ६५३; ग १३८; ज २०५. जहागीर पद्धति–व २९०. जहांगीर–वि. ४, पृ. २४६, ४१७, ४२०, ४२२; क ४६७, च ९२, १२०, १२५, १८१; ज २०५, २०६, २०७; भ ११४; म २१४; श ८७. *जहांगीर (बेट)–ज २०५. जहानशहा नायक काराकुयुन (काळी मेंढी) चा (इराण)–इ १८३. जहांगीर सेलीम–श १३. जहाजगड–ज २०७. *हापूर–ज २०७.

*जहाज फिरंगी (जॉर्ज थॉमस)–ज २०७. जहाज महाल–व २०१. जहाजें–वि. ४, पृ. ३८२; न ४००, ४०१; ब ९३. जहांदर–म २१४. *जहांदरशहा–ज १९७; २०८; झ २४; म २१४. जहानआरा बेगम–भौ ११; ज २०८; म २२८; जहानखान–म २३; र १०४. *जहानाबाद–ग ३८; ज २०८. जहालपक्ष–वि. १, पृ. ४०८, ४०९, ४१६.

ज्वलन (कंवरचन) उ ९९; प २२६.–तत्व–वि. २, पृ. ४७०, ४७४; म १८७; र ३४. *ज्वांग, पटुआ (अनार्य जात)–ज ३९२. ज्वान (जुआन) डिआझ डिसोलिस–य ५७.–मॅन्युअल–स ४६४. *ज्वारी (ज्वार)–क ६३७; च २७, ९३; ज २३२, ३९३; द ९; ध ९२; प १२४; र ११०; व १८४.–वरील काजळी–क ६३९.–बाटूक–द १०९, ११०. ज्वालानामें (ऋग्वेद)–वि. ३, पृ. १८२. ज्वाला प्रसाद–न २१६.

*ज्वालामुखी (प्राचीन क्षेत्र)–वि. ४, पृ. ९९; च १४७; ज ३९३, ३९६, ३९९, ४१०.–टेकडी–च १९९. *ज्वालामुखी पर्वत–च १७; ज ३९९, ४०८; ४०९.–(टावानत)–व ४७.–बाँब–ज ३९९.–स्फोट वि. ५, पृ. ५८०; ज ४०१. –हावाईचा–ज ४०१. ज्वालापन–वि. ३, पृ. ४४६; वि. ५, पृ. १६३. ज्वावील (लेखक)–फ ४८. ज्वाळा–ज ३९३. ज्वेन लोक–वि. ४, पृ. २९६. –ज्वेन–न १२३.

झ

*झ (अक्षरविकास)–झ १. झ ओतर–वि. ४, पृ. २७. झकइ (नांव)–वि. ४, पृ. २५५. झकॅरिअस दर्नर(लेखक)–ज १५४. झकारिआ –इ २२९. झकारी पोप (इटली)–इ ७५. झॅकुआल्या (अवशेष)–म ४४. झकेरिया कझिनी –ग १२. झक्झार्टीस–वि. ४, पृ. ४०. झक्काखेल –अ २३६. झक्कोचा झरा (गंधक)–ग ६२. झग-ताईखान–म १०.

*झगरपूर जमीनदारी–झ १. झगलूल पाशा (सय्यद) –ई ४२; क ६८४. झगाझिंग (शहर)–ई १८. झंगोरिया (प्रांत)–वि. ४, पृ. ३६४. झॅगोस्किन (कादंबरीकार)–र २१. *झज्जर व (गांव, तहशील) –झ १. *झंझरपूर (गांव)–झ १. झटका (डावपेंच) –न २९७. झॅटॉरच्या जहागीऱ्या–ग ६२. झडप [illegible]च)–व २९७.–खिडक्या–स ३९३. झंडाखान झती (कवि)–त १३७. झझ नदी–क [illegible]स–वि. ४, पृ. २६१. झंदावेस्ताची [illegible]त ग्रंथ)–वि. १, पृ. ३६९. [illegible]न)–इ ८८. झॅन्थस–वि. ५, [illegible])–क ४९६. झप

ताल–र ६९. झंपताल–र ७१. झंपा(ताल)–र ६१, ६७.–झफर उद्-दौला–ए ४६. झंबान (सरदार) –झ २९. झॅबोलिन(चित्रकार)–र ३१. झम्बु नाईक –झ ७, ८. झमखशरी टीका–क ५७५. झमझमह उत्सव–ध ७१. झममुशुम इदिन–वि. ३, उ. ३५.

*झमानशहा–झ १; र १२; ल ९९. *झमानिया (गांव व तहशील)–झ १. झमामासुम (इद्दीन राजा)–इ २१०. *झमनिदवार–झ २. झयुलचु नदी–व १८७. झयेन(जात)–वि. १, पृ. १९२. झर(भात) –भ २७. झरगर (जात)–वि. १, पृ. ३४९. *झर-थुष्ट्र–वि. ४, पृ. २३–२७, ३७, ४०, २५७; आ ३२६; झ २.–कुल–झ २.–जन्मभूमी–वि ४, पृ. २८.–धर्म–वि. ४, पृ. २९, ४०; त ३३३.–ठिकाण –वि. ४, पृ. ४०. निर्णय–झ ३.–लोक–वि. ४, पृ. २६.–संप्रदाय–वि. १, पृ. २९५; वि. ४, पृ. २८, ४०, ५६, ५८. झरथुष्ट्री गाथा–वि. ४, पृ. २९.– देवता–वि. ४, पृ. २६. झरथुष्ट्रोतेमो–वि. ४, पृ. २९. झरबर्ग (लोखंडाची खाण)–ट ५६. झरसीन (खेडें)–ज ३०३. झरापाप्रा (जमीनदारी)–अ ६७४. झरे(ऊन पाण्याचे वेडन)–व १६०; भ ६०. झर्द-संग (घाट)–क ८२०. झर्वन पंथ–वि. ४, पृ. ५७.

*झालिदा (तालुका)–झ २. *झल्ह्रन तालुका–झ २. झलॉकोस्ट्स्–ग २९९. झल्ल–क ११६. झष–वि. ३, पृ. २९३. झंस्करा नदी–क ४५५. झहीर-उद्दौला–क १२३. *झाकाटे-कस (शहर व संस्थान)–झ ३. झाकी–इ १९१. झाकीरखान झेंद–इ १९४. *झांग (जिल्हा, तहशील व शहर)–झ ४. झांज(वाद्य) –व १४५, १४७. झांजरजी–उ ६३. *झांजी(नदी) –झ ५. झांझ–क ७०७. *झांझमेर गांव–झ ५. *झांझी(जी)बार जंगबार[ब्रि. सा. आ.]–वि. ४, पृ. ३७४, ४५४–४५६; आ १८०; द ८९.–बेट–झ ५.–शहर–झ ६. झांटिपी(साक्रेटीसची स्त्री)–स १३४. झाड–ज ४०३.–अभिवृद्धि–व २३८, २६८.–कोल–वि. ५, पृ. ३७४.–तोड–ज १६.–पिंवळें पडणें–प ११९, १२०.–बाव–व १२७.–श्रू–स १२२. झाडवे (महार जात)–म ८३. झाडिया भेद–अ ६७९. झाडीगरखंडी (जहागीर व संस्थान)–ड १५, १६.

*टझी (तहशील व शहर)–ट १. टॅटलर (मासिक)–अ ९०; व २६२. टॅडमार (पॅलमाईरा)–प ४३. टॅंडी –ट ४७. टडोज (नीग्रो जात)–ग ११९. टणकपणा–ख ४८. *टन ब्रिजवेल्स (वरो)–ट १. टॅना (नदी)–आ १७३. टॅनालॅंड (प्रांत–)क ५७२. टॅनास (डॉन) नदी–वि. ४, पृ. २९४. टनिआ –अ ६८६. टॅनिकाम्ल–आ ३११. टॅनिस–ई १९. टनुकू (तालुका)–क ६६३. टॅपेट शाफ्ट–व २२४. टॅपोलिअन–अ ५६. टप्पा–र ६२. टप्याचा ठेका–र ७०. टॅफ्ट (अध्यक्ष)–स ९५, ९६. टबाकम् (तंबाखू)–त २१. टबो (जात)–अं ८४ टबोरा शहर–ट ७. टॅब्युलर बुककीपिंग–ज ८८. टॅम्पिको (बंदर)–म २००. टम्मू (राजा)ज ६१. टरकाकडी–क २१५; ख ५८; प १२९; भ २४. टरक्रो वि. ४, पृ. १९. टरनीप–प १२९; भ २४. टरापिन–वि. ५, पृ. ४२१.

*टरपेल (टरपेनटाईन)–च १७८; ट १; त १५२; स ३१०.टरफल–र३८.टरबूज(कलिंगड)–क १७४; ख ५७; भ २४. टरशिअरीला–भ ८३. टरागोना येथील बंधारा–त्र १८९. टराडेलफ्यूगो (द्वीपसमूह)–ट ४१. टरूसाटीस–वि. ४, पृ. १७. टरेट यंत्र–क २५८. टर्क होव्हेन (लेखक)–फ ६३. टर्किश (तुर्की)–वि. ५, पृ. ६८. –वाष्पस्नानपद्धति–ज १९४. टर्की–वि. ४, पृ. ४८९. –कोंबडी–क ७६७. –राष्ट्र–ग २७७. टर्गेनिव्ह (कादंबरीकार) –र ३१.

*टर्गो, ॲन रॉबर्ट जॅक्स (फ्रेंच मुत्सद्दी)–अ ४५३, ट २; फ ४२; ल ४९. टर्या टेंकडी–प १. टर्टिआ –वि. ४, पृ. २६१. टर्टूलिअन (ग्रंथकार)–ल २६. टर्नप्लेट–क २५. टर्नर जे. एम्. (चित्रकार) –वि. १, पृ. ३२३; च १०६, ११२. –विल्यम–क १६०. –सर डब्ल्यू–ध ११. टर्नरचें वुद्धकालाबद्दल मत–वि. ४, पृ. १५०. टर्निपफ्लाय–ओ २६. *टर्नेट बेट–ट ३. टर्पिन–वि. ५, पृ. ४३९. टर्मिली–वि. ४. पृ. ९. टर्मिलियन लोक–ल ४५. टर्विलेरिया–क ६१६. टर्सेइरा (बेट)–अ ८१. टॅलमड –वि. ४, पृ. ८४. टलस हॉस्टिलिअस–अ ४९६. टॅलिरॅंड–क ६७८. टॅलो (चरबी)–ख ७१; च ३१. टवळी–क ६३९; प ११६. टॅव्हरनिअर–क ३६२; र १३८.

*टॅव्हर्नियर, जॉन बाप्टिस्टा (फ्रेंच जव्हेरी)–वि. ४, पृ. ४१७; ट ३; र १३५. टॅव्हर्स डॉ.–वि. ५, पृ. ४९१. टशून (लष्करी गव्हर्नर)–म ९५. टसरचे कारखाने–र १३५. –किडे–र १३४, १३५. रेशीम–च १४७; म १७८. *टॅसिटस कार्नेलिअस (रोमन इतिहासकार)–वि. ४, पृ. ८०, १०७, १०८; वि. ५, पृ. २७५; ट ४; ळ २५. –बादशहा–ई २७; ट ४. टसियुझक (उ. वसाहत)–ग २६९. टसो (नाटककार, इटली)–इ ९५. टस्कन–अ २२४. टस्कनी–वि. ४, पृ. १७. टस्की –वि. ४, पृ. १७.

*टस्कुलम् शहर–ट ४. टस्गेटिअस वि. ४, पृ. १२. टॅस्मन–वि. ४, पृ. ४७०; फ १२. टॅस्मानिया (बेट) –वि. ४, पृ. ४५१, ४६९. –वसाहत–व २०२. –लोक–वि. ४, पृ. ४६९. टस्सोरा (किडे)–र १३४. टहाळ (कोंवळा झाडपाला) खत–क ६२३. टाइट संग, बादशहा (चीन)–क ६२३. टाइथ संबंधाचा कायदा–ओ ४. टाइमश्रॅपनेल–त १७८. टाइपॉची युक्ती–प १६५.टाईल स्कार्टिंग–स ३३०. टाउटनफील्ड–स २६. टाऊटी सी. एम्.–इ ३१. टाऊनमूट–प १०१. टाऊनशिप–प २१, २७. टाऊनशेंड–त १३१; भ ७९. टाक (धराणें)–ज ३२३; ट १.

* टांक (तहशील)–ट ५. टाक तापविणें–न २८६. टांक (लोक)–क ४७७; ट १. * टांकणखार (बेंकारम)–अ ५४१; ट ४. टाकरी (लिपि)– वि. ५, पृ. ६७. टांकसाळ–च ३६; ५०. –बागलकोट (पेशव्यांची)–त्र ६९. टांकसाळे (सोनार) –स २३१. टांकांचे दगड–ख १५. * टाकळ (झाड)–ट ५; भ २४, * टाकळ घाट–ट ५. * टाकळा–ट ५.

* टाकळी गांव–ट ६. –देऊळ –(वार्शी)–अ १८. * टाकळी ब्रुद्रुक (गांव)–ट ६. टावाकुसू (डॉ.) –क ५६०. टाकाचीं टोंकें–न २८९. टाकारी लोक –त्र ७. टाकाशीमा (बेट)–ओ ३२. टाँकिन देश –वि. १, पृ. १९६, १९७, १९८, ३५१.– सांवत्सरिक ग्रंथ–वि. १, पृ. १९६. टाकी (अशरूर, राजधानीचें शहर)–अ ६२९; ट ६. * टाकी (पंजाब प्रांत)–ट ६. –महंमद–इ १७३. टांकीवाले ढीमर–द १. टांकेसाळ (तांदूळ)–भ२८.

ड

*तांबडे इंडियन लोक–वि. १, पृ. ४६.–कुळ–म५८. –रंग–र ५. तांबर नदी–क ८१४. तांबरी–अ ३९२.–टीकाकार–क ५७५.–ग्रंथ–वि. ४, पृ. ३०१.–ग्रंथकार–फ ८. तांब रोग–ग ७३. तांबवंती नगरी–अ ६७२. तांबवेकर(दिवाण)–ग१०९. ताबुत–वि. ४, पृ. ३५२. तांबुली–न ६८. ताबुव (देवता)–वि. २, पृ. २४७; वि. ३, पृ. ४६१. तांबूल भक्षण करणें–क १५३; न ६८. तांबूलरक्षादिकृतिज्ञान–क १५१.तांबूस जमीन–क ६३३.

* तांबें–अ ६१४; च ४२; १३३; १४९; ज ८२; त ४४; ध ४६; स ३०८.–कारागीर –त ४७.–गाळणें–त ४५.–व पितळ यांचीं „भांडीं–त ४७. तांबे (कवि)–क ४४६. तांबेरा रोग–प ११७. स ३९; –गव्हांवरील–प ११५. *तांबोली–अ २२७; म १८०. तांबोळी–(केळ)–३९५. *तांबोळी जात–अ४८; क ९१. तांब्याच्या मिश्रधातू–त ४७. तांब्याचीं बाणाग्रें–उ ४२. तांब्याचें वैद्युतिक शुद्धीकरण–त ४६. * ताब्रीझ (राजधानी)–त ४८.–समर्कंद वाट–वि. ४, पृ. ३१९.–शहर (इराण)–इ १७६, १९५. तामकोई –ऊ २१. तामन–वि. १, पृ. १५१.

*तामनगड परगणा–त ४८. तामरस वृत्त–वि. ५, पृ. १४९.*तामस (मनु)–म६४.–प्रेम–प २७३. तामस मन्वंतरांतला एक तारा–(सप्तऋषींपैकीं संज्ञा)–अ ३३. तामस्प–न १९८. तामिळ कथा–त ६२; ल ४१–ग्रंथ–वि. ५, पृ. ६८, ८५. –देश–वि. ४, पृ. ३३३, ३३४, ४२३.

*तामिळ भाषा–वि. १, पृ. १०५, १०७, १०८, १०९, १११, ११५, १६६; वि. ४, पृ. ३३३; त४८, ६१; द १८४, २८६.–लिपि–वि. ५, पृ.६७; त ५०; –लोक–वि. १, पृ. १०५, १०७, १०८, १०९, १११, ११५, १६३, २५९, ३८४; आ ३२४; त ५१, ५२, ६२; म ६०.– व आर्यन संस्कृति –त ५२.–वाङ्मय–च १९६; त ५४-८०.– (देशांतील व्यापार)–वि. ४, पृ. ३३२.–शैवपंथ–वि. १, पृ. ३८०; श ९७.–संस्थानें–वि. ४, पृ. २४६. तामिडेलु–न ६७. तामीरस –वि. ४, पृ. ७२. तांम्रचूड (तांबड्यातुऱ्याचा)–ध ६१८. अ ६११.–राजा–आ ३४१.

ताम्रद्वीप–वि. ४, पृ. ३०. ताम्रपट–वि. ५, पृ. ७८; च २७.–चैाधाधरसेनाचा–अ १५३. हर्षवर्धन राजाच्या वेळचा–अ ७९. ताम्रपर्ण (नांव)–ख ५. ताम्रपर्णी द्वीप–वि. ४, पृ. १८५. * ताम्रपर्णी नदी–वि.४, पृ. २४४; अ १४१, त ८१.–उगमस्थान–अ ३१. ताम्रबीज–क ६०६. ताम्रमर्णी–वि. ४, पृ. २१. ताम्रमुखी(माकड)–म९२. ताम्रलिप्तक –वि. ४, पृ. २७. ताम्रलिप्ति–वि. ४, पृ. १८४, ३०९, ३१२, ३१३, ३१९.

*ताम्रलिप्ति (तमलुक)–वि. ४, पृ. १६८, ३२३; त २३, ८१; म १४७. ताम्रलिप्तीक–वि. ४, पृ. २१. ताम्रवनस्पती–अ २१४.ताम्रसगंधकाक्रिद–क्यूप्रससल्फाइड (पर्पटीताम्र)–वि. ५, पृ. ४६२. ताम्रस्तंभ (संगचाऊस)–वि. ४, पृ. ३१३. *ताम्रसंशोधन–वि. ५, पृ. ४६०. ताम्हण झाड व मळा (रत्नागिरी जिल्हा)–ग २०५.–गांव–वि. १, पृ. ४६३.–घाट –वि. १, पृ. ४३२.

*ताय–म १८०. तायादर–वि. ३, पृ. २६२. तार (संगीतशास्त्र)–स १७. तारक–द १६. *तारक–तारकासुर–त ८१. तारक (प्रतिनारायण)–त २१४. तारकयुग्मांच्या स्वरूपाचें अवगमन–वि.५, पृ. ३५८. तारक लोक–र ७२.–हर्ष–द ३०.तारका –ज ३८२; न ४५; व २४८.–[illegible]–व २४९. –गुच्छ–वि. ५, पृ. ३५८. –पुंज–म ४२, ४७. तारकादिकांचे फोटोग्राफ–न ४२; प. २६१. –युग्म–न ४६; व २४९. * तारकासुर राक्षस–ग २६; त २१०. तारकाक्ष–त ८१. तारांकित–(विशिष्ट प्राणिकोटी)–प २६४.–कर्कटिकाकृतिवर्ग–स ५.–तनुविशिष्ट वर्ग–स ४.–शाखा विशिष्टवर्ग–स ५. तारांकित तारकितांगसादृश्य–क ६१५. तारांकित-विक्षेपक (हेलिओझोआ)–आ १२४. तारकेचें कालांश–ज ३७८.–विषुवांश–ज ३७८. *तारकेश्वर (खेडें)–त ८१. तारखात्याची लाईन–इ १९८. तारखान–ई १२. तारगाला–औ ५. तारण–वि. ५, पृ. १७१.–संवत्सर–वि. ५, पृ. १२३.

तारपूरमीर–स ६. तारभरणी–व २२२. तारवें–य ५३. तारस्वर–स २२. तारळी (नदी)–उ ५७. तारक्षितिशृंग–वि. ४. पृ. २१. * तारा–वि. ४, पृ. २४२; अ ३६; आ ७२; त ८१; ध ७६.

द.

दि आर्डर ऑफ दि स्टार इन धि ईस्ट (संस्था)-थ १४.-इंडस्ट्रियल सिंगल-टॅक्स असोसिएशन फेअरहोप-स ३३.-इनव्हा टार्टरी क्रेस्टीनेस्टी-र १२३-ईस्ट इंडियन-आ २४.-ईस्ट इंडीज स्कॉड्रन-आ २९३.-एन्चेन्टेड-फ्रूट, ऑर हिंदु वाइफ-आ ६८.-एल्डर एड्डा (काव्य)-म ७२.-औध अँड रोहिलखंड स्टेट रेल्वे-आ२४.-ख्रिश्चियन कॉमनवेल्थ ऑफ जॉर्जिया-स ३३.-कम्युनिटी ऑफ इस्रलाइट्स-स ३२.-कलकत्ता सोसायटी-आ ६८. कोऑपरेटिव्ह ब्रदरहुड ऑफ बर्ले (वॉशिंग्टन)-स ३३.-ग्रेट इंडियन पेनिनशुला, ग्रेट सनर्द ऑफ इंडिया-दि साउथ इंडियन रेल्वे व दि पॅसिफिक रेल्वे -आ २४.-टाईम्स पत्र-व २६३.-ट्रॅन्स पॅसिफिक (मासिक, जपान)-व २६३.-नॉर्थ वेस्टर्न स्टेट रेल्वे (सिंध पंजाब अँड दिल्ली)-आ २४. दिआर -द १९०. दिक्-व २८६.

दिक्त्रिज्या-ब १४४. दिक्कुमारीदेवी-आ ११३. दिक्कोन-ब १४४. दिखो (नदी)-ब १८७. दिगंबर (धर्मसुधारक)-वि. ४, पृ. १३९; ज ३२०; श ८०, १०२.-कुमुदचंद्रचार्य-त १८. *दिगंबर जैन-ज ३२१; द ९०.-बावा-अ २४. -मदनकीर्ति (कवि)-ज ३३०. दिगरी महत-क ७२३. दिगंश-व २७७. दिगंशमापक यंत्र (प्रिझमॅटिक कांपस)-स २७३. दिगंशवृत्त-ज ३७७, ३८३. दिग्गज-ऐ ६. दिग्दर्शक चित्र (प्लॅन)-स २८२. दिग्दर्शन-वि. १, पृ. ३०४; ज २३१. दिग्दर्शी१ कोभुज-व १४३. दिग्वाचक (ऋग्वेद) -वि. ३, पृ. २१९. दिग्विजय ध्यान-वि. २, पृ. १०२. दिजमैर गांव-क ७०६.

दिडवोईआ-उ ८१. दिडवाण गांव-ज ३६९. दिडा-भ २४. दिंडी वृत्त-वि. ९, पृ. १४७, १५४. दि डोव्हटन कॉलेज-क १४४. दि ड्रॉट ऑफ इम्मोर्टेलिटी (काव्य)-आ २६९. *दिति (देवता) -वि. २, पृ. २४७, ३२६; द ९१.-वंशाचें वर्णन -ग ४३. दितीर शहर-व ८२. दित्यवाट्-वि. ३, पृ. २४०. दि थिएटर-न ७४. *दिदवाण जिल्हा-९१. दिद्दा (काश्मीरची राणी)-वि. ४, पृ. ३३०; क ४६६; त ११४. दिद्यु (दिद्युत्)-वि. ३, पृ. ३४२. दिधिपु-वि. ३, पृ. ३७६, ३७९. *दिनकर (एक भारतीय ज्योतिषी)-द ९१. *दिनकर गोसावी-अ ३०३. *दिनकर (पुण्यांतील एक ज्योतिषी)-वि. ९, पृ. ३१९; द ९१. दिनकरभट्ट (दिवाकरभट्ट)-ग ८९. दिनकरराव (दिवाण)-ग ३१२; थ २६. दिनगण-अ ६६७. दिनचर्या-वि. ९, पृ. ३८९.-विधि-ग ४४. दिन नक्षत्रें किंवा चंद्र नक्षत्रें-वि. ९, पृ. ९६.

दिनपन्हा-इ १९९. दिनमान-वि. ९, पृ. २९९; ज ३८०. दिनमार्क (डेन्मार्क)-अ ८७. दिनशा एदलजी वाच्छा-वि. १, पृ. ४१३. *दिनाजपूर जिल्हा, गांव-वि. ४, पृ. ३२१; द ९१. *दिनानगर (तहशीलाचें मुख्य ठिकाण)-द ९२. दिनानाथ शास्त्री-स ४७२. *दिनापूर गांव-द ९२. दिनार (नाणीं)-वि. ४, पृ. १२९; न १७०, १७१, १७०, १८०. दिनी झुला-न १९४. दिनेरियस-न १६७. दिन्डोरी तालुका *दिन्डोरी तहशील-द ९२. *दिन्दिगल तालुका द ९२. दिन्ने-ख ५५; त १८. दिन्नसूरि-अं ४०. *दिपलो तालुका-द ९२. दि पर्फेक्शनिस्ट कम्युनिटी-स ३२. दिपाबाई-म १४१. दिपाराणा -ग २४३. *दिपालपूर गांव, तहशील-द ९३. दि फेअरी क्वीन (काव्य)-इ २४.-फ्रेंच सोशालिस्टपार्टी-स ६८.

*दिबई गांव (संयुक्तप्रांत)-द ९३. दि बॅटल ऑफ असई-आ ६९.-बाँबे बरोडा सेंट्रल इंडिया रेल्वे-आ २४.-बेंगाल टेक्निकल इन्स्टिटयूट-वि. ९, पृ, ६६०. दिब्रु (नदी)-द ९३. दि ब्रुक-फार्म कम्युनिटी-स ३२. * दिब्रूगढ गांव (पोट विभाग)-द ९३. दि ब्लॅक प्रिन्स-ए २४. *दिमापूर गांव-द ९३; व १७६.-राजधानी-क २३७. दिमासा भाषा-क २३६; व १७६. दिमिश्क-वि. ४, पृ. २९५, २९६. दि मिस्टरी ऑफ मॅजिअन किंग-ग्रंथ-स ४६३. दिमुशयन-(दत्तक)-द १२. दि मेड ऑफ काश्मीर (नाटक)-आ ७०. दि म्युच्वल होम असोसिएशन ऑफ वॉशिंग्टन-स ३३. दियाबार नांवाची टेकडी-छ ६. दिरंग (मिठाची खाण) म २९. दिरंगखान (गवई)-वि. ९, पृ. १८९. दिरघाम (अधिकारी)-ई ३१.-दि रस्किन कॉमनवेल्थ ऑफ टेनेसी अँड जॉर्जिया-स ३३. दिराविड देश-छ ९.

*दिलपसंत-आ १८६; क १७४; द ९३; म २४. दिलरसबानु-औ ११. दिलरुबा (वाद्य)-व १४१.

*दैनहाट-द १७१. दैनिक पत्रें (पक्षाची)-वि. १, पृ. ४२१.-वारे-भ ४६, ४७. दैन्यांपति-वि. ३, पृ. ४४७. दैर-एल-बहरी (कबरस्थान)-व १८९. दैर्धश्रवस्-वि. ५, पृ. १७१. दैव-वि. ३, पृ. ३९३; अ ५२०; क १३८; द १९६. दैवकपूजा (ऑस्ट्रेलिया)-आ ३७९. दैवतकल्पना-वि. १, पृ. २२५, ३८९.-ब्राह्मण-वि. ५, पृ. १६२. -संप्रदाय-वि. १, पृ. ३७६, ३७७; ई ७.-सृष्टी -वि. ३, पृ. १५४. दैवताचार धर्म-वि. १, पृ. ८८. दैवनें-वि. १, पृ. ९७. दैवतेतिहास-वि. १, पृ. ९१. दैवबलप्रवृत्त-वि. ५, पृ. ३८७. दैवराज-वि. ५, पृ. १७१. दैवल-वि. ३, पृ. ४४७. दैववात-वि. ३, पृ. ७६. *दैववाद-द १७१; न ३३२.

* दैवज्ञ (जात)-द १७२; ब १९७; स ३०, २३१. -ब्राह्मण-ग २६७.-वल्लभा ग्रंथ-वि. ५, पृ.३१५. दैवातिथ-वि. ५, पृ. १७१. दैवानीक-वि. ५, पृ. १७१. दैवाप-वि. ३, पृ. २७१. दैवांपति-द १९८. दैवावृध-वि. ३, पृ. २७१.-दैवी इच्छा -ख १३५.-कायदे-न ३३४.-नियम-क ३८४. -परिक्षा-क ३७५.-पुराव्याचे-न ४०७. दैवोदास -वि. ३, पृ. ७६, २७१; वि. ५, पृ. १६९; दैव्या होतारा (देवता)-वि. २, पृ. २४०. दों-ग २४२. *दोआब-द १७३. दोक्तावदी मितंगी नदी (ब्रह्मदेश)-आ ३१३. दोग्धा-वि. २, पृ. ११९. दोझर-(वाणी)-व १३६. *दोडका (भाजी)-क ६३६; द १७४; प १२५; म २४.-(तांदुळाची जात)-भ २८.-नाणें-ज २९८.

*दोड बळ्ळापूर (गांव, तालुका)-द १७४. दोड्ड कृष्णराज राजा-द ३४; न ९; म २३२.-देवराय राजा च ८३.-बट्टा (भाताचें पीक)-भ २८. दोड्डाबेट्टा (पर्वत)-ज ३०५. दोंती अल्ला रेड्डी-र १२९. दादोबा-ग २३३. दोद वीरप्पा (राजा) क ६०९. दोधक वृत्त-वि. ५, पृ. १४९. दोन कंपन्याची एकी-ई ५७. -काल-वि. ३, पृ. ३.- दोन गवामयनांमधील विशेष-वि. २, पृ. १०१. -देशांमधील व्यापार-वि. १, पृ. ३६३.-बंडें-अ ३.-रोमकासिद्धांत-वि. ५, पृ. २९८. *दोन लिपि-वि. ९, पृ. ५६.-वसिष्ठसिद्धांत-वि. ५, पृ. १९८.-शाखा (जिप्सी)-वि. १, पृ. २४३.- हंगाम-क ६३५. दोपत्ती (तमाल झाड)-त ३३. *दोमरियागंज (तहशील)-द १७४.

*दोर व दोरखंडें-क ५५०; द १७४; न २३५.- चटया-च ४.-(यांत्रिक)-द १७५, य ५. -राजा चंद्रसेन-ब २५४.-समुद्र-द १९४. दोरांचे पूल-स ४३०. दोरावजी नानाजी-प ९३. दोरे (जात)-क ५३७. दोऱ्या वळणें-वि. २, पृ. १३०. दोल-अ ३१२. दोल (ला) ई नदी-ड १२; ह ३८. दोलनसई-ओ १९. दोला (झोपाळा) (पुंखा)-वि. २, पृ. १२३.-यंत्र-वि. ५, पृ. ४६६. दोलोत्सव-ध ७०. दोष-वि. १, पृ. ३८१; वि. ३, पृ. ३२०; अ ४१९; त २०७. दोषबल- प्रवृत्त-वि. ५, पृ. ३८७. दोषशास्त्र-वि. ५, पृ. ६४९. दोसढ-ज २१६. दोसाद राजा-ग ११८. दोसाध (जात)-भ १७.

*दोस्तअल्ली-अ ४१८; क ११९; च ९; ड ३३; द १७५.-कमिशन (तह)-वि. १, पृ. ४९०. -महंमद-अ २४६, २६९, क ३५; ज ८५; र १३; स ६; ह ४९. *दोस्त मुहम्मदखान-द१७७. दोस्त राष्ट्रें-वि. ४, पृ. ५२१. दोस्सा (जात)- क ६८८. दोह-वि. ३, पृ. ३७९; वि. ५; पृ. १७१. *दोहद (तालुका, शहर)-क ६२६; द १७६; प १०; व ३९. दोहन प्रकार-वि. २, पृ. १०३. दोहा पाद वृत्त-वि. ५, पृ. १५४. दोहीय-वि. ५, पृ. १४७. दोळ्या (लग्नविधी)-क ५२४. *दौंड गांव-द १७६. दौडिया (हावरा गहूं)-ग ७२. दौदीच्या राजा-य २९. *दौर (खोरें)-द १७६. दौरेश्रवस्-वि. ३, पृ. ४३६. दौरेश्रुत-वि. ३, पृ. ४३६. दौलतखान-आ २५५.-लोदी-उ ३७; त ११७; ल ६४; स २०८. दौलतराम (कवि)-ज ३४०, ३४४, ३४५.-पांड्या कवि-ग १५५. दौलतराय-ड ६३, ६६. *दौलतराव शिंदे ग १०, २३९, ३१२; व ८; न २११.

द्यानत (कवि)-ज ३३९. द्यानतराय-ज ३४३. द्यामव्वाचा पोतराज-म १७१. द्यावा-(देवता)-वि. २, पृ. २४७.-पृथिवी (देवता)-वि. २, पृ. २४५, २४७, ३४४; वि. ३, पृ. २०७. -क्षामा, भूमि (देवता)-वि. २, पृ. २४७. *द्यु-वि. ५, पृ. २९१. द्युचरचार (ग्रंथ)-वि. ५, पृ. ३१७. द्युपिंड- अ ६६७.

ध

न.

नंदपञ्ञ-वि. ४, पृ. २४०. नंदपंडित-व २९७, २९८. नंदपुरीया-ट ९२.

* नंदप्रभंजन राजा-न १६. नंदबन्सी (लोक)-अ ६७८, ६८१. * नंद भाषा-न १६; व २९८. नंदम-क ३५०. नंदमेर (नंदराजाचे वंशज)-भ १४. नंदयन्ती-स २१. नंदराज घराणें-वि. ४, पृ. २४; अ ४३९; च १८; द ३४; ब १०६.-युद्धासुर राजा-र १०९. नंदराजा-व २९६. नंदराम (सुभेदार)-क ४५३; ज ३४६. नंदरुआ शिखर-क ६५२. *नंदलाल मंडलोई, चौधरीराव-उ २७; द २१; न १६; व ७४.-छावडा-ज ३४५. नंदवच्छ-वि. ४, पृ. १३१; आ ७८.*नंदवंश-न १७. नंदवंशी-अ ६७९. नंदवान जात-व १९७. नंदवाह (मेवाड)-इ १४५. नंदशंकर मुळजीशंकर-ग १५७. नंदसुंदर-वि. ५, पृ. २०७. नंदाकोट इटंग-ह ३९. नंदाजी-ग १०८. नंदादेवी (देवेश)-ग २४९.

* नंदादेवी शिखर-न १७; ह ३९. नंदानदीमहात्म्य -ग ४८. नंदाव (मंदीर)-स ४१. नंदास्त्री-क ५३३. नंदिआ शहर-वि. ५, पृ. ११८. नंदिकलंबुगं (काव्य)-त ६५. * नंदिकेश्वर-अ ३०९; न १७. * नंदिगाम-न १७. * नंदिग्राम (तालुका) -क ६६३; ६८९; न १७.-उर्फ नांदगांव-वि. ५, पृ. ३१३. नंदितिम्मना (कवि)-त १६०. नंदिदेव-क ६०९. नंदिनी-द ९४. नंदिमित्र वलिभद्र-त २१४. नंदिया-न १२६. नंदिराबानु-द ७६. नंदिवर्धन (राजा)-वि. ४, पृ. १५२, १७२, १७३, २४३; न २, १७. नंदिवर्मा-वि. ४, पृ. १७३. नंदिसंघ-ज ३२३. नंदिसेन बलिभद्र-त २१४. नदी-वि. ३, पृ २०७, २१३.-व्हिश्रुला-ज १३२.

* नंदी (कामधेनु-पुत्र)-न १८.-आणि कंपनी (कलकत्ता)-आं ३४.-उपपुराण-अ ८७.-ग्रंथकार-वि. १, पृ. २३३.-जैन धर्मग्रंथ-वि. ३, उ. १३७.-मठ-च ९.-महाकाव्य-क ६७१.-शंकराचें वाहन -च २०. * नंदीकोतमूर तालुका-न १८. *नंदीखेर्डे-न १८. * नदी गांव-न १८. नदीचा पथकच्छेद-स ३९५. * नंदीदुर्ग-न १८. नंदीपुराण-नदीया (जात)-म १४. नंदीवृत्त-वि. ५, पृ. १४९. नंदीश्वर-क ३७६; च २२. नंदीश्वरपर्व-अ ६२१.

*नंदुरबार(तालुका, गांव)-न १८. नंदुल ग्रंथ-त ७१. *नंदुवत्तम खेडें-न १८. नंदेल (नंद्याळची) जहागिरी-औ १८. नदेल्ली (वेस)-क ६६३. नंदोरा (जात)-ब १९७. *नदौन इस्टेट-न १९. *नंद्यल गांव, तालुका-न १९. *नद्या व नाले-वि. ५, पृ. ५८०; अ ३१३; आ ४२; च १४८, १५९; ज २४८; न १९, २१; भ ५६. ननकन पर्वत-क ५५५. ननकोरी बंदर-न २६८. ननदी -द २२. ननवंग बादशहा-वि. ४, पृ. ६४७. ननस-अ १५७. * ननसरी (जमीनदारी)-न २२. ननू (खिक-इनिडफाचुएन ग्रंथ)-वि. ४, पृ. ३१४. नाना (देवता)-वि. ३, पृ. २९८; अ ३१३; इ २१६. ननांद-वि. ३, पृ. २९८. ननार (चंद्रदेवता)-उ ६६. ननेटीस-वि. ४, पृ. १५. ननोई (भात)-भ २७.

नग्गानजी-प १०६. *नॅंस्टिस शहर-न २२. नन्तिराजा-द १५७. नन्द-वि. ४, पृ. १२६. नन्दगोपा-वि. ४, पृ. १२६. नन्द घराण्याची वंशावळ-वि. ४, पृ. १६९. नन्दननंदा वृत्त-वि. ५. पृ. १४९. नान्दिघोषविजय-व १३६. नान्दिनी (कामधेनु)-व १२४. नन्दिपोतवर्मा (राजा)-च ७०. नन्दिवर्मा-व २७४. नन्दिसूत्रकार-अ ४४१. नन्न राजा-र १२. नन्नत राजा-त ९८. नन्नर (देवता) वि. ३, उ. २३. *नन्नयभट्ट-त १५९;न २२.*नन्निलग तालुका,गांव -न २२. नन्नुक-च ११. नन्नैयादेवी-न १७५. नन्नीयस-व २८२. नॅन्सी-न २२. नॅन्सेन (ग्रंथकार) वि. ५, पृ. ४९७; उ ५०. नॅपटामेर-ई १. नॅपथा (पदार्थ)-क ८२९. नॅपर-ट ४७. नपाता-वि. ४, पृ. ४४. नपात्-वि. ३, पृ. २९७. नप्ती-वि. ३, पृ. ३०७.

*नपुटा (पोटविभाग)-न २३. नपुंसक-व २४४. नॅपों (नदी द. अमेरिका)-इ १. नफा-अ ४५४; क ६६७; च ३९.-तोटा-ज ९७. नफुरुदौला (मरहूम) -इ १५३.नफ्तली जात(बिल्हा वर्ग,इस्त्रायल धर्म)-इ २२०. नबॅथाइ-वि. ४, पृ. १९. नबरिस्थान शहर-अ४७४. नॅब्राटीअन-वि. ४, पृ. ८२. नबापोलो सर वि. ३, उ. १९. नबाब (अम्बचा)-अ ५७.-अल्लाउद्दीन हुसेन-क ५१९.-असदखान-अ १९. -इस्माइलखान-ब १०९.-कुदसिया ('ऊधमबाई' पहा)-ऊ ८.-गुलाम घोसखान व रसूलखान-क १२३, १२९.-जहांगीर महंमदखान-अ १२२.

* नागर्त जात-न ६७. नागल (परगणा)-द १५२. नागलपाद-न ३६. नागलंविका-च २०, २४. नागलापुरम पर्वत-च ८४.
* नागली (नाचणी)-क ६३७; द १०९; न ६७; प १२४. नागलोक-वि. ४, पृ. २२६; ग ४४; न ३५१. नागवनन (नागपट्टण)-वि. ४, पृ. ३१४. * नागवर्मा-क ३१, २९७, २९८, ३१०.-ग्रंथ-न ६८. नागवल्ली-न ६८. नागवंशी (जात)-ज २००. -रजपूत (राजा सभासिंग)-ख ११९.-राजांचें कुलवृत्त-छ १६.
* नागवेल-न ६८. नागसंयुक्त-वि. ४, पृ. २०३. नागसावंत-च ६. नागसिद्ध डोंगर-ड ५९. नाग सूर-क २४४. नागसेन-वि. ४, पृ. १४४, २३८, २४०; आ १००; न ६९. नागा (लोक)-म २३०. नागाकाका-स ३६. नागांची चित्रकला-च ११९.-पद्मावती-न ३१.-विष-उ ७८.-दंशावर उपाय-उ ७९. नागांतक-ग ४२. नागादेवी-व ११७. नागानंद नाटक-वि. १, पृ. ३३०; वि. ४, पृ. ३१२; न ११८; ह १४. नागानंदी जैन-द ३३. नागापट्टण-न ५४. नागापंथ-द ६९. *नागाम संस्थान-न ६९. * नागामेव खेडें-न ६९. नागारा (आरमारी गांव)-ड २२.
*नागार्जुन-वि. १, पृ. २२३, ३२३; वि. ४, पृ. २४१, २४२; वि. ५, पृ. ३८१; अ ३३०, ५६६; क २९६, ८१७; त १०, १३; न ६९, ७०; म १०४.-लेख-अ ५९९.-देवराजा (ठाकुरी घराणें)-न ३६८.-महायानपंथप्रसारक-म ८३.-लेख-अ ५९.-लेणीं-वि. ४, पृ. १३०; द ३१. नागांव-अ ६२०; न ५४, ५७. नागावली नदी-ब १७७. *नागासकी शहर-च ११५; न ७०. नागाहिल्स -न ५५. *नांगुनेरी (गांव, तालुका)-न ७१. नागेंद्रमल्ल (ठाकुरी घराणें)-क ३६९. नागेंद्रगच्छ-ज ३२३. *नागेर कोईल (नगरकोविल)-न ७१. *नागेली, कार्ल विल्हेम न्हॅान-वि. ३, पृ. १०; वि. ५, पृ. ४२२, ४२३, ६०७; न ७१; व १८. नागेशभट बाळंभट जोशी-आ १२६.
*नागेश भिंगारकर मुळे-वि. ५, पृ. १९८, १९९; क १४६, ४६६; न ७१; म ३३. नागो (गोत्र)-क ६८८. नागोजी घाटगे-घ ६. *नागोजी भट्ट-वि ५, पृ. १९८; ग २३८; न ७१; म ५६. *नागोजी माने-न ७२. नागोठाणें (गांव)-वि. १, पृ. ४६३; न १८६.-धरमतर व महाबळेश्वर रस्ते-वि. १, पृ. ४६३, ४६४. नागोड संस्थान-उ ५. नागोतिया कुळ-क २६४. *नागोद (खेडें, संस्थान)-न ७२. नागोर शहर-च ७९; द १९८; न ६६; र ७८. नागोरानागपुरीयतपागच्छ-ज ३२३. नागोरि (गुरांची जात)-ग ७७. नागो लोक-वि. १, पृ. १५३.
नागौर (गांव, जिल्हा)-न ७२. नाग्गोतिया (खंगार जात)-ख १. नाग्टोवीस चारेज (कवि)-प २१४. नाग्नजित-वि. ३, पृ. २७१. * नांग्वान संस्थान-न ७३. नाघर-अ २३७. नाच (स्पेन)-न ३४८, ३६०. नाचण गांव-घ ३. नाचणारा उंदीर-स १२२. नाचणारी श्रू (प्राणी)-स १२२. *नाचणी-अ ८७; ध ५५; न ६७; प १२४. नाचनसोम-त १५९. नाचिकेत-वि. २, पृ. २१०; वि. ३, पृ. ३९३. नांचिनाथ वेल्लाळ-ब २८०. नाचिराज-क ३१०. नाचिरी-न ६७. *नाची (मुरगी)-इ २१२; न ७३. नाचीन-वि. ४, पृ. २०. नाचुइ-न ६७. नाजकाल (तालुकदारी)-ज ३०४. नाजुक कोंबडया-क ७५८.-पसंत (म. म्है. जात)-आ १८६. नाझरअल्लीखान (सरदार)-र १३.
*नाझरेथ-न ७३. नाझारीन (चित्रकार संघ)-क १५०. नाझारेथ (खेडें, शहर)-वि. ४, पृ. २६८; ख १३०; न ७३. नाझिमपाशा (तुर्की कमांडर-इन् चीफ)-आ २७९. नाझिमरुतश (राजपुरुष)-वि. ३, उ. ३५.
नाझिरदेव-क ५२०. नाझीम (अधिकारी)-म ३. नाझीरशाह-ब १५१. *नाझीरा (खेडें)-आ ३५३; न ७३. *नाट (दैवतें)-वि. १, पृ. १५४; न ७३. नाट (नाटवा)-वि. १, पृ. २५३; न ७३. नॉट (आटी)-ब २१५. नाटक-वि. १, पृ. २१०. न ९४.-इंद्रसभा (उर्दू)-न १४६.-इंद्रजितवध-न १५३. *नाटकगृहें-वि. ४, पृ. ७६; न ७४, ७५, ८०.-नाडूगांव-क ६११.-भाषा-न ८७. -मंडळया-न १५८. नाटकाख्यायिकादर्शनम्-क १५३. नाटकें (भासाची)-क ४४१. नाटकेय-वि. ४, पृ. २१. नाटक्याचे तारे-न १५५. नॉटरडाम (जुनें देऊळ)-ट ३६. नाटवाट (प्रहसन)-न १३९.

निकुंभिला (ठिकाण)-क ४९६. निःकुल-स ५५. निकृतकगण-स १२२, १३०. निकेई (शहर)-व ११३. निकेड (प्राचीन किल्ला)-ब ४३. निकेस ऑफ मॅलिनेस-अं ९३.

निकैय्या-वि. ४, पृ. ६४, ६७. निकोडेमस फ्रिस्वलोन (नाटककार) वि. ४, पृ. २८६; ज १४६. निकोथक मायजात्य-वि. ३, पृ. ४३९; वि. ५, पृ. १६८. निकोक्रेटस-व १३०. *निकोबार- वि. १,पृ. १६५, अं ८२; च २१०; न२६७.-लोक-वि. १, पृ. १६५, १६८; अ ८२. निकोबारी भाषा-वि. १, पृ. १६६. निकोमॅकस-वि. ५, पृ. ६५८; ६६९; आ २६८. *निकोमे (मी) डिया शहर-वि. ४, पृ. ८१, १०८; न २६९; ब ११३. निकोल मॅन्युअल (जर्मन कवि)-स ४७८. निकोलर वाटर (बोअर देश)-आ २७३.

* निकोलस (पोप)-वि. ४, पृ. २८९; इ ७८.-अव्हेलॅनेडा-अ ४२५.-कॅबेसिलॅास-ख १३७.-कोपरनिकस-वि. ५, पृ. ३३१.-टॉलस्टॉयचा बाप -ट १५; न २६९, २७०; प १८८, १९२; म ९७.-ड्रिमिट्रिकॉस (काव्यकार)-ग२९४.-थीओडर डी सौसर-३३. -लेना (कवि)-ज १५७. -शांफोर -फ ५२. निकोलसन ग्रो.-अ ४४२. निकोलेस राजा-वि. ४, पृ. ८४; र २७, २८. निकोलियान् (लेखक)-र १२४. निकोलोकॅंटि-वि. ४, पृ. ३१९, ४२३; आ ३०५. निकोल्स-उ १०७. * निकोसिया (राजधानी)-न २७२; १५७.स निकोस्टिआना टबाकम (तंबाकू)-त२१. निकोस्ट्रेटस-आ २६९. निक्को पर्वत-ज ५२. निक्रीड-वि. ५, पृ. १७१. निक्लस व्हॉन विल-ज १४५. निक्सन-त १३१. निखर जात-ग २८. निखेबी (देवता, ईजिप्त) वि. ३, पृ. ८. निगंई (लेणी)-थ २. निगंठ-वि. ४, पृ. १८६. निगड (द) पार्णवल्कि-वि. २, पृ. ९४; वि. ३, पृ. ४३९, वि. ५, पृ. १६८.

* निगपो बंदर (चीन)-न २०२ निगमन-अ ४९४, न ४०६.-साखर ग्रंथ-व १४८. निगमोद्‍बोध(तीर्थ) -इ १५९. निगापट्टण-न ५४. निगिरसू (देव)-वि. ३, उ. ३३. निगुत-वि. ३, पृ. ४१२. निगुस्थ -वि. ३, पृ. ३८०. निगूढवंश (प्राणीकोटी)-प २६४; स ४६, ४७. निगेल रिचर्ड फिट्झ-इ ६२. निगंथ-आ ७८. निग्गनाद तालुका-ख ६१२. निग्नूर गांव-क १४०. निग्राइड लोक-आ ३१८. निग्राभ मंत्र-वि. २, पृ. ९४. निग्रिटो समाज वि. १, पृ. ८२, ३८८, ३९२; इ. १०४. निग्रिशिआ-स १९४. निग्रो कॉफी-त २५ -नदी-य ५७.-लोक-वि. १, पृ. १०८, १०९, २६२; आ १३; ई २. निग्रोलॅंड-स १९४. निग्लीव -अ ५९९; क ३७. निग्लेटक्म्-क ३४०.

निघंटु (वैदिक शब्दकोश)-य २६; व ३६.-रत्नाकर- वि. ५, पृ. ३७४. नामकोश-वि. २, पृ. १८५; क ८०९, ८११.-राजा-वि. ५, पृ. १९५. * निघासन तहशील-न २७२. निचरा करणें-क ६४३. निचिनिचि-शिंबुन(डेलीन्युज पत्र)-व२६३. निचृत वृत्त-वि. ५, पृ. १४१, १४२. निच्छिबि-क ११६. निच्छिबी-ल ३९. निछिबीया-ल ३९.

निजगड-ध ७८. निजगुणयोगी-क ३०६. निजानंद-र ७. निजाम-वि. ४, पृ. ४४०, ४४१; च १४३, १४५; व २७९. * निजाम-अल्ली-उ ३८; क ११९, ४०५; ख ६१; ग ९०; ट २८; त ४१; न ११३, २७२, २७६; ब १०५; स ४०. * निजामउलमुल्क-वि. ४, पृ. ४१८, ४३७; आ २६७; ग १३८; ध ५, द ३७; न २६०, २७४.-खान-ल ६४.-पट्टण बंदर-ई ५३; क ६६४.-पूर गांव-वि. १, पृ. ४६३.-शहा (बुऱ्हाण)-आ १२९; ब ६४, ७३.-शहा नासीर जंग-ख १०६.

* निजामशाही (अहमदनगर)-च १४४, ज २२३; न २७६; ब ६५.-सर उस्मान अल्लीखान बहादुर फत्तेजंग-ह ५७. निजामुद्दीन (दिवाण)-क ६९८. निजामोद्दीन अवलिया-स २५. निज्जुत्ती (जैन धर्मग्रंथ)-वि. ३, उ. १३५; ज ३२५. निज्मुद्दीनदाय-उ ५७.- निझाम-वि. ४, पृ. ४१७.-असफजाह-द १७९. -उद्दौवला-न ११.-उलमुल्क जुनैदी (वजीर)-ग १९०; ज ३००; ह ५७. निझामखान-ख ९२. निझामत (अनाहत) पतिआळा संस्थान-अ १७३. * निझामत-इ-जनुब-न २७९. *निझामत-इ--मध्रीब-न२७९ * निझामत-इ-मश्रिक-न २७९. *निझामत-इ-शिमाल (जिल्हा)-न२७९. *निझाम-पट्टम बंदर- न २८९. * निझामाबाद जिल्हा, तालुका -न २८०.

नृपसुवर्णवर्ष (पदवी)-र १०९. नृपममता वृत्त-वि. ९, पृ. १९९. नृपावलीकार-क ४६४. नृमेध-वि. ३, पृ. ७६, ४८१. नृमेधस आर्ष-वि. ९, पृ. १७१. नृषद-वि. ३, पृ. ७६. नृसिंह (उपपुराण) -भ ८७.-कवि-ग २९; त १६२; न १२८; १३१, १३३, १४२.-कृष्ण (कृष्णदिवाकराचा)-वि. ९. पृ. ३१९.

* नृसिंह ज्योतिषी (भारतीय)-न ३९१.-दैवज्ञ ग्रंथकार-वि. ९, पृ. ३०२, ३१४; न ३९१.-उर्फ बापूदेव-न ३९१; स २१४.-राम (ग्रंथकार)-वि.९, पृ.३१५,३१६.-वन-वि. ४,पृ.२१.-सुत-म१६०.

ने-न ३८२. नेभर्सलीप-भ ८४. * नेआण (बुद्धकालीन)-वि. ४, पृ. १८३. नेकर (टीकाकार)-फ ९३; स ४७९. नेकाडी जात-ग १३२. नेकुलसिया (इतिहासकार)-र १२३. नेकेपसो (इजिप्तचा राजा)-वि. १,पृ.३०१.नेकेब,राजधानी(ईजिप्त) -वि. ३, उ. ८. नेको (राजा)-वि. ३, उ. १९. नेक्टर-अ ३४९. नेक्रासोव्ह (कवि) -र ३२. नेखेन (हिराकान्पोलिस, ईजिप्त) गांव-वि. ३, पृ. ९, ८. नेख्तनेवफ (नेक्टानेबस राजा) -वि. ३, उ. २०. नेख्थरहेब-वि. ३, उ. २०.

* नेगापट्टम् (राजधानी)-तालुका-न ३९१. नेगी-ख ९३. नेग्रिटो लोक-आ ३१८. नेग्रिसेंबिलन (संयुक्त संस्थान)-म ६३. नेग्री (शोधक)-ज १८७. नेचर-न ३१०. नेचे-अ २१९, २२४. नेचो फारोह-क ४१७. नेजती (कवि)-त १३७. नेजफ (गोड्या पाण्याचा समुद्र)-ब ८२. नेज्यू (राजधानी रियाध)-अ ३९८. नेज्दचा राजा इब्नसय्यद -इ १७४. नेटंग-अ १२०. नेटल (झाड)-क ३७६.-सरकार-वि. १, पृ. २७०.-हिंदी कांग्रेस-वि. १, पृ. २७१.-हिंदी समिती-वि. १,पृ.२६८. नेटिव्ह-वि. १, पृ. ६४.-जनरल लायब्ररी-च१३० नेडिच (भाषांतरकार)-र ३१. नेडीक घांट-ट ६९. नेडुंज-चेलियन (पांड्य राजा)-त ९६.-चेरल अथन-त ९७. नेडुन्गाडि-अ ६९. नेडुमन अंचि (राजा)-त ९७. नेडुमारण राजा-त ६६; प ७९. नेडुमुडी-प ७४.-किळ्ळी-च २०८. नेणसीभूता-ज ३४३. नेतदेविरजत्रा (उत्सव)-ध ७०.

* नेताजी पालकर-वि. ४, पृ. ४३४; अ २९४, औ २१; न ३९२. नेति-क्रिया-य ६९. * नेत्ति (संगतिसूत्र)-वि. ४, पृ. २४०; न ३९२. नेत्र-श २२. * नेत्र-कोणा (गांव, पोटविभाग)-न३९२. नेत्रचेष्टारज्जू-स ९१, १२९. * नेत्ररोग-वि. २, पृ. १०४; न ३९३, ३९९. नेत्र-क्षत-अं ८८. नेत्रावरण-श्लेष्मल (त्वचादाहरोग)-न ३९९. नेदतफोल्ड जे. एस्.-न ३.

* नेदर्लंड (देशसमूह व शहर)-वि. ४, पृ. ३८१, ४०६, ४८७, ५१०; घ १४; न ३९९.-लोक-वि. ४, पृ. ३९१, ३९२.-राज्यक्रांति-वि. ४, पृ. ४८६.-राष्ट्र-ड २९.-स्वाऱ्या-वि. ४, पृ. ४९२. नेदिल-वि. ९, पृ. १९७. नेदीम (कवि)-त १३७. नेदीय: संक्रमा-त्रि. ९, पृ. १८०. नेदुंग-कलिनेदील (ग्रंथ)-त ६१. नेदुम चोलियन (पांडय राजा)-ग ७; प ७४. नेदुमुदी (डी) किल्ली राजा-क ११७; ग ७, च १९६. नेद्रबाळी केळ-क ६९९. नेनाखट (राजा)-वि. ३, उ. १८. नेने डॉ. (कल्याण)-ज १९९.-वे. शा. सं. विनायक दीक्षित चिंचोलीकर-प ६.-नेनेष्वंसक्षाम-वि. ९, पृ. १७१. नेपतीचें झाड-क ३९४. नेपथ्य प्रयोग-क १९३. नेपथ्यगृह-न ८१, ८२.

*नेपल्स प्रांत-वि. ४, पृ. ३८०, ४९०, इ ७७, न ७९, ३६३.-पिवळा रंग-र ९.-रॉयल वेधशाळा-व २७८. *नेपाळ देश, संस्थान-वि. ४, पृ. १७६, १७८, १८६, १९३, २३०, ४२१, ४७७, वि. ४, पृ. २४९, ३१०, ३११, ३२०, ४७७.-२२. वि. ९, पृ. ११४; अ ६७८; च२९, ११८, ज १३० न १३२, ३६३, ३६४.-कडे गेलेले महाराष्ट्रीय ब्राम्हण-वि. १, पृ. ३४२.-दरबार-वि. १, पृ. ३९१.-प्राचीन नाणीं-न१८२.-राजघराणें -वि. ४, पृ. ४८२.-युद्ध-आ१३.-सिकिम-वि.४, पृ.४७४.-संस्कृत ग्रंथ-वि. ४, पृ. १८९. नेपाळी-म १०९ -उत्सव-ध ७०.-कवि धर्मपुत्र-न १३६. -घाट-क ४९१.-बौद्ध व्यापारी-वि. ४, पृ. ४८१. -राजा सिद्धिनरसिंह-न १३४.-लिपि-ल ४१. -शक-वि. ४, पृ. ३३०. नेपिअर-वि. ९, पृ. ९७३.

*नेपियर जॉन-अ ३१, त २०९; न ३७४. *नेपियर सर चार्लस जेम्स-न ३७४.

नेस्टोरिय पंथ–वि. ४, पृ. ५९, ३६०; ख १३८; च १५७; न ३९३. नेहंगरवान (वजीर)–न २७८. नेहमियाप्रयू–वि. ५, पृ. ६०५. नेहमेहप्रयू–व २३. नेहम्य–वि. ४, पृ. २७१. नेहरू –अ ६३३. नेहुआ–म ४४. नेहेमिया–ज ३१०. –अधिकारी–इ २२९.

नै (·नदी)–क १२३. नै आकित किल्ला–म ९. नैकपृष्ठ–वि. ४, पृ. २०. नैकमाकल्लू जात बेरडांची–ब १६३. नैकवारी (मुसलमान)–म १८१. नैकीदेवी (कारभारीण)–अ ७४; च ७४. नैगमेय–अ १७१. नैगेयानामृक्ष, नैगेयसूत्र, नैगेयानामृक्ष, वार्षम् (ग्रंथ) –वि. ५, पृ. १६३, १६४. नैघण्टुक कांड–वि. २, पृ. १८५. नैचा रोग–र १३३. नैचुदार–वि. ३, पृ. २३५. नैट्रस ऑक्साइड–व २५४. नैट्रिक विष–ब २५३. नैटोजन–श ९. नैतघव–वि. ३, पृ. २२५. नैता– म १८१. नैतिक जाणीव–न ३२९. –तत्त्वें –वि. २, पृ. १७६, २१७; आ ७८. –शिक्षण–श ८३. –सुखापेक्षकर्मवाद–स १८०. नैदतम् (काव्य)–त ७३. नैदान–वि. ३, पृ. ३९३. नैद्राणि अ १२५.

*नैनवा शहर–न ३९४; ब १४८. नैनागड–अ ५६४. *नैनिताल गांव, जिल्हा, तहशील–न ३९४, ३९५. –तलाव–ज १८२; न ३९४. नैपातिथि–वि. ५, पृ. १७१. नैमित्तिक कर्म–क १३७. –होम–वि. ५, पृ. १६१. नैमिश(नैमिषेय)–वि. ३, पृ. २२५. *नैमिषारण्य–वि. ४, पृ. १६२; न ३९६; व २२८. नैमिषारण्यवासी ऋषि–वि. २, पृ. ३९८. नैमिषी–वि. ३, पृ. ४३२. नैराश्यवाद–वि. २, पृ. १७८. नैरुक्त–वि. ३, पृ. ३९३.

*नैरोबी (राजधानी)–वि. १, पृ. २७०; क ६७२. नैर्ऋत याग–वि. २, पृ. ८४, ८९, १०२. नैर्यत्य–भ ५१. नैवाशा सरोवर–क ६७२. नेव्हशा(राजधानी) –क ६७२. नैषदी–स २१. नैषाद–वि. ३, पृ. ३६९. नैषध–वि. ४, पृ. १६८. –चरित ग्रंथ–क ४४२; म ७२. नैषधानंद नाटक–न १२३. नैषधीय टीका–आ १४६. नैषिध–वि. ३, पृ. २७१. नैष्कर्म्य बुद्धीचें समर्थन–अ ४६८. –सिद्धी–क १३८; म २६.

नैसफोर नैपिसे जे–ड १८. नैसर्गिक (ऑरगॅनिक)–र ५, ६. –निवड–वि, ५, पृ. ६१७. –पिंडोत्पन्न गुल्म ग्रंथि रोग–ग २६२. –वर्गीकरण–व १६. –शक्ति– उ १८. –स्थिति–श ५६. –हक्क–श ५८; स ४७०. *नैहाती (शहर)–न ३९६. नैद्राणि –अ १२५.

नो (जपानी नाटक)–ज ६२. नोईल–क ४३६. नोएल, हंफ्रेझ–आ ४.–कॅप्टन–ग २५०. नोकरशाही–वि. ४, पृ. ५०१, ५०३; श ५८. नोकषाय–ज ३५४. * नोंगरुलाव संस्थान–न ३९६. * नोंगस्टोइन–न ३९६. नोंगस्पंग–न ३९६. नोगी कौंट–न २८. नोगेस लोक (तार्तर)–त ३८. * नोंग्लेवाई–न ३९६. नोघन राजा किंवा नवघनी –आ १९४. नोट–ह ४६. नोटरडेम–न ४१९. नोटलर–ज १४१. नोटा–च ३६, ३८, ३९; प १६७. नोटियम बंदर–क ८००. नोटेशन–र ६३. नोटोरिक्ट कुल–स ११७. नोड–ध ९५. नोतियन जात–म ३६. नोथी–अ १५०. नोंद (लग्नाची)– वि. १, पृ. २९२. नोंदी नाटकम्–त ७३. नोध्रस– वि. ३, पृ. ७६. नोधा–वि. ३, पृ. ७६, ४८८. नोनमंगल (गांव)–क ७९६. नोनाव लोक–न ३९८. नोपेन (राजधानी)–क ६८. नोबल–न १६९.

* नोबिली, डी. रॉबर्ट–वि. १, पृ. ३३०; त ७६, न ३९६. * नोबिली, लिओपोल्ड–न ३९६.– नोबेटी (जात)–ई २७. * नोबेल, ऑल्फ्रेड बर्नहार्ड–न ३९६.–फंड–न ३९७. * नोबोसोफो–न ३९७. नोमोकॅनॉन (ग्रंथ)–ग २९३. नोम्स (प्रांत)– –ई ३. नोयर–वि. ५, पृ. ५७९. नोयॉल नदी–क ७०२. नोर बेट–क २४८. नोरास–वि. ४, पृ. ६१. नोरा–वि. ४, पृ. ६५; म २३०. नोराइट–भ १०९. नोरीआ–वि. ४, पृ. १६. नोरोडोम राजा –क ६७.

* नोलकोल–न ३९७; म २२, २४; प १२५. नोलंबवाडी–च ८८. नोलेंट–वि. ५, पृ. ९३०. नोलेन्स डॉ. (प्रधान)–ह २८. नोल्डके–वि. ४, पृ. २४. * नोविबझार–न ३९७. नोव्हेंगोरॉड (शहर)– –वि. ४, पृ. ४००. ४०२, नोव्हा–ड ३९. नोव्हा झेमला–उ १२. नोव्हालिस(प्रवर्तक)–ज १५४. नोव्हास्कोशिया (वसाहत)–ब २०२. नोव्हिओडम–वि. ४, पृ. १८. नोव्हिकोव्ह–र ३१. नोव्हिनेकर (·गांव)–त ९५. नोव्हेंबर (महिना)–वि. ५, पृ. १२१. *नोहर–न ३९७. नोहला(अवन्तीवर्म्याची मुलगी)–क १४७.

प.

पारखंड-क ६६८. पारगड-घ २१. पारघाट -वि. १ पृ. ४६२; वि. ४, पृ. ४३३, प ८९. पाराचिनार-क९६४.

*पारटे (कुळ)-म ५८. पाराटकास (प्रतिनिधि)-क ५५. पारत-वि. ४, पृ.२१. पारद-प ८९; ९०; श ११. -देश (काश्मीर)-वि.१, पृ. ३०९.-गांव अ २२. पारद मिश्रण-घ ५३. पारदर्शकत्व- ख. ४८. पारदर्शक (रंग)-र ४. पारदसहरिद (रसकापूर)- वि. ५, पृ.४६२. पारदारिक-क ३७५. पारधी- प ९०.*पारनगर (राजधानी)-र७३.

*पारनेर (गांव, तालुका)-प ९०, ९१.-मावळ-ब ९०. पॉरपॉइज-स ११८. पॉरप्रकाश-ख ७. पॉरफायरी-क२४. पॉरफीरियो डियाझ(सेनापती)-म२००. *पारमार्थिक कर्म-प ९१.-कल्पना (ईजियन)- वि. ३, उ. २१; वि. ४, पृ. ४६४; उ २१.- कविता-स १७६.-काल-वि. १, पृ. ८८.-ग्रंथ -मुसलमानी संप्रदाय-वि. ४, पृ. ३५९.-गुरू (ब्राम्हण)-वि. १, पृ. २२७.-धुरीणत्व-वि. १, पृ. ४२९.-मतस्वातंत्र्य-वि. ४, पृ. ४९७.- विचार-वि. १ पृ. ४०, २९४.-संप्रदाय-वि. ५, पृ. ६५६; ग १७१.-संस्थाची स्थिती-वि. ५, पृ. ६५७. पारमी महाशतक-वि. ४, पृ. २४०. पारमेनिओ (सेनापति)-द १९ पारमेनिडस-इ२११. पारलाकिमेडी-लाइट-रेल्वे-आ २९. पारखा-प ९४. पारवैनाचियर मूर्ति-श ७६. पारशव-वि. ४, पृ. २१.

*पारशी-वि. ४, पृ ३७, ३९६, ५१९; क ७०६; प ९१, ९२.-कायदा-ज २३५; प ९५; व १७९. -गुजराथी-ग १५७.-दस्तुर यांची वृत्तीबद्दल भांडणें-प ९२.-दागिने-अ ४९०.-नीतिधर्म-न ३३.-मिशन-म १५४.-यूरोपीयांचे वंशज- वि. १, पृ. ३६५, ३७१.-विवाह कायदा-व २४४.-श्रौतस्मार्त-वि. ४, पृ. २३.-समाजवर्धन- वि. १, पृ. ३३३, ३३४, ३९३.-संस्कृत कोश- क ८११.-साम्राज्य-वि. ४, पृ. ५०४.-हिंदु- समाज-वि. १, पृ. ३३२. पारसदास-अ ३४६ *पारसनाथ (जैन मंदिर)-प ९६.

*पारसनीस घराणें-अ ६१७; इ १३२; प ९६.- रा. ब.-वि. १, पृ. ८८; व १२३. पारसन्स टरबाइन्स-ए १२. पारासिक- वि. ४, पृ. २०, ३८. पारसी कोश (ग्रंथ)- क ५९७, ८११. पारसीवान लोक (परशियन वंशी) क ३४. पारस्करगृह्यसूत्र-वि. २, पृ. १८३; वि. ५, पृ. २९५; ग २००. पारा व अफू-वि. ५, पृ. ३८४, ४६४; न १९०; र ३२.-शुद्ध करणें-प ८९. पाराग्वे-अ ४२२. पाराजिक-वि. ४, पृ. १९४, २३८. पाराना-अ ४२२.-नदी-प ३३. पारापारा (नदी)-द १९७. पारायण-वि. ४, पृ. २१४.-वग्ग सुत्त-वि. ४, पृ. २१६.

पारावत-वि. ३, पृ. ७७. पाराशर-वि. ४, पृ. ११८, १५०.-उपपुराण-अ ८७.-स्मृति-स ४५८. पाराशरि-वि. ४, पृ. १८६, ३२९; वि. ५, पृ. ३७१. पाराशर्य-वि. ५, पृ. १६६; क ६५८. पाराशर्याण-वि. ३, पृ. ४४०; वि. ५, पृ. १६६. पारासिलीस-द १९५. पारि-अ ३५.-जात-न १३१; प ९६. *पारिजात (झाड)-क ६५५; प ९६.-हरण-उ ६१; न १३०.-चंपू-क २७१; र ४२. पारीजाती (हरिदेवाची माता)-आ ३९३. पारिनिर्वाण (देऊळ)-वि. ४, पृ. ३१३. पारिपात्त-अ ४०१. पारिप्लव नामक शसन-वि. २, पृ. १२३; वि. ३, पृ. ३९३. पारिप्लवाधार-वि. २, पृ. ९४. पारिपार्श्वक-न ८४. पारिभाषा-आ ६०. पारिमांड्ल्य आम्नया-म ७८. पारिया-अ ६५०.

*पारियात्र-वि. ४, पृ. २१; अ ५१४; प ९६. पारिव्राजक महाराजे-न १८१. पारिस ('पॅरिस' पहा) -वि. ४, पृ. ४८६, ४८७, ४९०, ५०९. पारिहार्य-अ ४८९. पारिक्षित-वि. ३, पृ. २७१. पारी आणि कंपनी (मद्रास)-ऊ २१. *पारी घराणें प ९६. पारीख-म १३९. पारीणह्य-वि. ३, पृ. ३५९. पॉरीफेरी-श ७७. पारुचिनी-द ८७. पारो (गांव)-भ ४२. *पारोन-प ९७. पारोशी- भ २४. *पारोळे गांव-वि. ५, पृ. ३१६. पार्क-टाऊन (खेडें)-ज ३७३. पार्कर, एच. मेरिडिथ-आ ६९, ७१.-जे.ए.-आ७१.-डॉ.-ग८७.-सर गिल्बर्ट -क २८९.-पार्कस पद्धति-श ८२. पार्गिटेर साहेब- वि ४, पृ. १६१, १६३, १६४. पार्टिशन-व १३३.

*पार्डी तालुका-ग ९७. पार्थ व अभ्यावर्तिनूचा यमान -वि. ३, पृ. १३९. पार्थपराक्रम (नाटक)-न १३२. पार्थपूर-वि. ५, पृ. ३१५; प ७७. पार्थमेरु-क ४५७. पार्थव-वि. ३, पृ. १७३.

फ

फरीना (बटाट्याचें सत्त्व)–ख ७१. *फरुक नगर–फ ४. फ़रुकशियर बादशहा–भ १३. *फरुखा(का)बाद गांव, जिल्हा–क ४७२; छ ८; त १०३; फ २, ५.–बंगशहा नबाब–अ ६५४; इ ९७. फरुखी महमुदचे चुलत भाऊ–ग ११. फरूकशेअर बादशहा–न १४६. फरूखसियर–ज २०८. फरूखी–उ ४५. फॅरेडे (शास्त्रज्ञ)–वि. ५, पृ. ४८२, ४९०, ५३६, ५६०. फॅरेनहीट–उ ९१. फॅरो (ईश्वरत्व)–अ ५७३. फरो (देवता)–क ५९७. फरोज, बम्मनजी–ग १५५. फरोदस्त ताल–र ६९. *फर्कांडे (खेडें)–फ ९. फर्गम कवि–व २८२. फर्गस ओकोनर–च ६४. फर्ग्यूसन कॉलेज–ट ३३; न ११२. *फर्ग्यूसन, जेम्स (स्कॉटिश ग्रंथकार)–अ ६६; घ १०; न २४८; श ६७; स २४८. फर्डिनंड ॲरेगानचा राजा–स ४६७.–आर्चडयूक–ह २.–कॅथॉलिक स्पेनचा राजा–ग ३१५.–बादशहा–क ६८१.–मॅगेलन–अ ४२४.–राजपुत्र–ब ५३

*फर्डिनंड राजे–३६१, ३६२; इ ८०; ज १६७, १६८; प ५; स ४६२, ४७६.–व्हॉनसार (ग्रंथकार)–ज १६०. फर्डिनांड डी लेसेप्स–वि. ४, पृ. ४९५; क ४१८; ७०३.–फर्दापूर शहर–अ ६४. फर्दुसी ग्रंथकार–वि. १, पृ. २५३; वि. ४, पृ. २४. फर्दोसी (कवि, इराण)–इ १८१; फ ८. फर्नंड (प्रो.)–आ ४. फर्नंडिना बेट–क ७८९. फर्नांडिस (ग्रंथकार)–प २०४. फर्नांडेझ डी नॅव्हरेट (ग्रंथकार)–स ४६६. फर्नांडो डी नारोन्हा बेट–द ३८.–पुल्गुर (पत्रलेखक)–स ४६६. फर्नांडोपो–अ १९४. फर्नादिन (गो. जात)–आ १८६. फर्निव्हल् (डॉ.)–क ८१३. फर्मा–वि. ५, पृ. ५७४; स ८, १०, ११. फर्मियन–वि. ५, पृ. ६०३.

फऱ्या रोग–क ६४५; प ४५ फर्रुखजाद राजा–ग १४. फर्रुखशि (सि) यर–झ २४, २७; म २१४. फर्रुखसेयर (बादशहा)–वि. ४, पृ. ४४८; ग १२१. फर्वरि–वि. ३, पृ. ४१४. फर्सबहार–ज २००. फर्स्ट कॉन्सल–न ३७८.–लॉर्ड (वरिष्ठ अधिकारी)–आ २४६. फल–वि. ३, पृ. २९१; व ८२; स २१४.–ज्योतिष–वि. १, पृ. ९४, २५५, ३६०; वि. ५, पृ. ३६९; अ ३९; ग ४४.–तत्त्व वर्गीकरण (प्रो. रिव्हिनस)–वि. ५, पृ. ६०६.–भोग्य (आधी)–ग ६८.–मूळ–क ६५०.–यज्ञ–वि. ४, पृ. १०१.–योग–न ८९.–सप्तमी–ग ४५.–संस्कार–वि. ५, पृ. ३०१. फलक–वि. ३, पृ. ३६२; वि. ५, पृ. ७६; व ६३, ६७.–प्राकार–व ६३.–ब्रह्म–क ६९८.–यंत्र–(प्लेन टेबल)–वि. ५, पृ. ३२१; व २७६; स २७३. फलकास्थी–श ३०. फलकिल–व ६७.

*फलटण संस्थान–फ ६; म १७४. फलटणकर, नारायणबुवा–क ५१४. फलदा–ए ५. फलपुष्प कला–क १५२. फल, भाज्या–प १२५. फलम गांव व शहर–च १३७. फलवती–वि. ३, पृ. २३५. फलित स्थलांतराचें गणित–स ४४९. *फलिया तहशील–फ ७. फली–क ६५२. *फलुस (शर्करा)–फ ७. फॅलेरम शहर–ग २८८. *फलोदी (जिल्ह्याचें ठाणें)–फ ७. फल्गु–वि. ४, पृ. २१.–नदी–ग ३७; ब १५०. फल्गुनी (देवता)–वि. २, पृ. २४७.–नक्षत्र–वि. ३, पृ. १९१; न ४२. फवई कवि–ट ५६. फॅव्हे–उ ११२. फशी (घाट)–क ५१३. *फॅशोडा ठाणे (आफ्रिका)–फ ७. फसली सन–वि. ५, पृ. ११९. फसवणूक–अ १९७. फॅसिओ–घ ६.

फॅसिस्ट पक्ष (इटली)–इ ९१. फळ–प १२०; व ३८.–झाड–व २७१.–फळावळ–क ६२२, ६३५–३७. भाज्या–अ १८९; प १२५; म २२.–मुरांबें चिली–च १४९. फळें–व ४२.–अनेकबीजमयपाली स्फोटी–त ८३, ८४. फळयाच्या झडपाचे दरवाजे–स ३५२. फाइडयूंग डॉ.–म ५१. फाइंडर्स–म १४३. फॉइस्क कौट–अं ६५. फाऊ बुऱ्हाण निजामशहा–ब १५३. फाऊलर–ज १६६. फाएस्टिस (स्त्री)–आ २६८. फॉक, जनरल–इ ९३. फाक जी. (कवि)–ज १६२. फांकडे कूळ–म ५८. फॉकलंड बेट–द ३८; फॉक्स जॉर्ज–इ २१, ४७; क ८५८.–टालबॉट–वि. ५, पृ. ४८८, ४८९.–स्ट्रॅंगवेज–वि. ५, पृ. १८६.–हाऊंड कुत्रे–क ५४८. फागमोड्ल–त ९८. फागसपा लोडोई ग्याकरशान–त ९८.

फांजी (नांव)–क ४९८. फाजील उत्पादन–उ १९. फाझिल बे कवि–त १३८. *फाझिल्का (गांव, तहशील, पोटविभाग)–फ ८. फाटक कुळ–म ५८. फाटके–स ३३१. फाटर–वि. ५, पृ. २१५. फाटाफूट–ख १४३. फांटी (प्रांतिक भाषा)–ग २३३.

बहारिया (ओलवण)–ई १७. बहारीन बंदर–म २१९. बहारी (भाषा)–द २६; व ३७. बहालें–स ३०३, ३३१. बहावलपुरी भाषा–व ६६.

◌ बहावलपूर संस्थान गांव,–ब ६६, ६७. बहिर्ग्रैवेयक –ध १०.–धमनी–श ४२. बहिणा –क ६९७. ◌बहिणाबाई–ज ३९,व ६७; व १९९. बहि:प्रकोष्ट–धमनी–ध ११. बहि:प्रकोष्ठास्थि–श ३०, ३१, ३३. बहिरजी–घ २३, २४, २९.–घोरपडे–ग१०; घ २४.–पुत्र–ख २१.–हिंदुराव–घ २६. बहिरंभट –न २७६. बहिरमखां–स २८. *बहिरवगड(किल्ला) –ब ६७. बहिरवभट्ट–म २११. बहिरा (जन्म)–व १७८.

◌ बहिरा (जातवेद)–ब ६७. बहिरामखान–वि. ४, पृ. ४१६, ४१७; न ३४९. बहिरायाम (रोग)–व १९९. बहिरी साल–ज ३१४. बहिरू–प ५८. बहिरू तिमाप्पा–अ ६९८. बहिरोपंत–आ ७९.–पिंगळे (पेशवे)–ब १०८; म २२३. बहिरोशेट–न १८६. बहि:कंठस्थ शिरा–श ४३. बहिर्गतवृत्तांचे केंद्र–त १९९. बहिर्गिर्य–वि. ४, पृ. २०. बहिर्गुल्फ –श ३२. बहिर्जंकात–ज १. बहिर्जंघास्थि–प ५६; श ३१, ३२. बहिर्देशगमन–वि. १, पृ. २९०. बहिर्लुठित पान (वनस्पतिशास्त्र)–व ६०. बहिर्वक्र–ब १४०. बहिर्वस्तु–स ९०. बहिर्विवाह–ग २१६.–मीमांसा–ग २१९. बहि:श्रोणि धमनी–ध ११. बहिष्कार (शाळा, कोर्टे, व पदव्या यांवरील)– वि. १, पृ. ४१२.–चळवळ–वि. १, पृ. ४१६. बहिष्कृत–वि. १, पृ. १९९.

बहिष्पवमान–वि. २, पृ. ९४, ९८.–धर्म–वि. ५, पृ. १६१.–सामगायन–वि. २, पृ. ४००. बहिष्पवमानोपक्रम–वि. २, पृ. १०२. बहि:सूक्ष्मांत्र –श ४३. बहुकूर्चीं केसर–व ७९. बहुगंध–द८७. बहुगुणसंयुक्त पत्रक (वनस्पतिशास्त्र)–व ५७. बहुत्व –स २२. बहुतत्ववादी–ए १. बहुदल पान–व ५७. –बीज (वनस्पतिशास्त्र)–व ८७. बहुधान्य (संवत्सर)–वि. ५, पृ. १२३. बहुनामें (ऋग्वेद)– वि. ३, पृ. ३११. बहुपत्नीत्व–व २७६. बहुपूर्वदंती–स १३०. बहुपेशीय शरीरें–प २६२. बहुभर्तृत्व–वि. ३, पृ. ३००. बहुभार्यात्व–वि. ३, पृ. ३००; वि. ४, पृ. ९.

बहुभार्यापद्धति–व २४४. बहुभुजपरिमितशाखाप्रबंध –व ५२, ६५, ६६.–सूचि–म ७५. बहुभुजी–व ५१. बहुमुत्रमेह–रोग–म ३९, ४१. ◌ बहुरूपकता–ब ६७. बहुरूपाष्टक तंत्र–त १०. ◌ बहुरूपी (भिकाऱ्यांचा वर्ग)–न १५२; ब ६७. बहुल फळें–व ८९.–स्वर–स १७. बहुवचन–वि. ३, पृ. ३९४. बहुवर्णत्व (क्रिक्रोओइझम)–ख ४८. बहुवर्षायु–फ ६९३; व ४६. बहुवाधा–वि. ४, पृ. २०. बहुसंख्याक पक्ष–स ३१.

◌ बहुसुखवाद (एक श्रेष्ठ पंथ)–व ६७. बहुस्तंभी दिवाणखाना(कॅरनाकचा)–व १८४. बहुशाखायुक्त प्रकार पानें–व ९६. बहूपूर्व समदंती–स ११७. बहूरूग–ए ४. बळराम–वि. ४, पृ. ११६; अ ५२१.–दास–न १९७. बळवंत–क ७४६.–उर्फ रामचंद्र–म २११. –नगर–ज्ञ १४.–भय्या–स २९. बळवंतराव–ज्ञ १५; म १७१; र १११.–टोपी–न २१८.–पटवर्धन –न२०६.–मेहेंदळे–न २०२.–हरी जोग–अ ३५३. बळवंतसिंग–वि. १, पृ. २६५; अ ५८९; च२०१. –राजा (बनारस)–ग ९१. बळिनारायण राजभाऊ –आ ३४०. बळी–न २७. बळि गांवें–व १७३. बळि राक्षस–व १७३. बक्षी (औरंगजेबाचा एक अधिकारी)–औ २३.–गहूं–ग ७२.–नारायणराव (शिवाचा सेनापति)–घ ८. बक्षीनाकर महंमदखान –म ११४. बक्षीबेगम (स्त्री)–अ ५२४.

बॉइ–वि. ४, पृ. १२. बाइए बॉलो (टीकाकार)–फ ५१. बॉइड मि.–ख ६१. बाइंडिंग (गुंडाळणें)–ख ६५. बॉइन नदी (आयर्लंड)–आ २०८. बाइल (ग्रंथकार)–क ५१. ◌बॉइल रॉबर्ट–उ ९४; द १७९; ब ६७; व १९४.–सिद्धांत–अ १००; ब ६७. बॉइलार्ड डॉ.–वि. ५, पृ. ६३८. बॉइलू–ज १४९. बॉइल्लेट (कवि)–फ ५४. बाईड–वि. ५, पृ. ४२४. बॉईडी–उ ७३. बॉक–व ११. बाकर अल्ली –क ११९; न २१६. बाकमार (हत्यार)–ज २६३. बाकस (नांव)–अ ९१. बा–कांगो–अं ३९. बांकाबाई–न ६३. बाकिरअल्ली–क ११९. बाकी (कवि)– त १३७. बांकीपुर शहर–वि. ४, पृ. २४७.

◌बांकीपूर (पोटविभाग)–ब ६७.–शहर–वि. १, पृ. ४११, ४१६. बाकीर महंमद–इ १७३. बाकुनिन–अ ४०७. ◌बाकु प्रांत–ब ६८. बाकुर वि. ३, पृ. ४२४. ◌ बांकुरा गांव, जिल्हा–व ६८

भ

भाषाशैली (कुराण ग्रंथ)-क ५७०. भाषासादृश्य-वि. १, पृ. १४७. भाषासाहित्य-वि. ३, पृ. २३. भाषिकसूत्र ग्रंथ-क २६४. भाषेच्या प्रदेशाच्या सीमा-वि. ४, पृ. ३८७. भाषेनुसार राजकीय विभाग-वि १, पृ. ७९, ८७, ३८८. भाष्यें (भगवद्गीता)-र ९८. *भास कवि-वि. ४, पृ. १६९, १७२, २४३; वि. ५, पृ. १६७, १६९, १७१; क ४४१; न १०७; भ ३५. भासुरानंद-अ ६२१; भ ३५. भासोड (भंगी जात)-भ ४. भास्कर-ज ८४.-कवि-न १४०. भास्करदत्त-न ११९. भास्करदेव राजा-न ३६८. भास्करपंत-न ६१.-दिवाण (रघूजी भोंसले)-अ ५२६.-सरदार-र १०३. भास्करबीज (टीका ग्रंथ)-वि. ५, पृ. ३१७. भास्कर भट्टाचार्य-ग २३८. भास्करमल्ल राजा-न ३७०. भास्करयज्वन्-न १३३.

*भास्करराज-भ ३५. *भास्करराम कोल्हटकर (मराठा)-ब ११५; भ ४५; ह ५९. भास्कराराय-भ३५. भास्करराया (ग्रंथकार)-त १०. भास्करराव क ७४५; र १०, ९२.-व अप्पासाहेब-न २५. -नरगुंदकर-र ९३. भास्करवर्मन् (राजा)-न ३६७. भास्करवर्मा-क ५६१. भास्करव्यवहारमुहूर्त ग्रंथ-वि. ५, पृ. ३११. भास्करस्वामी-क २२०. *भास्कराचार्य (ज्योतिषशास्त्रज्ञ)-वि. ५, पृ. ३०२, ३११, ५६६; अ ६६७; अं २; व १२१; भ ३५, ६६; य २४; स २१३; भास्करानंदनाथ-भ ३५. भास्तेकर एस्. ए. (लेखक)-व १६२. भास्वतीकरण-वि. ५, पृ. ३०२, ३११; अ १७४. भास्वतीकार-वि. ५, पृ. ३०२.

भिऊबाई (पेशव्यांची कन्या)-ज ३७३; ब ८५. भिका आ १०७. भिकाजी-ग १०८.-नाईक कोल्हटकर -स ४०. भिकाजी, पेंडसे-आ १५७. भिकाजीपंत -ग २०५; र ११०. *भिंगा (गांव व तहशील)-भ ३५. भिंगारकर-क ४४६; व १६३. भिंगार गांव -घांट-ग ११७. भिंगारी जहागिरी-म २१२. भिंगे-उ ५२. भिंग्रीदार पान-व ५५. भिटौली जहागिर-क ५८. भिंडे-ज्ञ ७.-विद्याधर वामन (कवि)-क ४४६. भिंत (मोठी, चीन)-च १५५. भितरगड (राजधानी शहर)-र ८. *भितरी खेडें-भ ३६. भितारी शहर-ग १६४. भिंती(जाहिराती)-ज २५३.-रंग-स ३५५.-रुंदी-स ३२६. भित्ति-वि. ३, पृ. ३५६.-चित्र-च १०८; व १९३.-भूषणार्थ-क १५४.-यंत्र-ज १२१, व २७७. भित्तीक -व ७८. भित्त्याच्छादक फुप्फुसवेष्टण-श ४५.

*भिंद-भ ३६. *भिंदर जहागीर-भ ३६. भिंदिपाल (आयुध)-ध ८. *भिनमाल (भिन्नमाळ) गांव-वि. ५, पृ. २०६; न ६५; भ ३६.-प्राचीन गुर्जर-भ ३६. भिन्नगोत्रजसपिंड-व १७७.-जातिविवाह -वि. १, पृ. ३४२; वि. ४, पृ. ३२७.-परिकर्म चतुष्टय-वि. ५, पृ. २९५, ५६४; व १२१.-परिकर्मोकष्ट-अं १४, १६.-भाषासंनिकर्ष-वि. ३, पृ. १७.-वाचक-वि. ५, पृ. १६.-समाजसंनिकर्ष-वि. १, पृ. ३३७. भिंभार-वि. ४, पृ. ६९. भिमथर्डी घोडीं-क ६४५; घ १६. भिमदेव-क ३६६. भिमन-वि. ५, पृ. १५७. भिमराव-ज ४०; प ९६. भिमासिंग राणा-ब २६. भिमूरशहा-अ ६६१.

भिम्ली (हिरडा नांव)-ह ३६. भिरड लागणें-क ६४५. भिरली माड (झाड)-व २६८. भिरान कापड-ध १४. भिराराए-ग ११. भिरूड किडा-आ १८९. भिर्वोलिकंद वेल-ड ३२. भिलगोतिया (खंगार जात) -ख १. भिलवडी खेडें-अ २७; घ २४. *भिलवाडा-त ३९, भ ३६. *भिलसा जिल्हा-भ ३६. -टांकसाळ-न १८६. भिलसार शहर-ग १६४. भिलारी गांव-क ४४१. भिलावाफोड (कोळी जात) -क ८३१. *भिल्ल (कोळी जात)-वि. १, पृ. ४५०, ४५१; क ८३५; भ ३६, ३७; र ७६.

भिल्लम-औ २५. -यादववंशीय राजे-य २४; द ६२; द १७८. भिल्लमाल (मारवाड प्रांतांतील भीनमाळ) -आ ३३८. भिल्लमाळ राजधानी गांव (प्राचीन गुर्जर)-भ ३६.

* भिवंडी गांव, तालुका-वि. १, पृ. ४६२, ४६३; ठ ५; भ ३७. -बौद्ध कोरींव लेणें-ठ ५. भिवराव-प ८३. -पानसे-इ २१८. भिवरीनाल तलाव-ग २२८. भिवाजी, नाईक हुजरे-न १९५. * भिवानी तहशील-भ ३७. * भिवापूर तहशील-भ ३७. भिशी (गुप्तांचा शिलालेख)-ग ९१. भिषक् -वि. ३, पृ. ४९१. भिषज्-वि. ३, पृ. ४६७, ४६९. भिसें-क ७०. भिक्षा-ग १९९. भिक्षु-वि. १, पृ. १५४, २४०; वि. ४, पृ. २१०, २२०; वि. ३, पृ. ३८०, ४८१. -बौद्ध-वि. ४, पृ. १९९, २२३, २४५.

म

मंथनसिंह–वि. ९, पृ. ४९६. मंथनिका–प ९३.
… गांव)–ए ४७.
… ९१; म ३३. मथवाडा गांव–व १०९.
… न–म ११२. मंथा–वि. ३, पृ. ३९८.
… ३, पृ. २९३. मॅथिअस कारभारी–
… जॉर्ज–वि. ९, पृ. ५२४. मथिप्र–
… ९४. मथित–वि. ३, पृ.
… १. मंथी (ग्रह)
… मथुर-

९, पृ. ३८०. मदन संजीवन भाण–न १३३, १४२. मदनसागर (तलाव)–म ९२. –(राजा) –क ५०३, ७३३. मदनपल्लेम् शहर–ग २२१. मददूर गांव–म ३७.

*मदपोल्लम्–म ३९. *मदय (गांव, तहशील)–म ३९. –नदी–इ २०७; म २८. मदय लाईट रेल्वे–आ २९. मदयंती राणी–क १८४. *मंदर (पर्वत) –अ २३३, ४८८; ग १४; म ३९. –भाषा–वि. १, पृ. १८७. मदरवेल (व्यापारी शहर)–स २४२. मदरम–मं १००. मंदरहारिण–अ ६१३. मदराज शाखा–क ९४२. मदरीलाल–न १४७. … दलेखा वृत्त–वि. ९, पृ. १९१. मदवाहक द्रव– … १०३.

… शहर–वि. ९, पृ. १११; ग १६४; त … लेख–घ २८; ङ १. मंदस्पष्ट ग्रह–ज २८२ … मंदा (संगीतशास्त्र)–स १६. मंदाकिनी … क ६७१, ग ४, १७. मंदाक्रांता वृत्त … १९१. मंदागिरी (पुराणवस्तू)– … चित् नृसिंहदैवज्ञ–न १२८. *मंदार … –मरंदचंपु–क २७१. मंदारिन

… प्रदाय–फ १. मदालसा चंपू … नाटक–न १३४. मदि- … आ–वि. ४, पृ. २९९, … २, २९९, ३९६, ३९८, … अल्ला–म २९. मदिनी … –अध्याय–क ५७३. … ९, ४३. –जैन–ज … ९१. मंदीर–वि. … २००. मंदीरें … दुकुलात्तूर–म … मंडल–च … २; वि. ४, … ७४, ७९, … श–ह २९. … ली–त६७. … –वि. १,

* मलायाद्वीपकल्प-वि १ पृ ३५३ वि ४ पृ ३१५, ३१९, ३२० ट ३ म ६२. -पॉलिनेशियन-भ३४.

*मलाया संस्थानें-वि१ पृ ३५९; वि ४ पृ ३७३ म ६३. मलायी-वि१ पृ१७९; वि४ पृ४६८. -अस्वल -अ६५३. -कात-क२५३. -ग्रंथ-वि१ पृ१८०, १८१. -भाषा-वि१ पृ१५१, १७७. -रामायण-वि. १ पृ१८२. -लिपि-ल ४१.

*मलायी लोक-वि१ पृ१६६, १७९ वि४ पृ४६९ आ ३२८ क ६६७ म ६४.-वाङ्मय-वि १ पृ १८१, १८२. मलायो-पॉ(भाषागोत्र)-वि१ पृ१५१ १६६, ३५०. मलालास वखर-ग २९२. मलावरोध -व १५५. मलाशय-श ३७. मॅलिक ॲसिड -अ ५४६. मलिक रा.-अ ६५१. * मलिक अंबर -वि४ पृ ४२६ आ १३२ औ २५ क ६२४ ख १०६ ग १३९ ज ११३, २०६, २२३ न २७८ व १६१ म ६९ व ११२ श १३.-अल् अझीझ, इमाद, अदील, अश्रफ, काहिर,सलिह-अलदिन-ई ३१,३२,३४. मलिक अहंमद-वि४ पृ४२५ ज३०० न २७६ ल६६स१८.-धाहीर-इ१७०. शख्तियार-उद्दीन-अ६५४.-उलूअदिल-न२४६. -कंद-ग१. -कलान-ग१. -कव्हेर्द सेल्जुक-क १४०.-काफूर -वि ४ पृ ३३३, ३३४, ४२५, ४४८ औ २५ क ७०८ ख १०० द १७८, १९४ प ७५ ह १९. -जानी-अ ५०५ आ १४५ क ९१, २१७ ग २०, १३८ त १ ध ६० म २०५ य २५.-डी. एल्.-वि५ पृ५६३.-तुजार-ज ३०० ब६३.-दिनखेल-अ २३६.-दिनार उर्फ शाफरखान-ख १०१.-नाईक-अ ६५८; क ७०८.-नागझरा-इ २३२; क ४५६.-नायक-न २७६.-नासीर राजा-फ १०.-फत्तेखान तिवान-ड ५६.-बरखुदार-आ १३८, १३९.-वीर-ग १.-मन्सूर-इ २०१.

*मलिक महंमद जायसी-च ७८ म ६५.-रहामनखान किल्लेदार-अ १३९.-राजफीरुकि राजा-न १८. मलिकराजा-ल १४.-शहा सेल्जुक राजा-इ १८१ त ११२ स ४७१.-सर्वर-ज ३६७-सोहराव-ड ५३.-सोन्हाव दोदई-ड ५६.-हुसेन-औ १४. मलिकाफर सुभेदार-त २०५ ह ६२. मलिखा (न.)-ब्रह्मदेश-इ २०७. मॅलिडोव्ह प्रधानमंडळ-व ५३. मलिंद -क ६७३. मलिंदी -क ६७२. मलिन्दपन्ह-वि ४ पृ २३८. मलिम्लु-वि ३ पृ ३७८. मजिम्लुच-अ १५२.-देवता-वि २ पृ २४८. मलियार जात-व १६२. मलीक-ग १४. -उल तुजार-अ ५०७; क ७०८.-ए. टी.-आ ३५.-कायदेपंडित-वि ४ पृ ३५५.-खुश्रू-ग २०. -छज्ज बन-ख १००.-जीवन-द ७६.-नासिरुद्दीन -[illegible]-अ १६७. शहा राजा-व १४७. मलुकेदार राग-र ५४. मलुगीअमर-राजा-य २४. मलू-आ १४०. मॅले कोंवड्या-क ७६४. मॅलेट, सर चार्लस-वि १ पृ २८७; ट २६. -सर सी. ई.-वि१ पृ२८५. मॅलेब्रांश (फ्रं.)-फ५१.

*मले कोटला -म ६६. मलेरिया-घ ८. मॅलेसन -अ ५ त ३९. मलेइ-वि ४ पृ ६८, ७० मलोक देव-इ २२१. मॅलोटस फिलिपिनेन्सिस-क ५१७. मलोटे (कि.)-ह ९०.

मलोत्सर्जान-स ५३. मॅलोमनीक (घ)-इ १३४. मॅलेरी-क २७२.-ग्रंथकार-इ ११ ग ३१६. मल्टिकुलिस एम्.-र १३३. मल्याळ देश-छ ५. मल्याळम् लिपि-त ५०. मल्याळी जात-क ६८४.-भाषा-वि१, पृ१७१, ३५७ वि ५ पृ ३६२ द १८४, १८६. मल्ल-वि४ पृ२०, १७७; क ११६.-अथवा मल्लिदेव-ग १६३; द ३४.

मल्लखांब व्यायाम-व २९६. मल्लखेल-ओ १५. मल्लगृहें -आ १९. मल्लदेश-वि४ पृ १४९. मल्लनराजा-म ६०. मल्लनाग-अ ४४१; क ३७२. मल्लयपुत्र विद्दण,(फ्रं.)-वि ५ पृ ३१६. मल्लयुद्ध-क १५२ ख ११५. मल्लराष्ट्र-वि४ पृ२०. मल्लवाहिन्-ज ३३७. मल्लसरज-क ४८७. मल्लाक्का बेट-वि१ पृ २२१. मल्लाप्पा वडियार-व २०८.-संत-व १७६. मल्लांबिका पट्टराणी-व २०७. मल्लार राग-र ५५. मल्लारि-टीका-वि५ पृ३१४, ३१५ मल्लारी मुलगा -इ १४९. मल्लासुर राक्षस-ज ३०३.-वध-च २६. मल्लि-अ २४५. मल्लिका-वि४ पृ१४८, १७१. १८६. मल्लिकाकार मूळ-व ४४. मल्लिका-मारुत नाटक-न १३६.-व्यभिचार-वि४ पृ१४८.

मल्लिकार्जुन राजा-वि४ पृ ४२३ वि५ पृ३०२; क ३०, ३१, ३०२, ७०७ न १३५ र १२-विरुपाक्ष राजा-व २०७. मल्लितीर्थंकर-ज २२४ त २१४. मल्लिदेवरस महामंडलेश्वर-आ ३८६. मल्लिनाथ-वि ४ पृ १३२; क ३१; व २०८.-तीर्थंकर-त १०८.-पुराण-क २९७. मल्लिसेन-ज ३३६. मल्लीकुरम्-क ११७. मल्लीनगर-अ ५३१. मल्लु अदिलशहा-आ १२९.-इकूबालखान-त १७१. मल्लोयेरिया जरायुपूर्व-वि५ पृ ६०३. मल्हण नांव-छ ५. मल्हा जात-क ६८८. मल्हार कोळी-क ८३०; ज १९८.-कृष्ण-झ १३.-गड किल्ला-प १३९; व ११६.-घांट-ग ११७.-तीर्थ-ज ३०३. -नगर-अ ४९७.-राग-र ५६.-रामराव-श ५९. रास्ते-न १८७; र ११७. मल्हारजी होळकर-ध ५८. *मल्हारराव गायकवाड-आ १४८ इ १५०, १५१, ख १७, ग १०५, १०८, १०९, २३८, च ८८, त ११३, १४२, द २१, १६१, म ६६.

मार्मोसेट (माकड जात)–भ ९२. मार्मोडिका चार्कूलिया–क ३९४. मार्मोसेट प्राणी–स १२४. मार्यानई न.–द २२. मार्लबरो, इं. सेनापति–इ ४५.–डयूक–ब १६८.–युद्ध –य ३९. मार्विक्स लेखक–ह ३०. मार्श, ओ. सी. –वि ५ पृ ६०१. मार्शनाईटी–वि ४ पृ ३६. मार्श मन–ब २१ (ऊ) व २६४. मार्शल–त १३२ स ८८, ८९.–क्लार्क सर–ब ५९.–जॉन सर–अ ६०२. –डॉ.–क ५९६.–प्रो.–च ३७.–फॉकेन हाइन–त १३३.–फॉश ग्रे.–फ ५५ ल २६.–बर्नाडोटे राजा–स ४८३–बेंझाइन–क ३८.–मॅकमोहन– (प्रे.)–फ ४४.–विल्यम–इ ४०.–हर्मेस ड फान्सोका –ब १९४.–हॉल–वि ५ पृ ४३३, ६३१.

मार्शिअन–वि ४ पृ २८७. मार्शिआनस केपेला–वि ५ पृ ३४०.–मार्स–ज २९९ त ८६ भ ९.–तारायंत्र –त ८४. मार्सडेन–वि १ पृ १७९, १८८. मार्सि- अन–वि ४ पृ ८. मार्सी–वि ४ पृ १५. मार्सेवुलोन ले.–फ ५५. मार्सेलस, एजंट्स–ह ३१.–नाटक- गृह–ब १८९.–रोमन सेनापति–वि ५ पृ २५७. *मार्सेलिस–म १४०.–वेधशाळा–ब २७७. मार्सेलो माल्फिगी–त्र २२. माल–वि ४ पृ २० अ ६६०. मालक–अ ८८ ज ११० म २१. मालकम एजंट–ग १०७ झ १६ म ९० स २४५.–कॅन- मोर–इ १६७.–पेठ–भ ७९.–राजे–इ ३८ स २४५.–साहेब–ब ७९ स २२८. मालकवारी –त्र २३७. मालकाइट–त ४४. मालकांगोणी वेल –क ५२२. मालकी–आ २१. मालकीपणा–अ १९८. मालकूट–क ११७. मालकौंस राग–र ५४.

मालखेड–वि ४ पृ ३३३ द ३५. मालगु (झा) जार–वि १ पृ ४२० च २७ ज १०८ द १६८. मालंचा न. मु.–स १९४. मॉलजी एपिस्टे–त्र २५८. मालडकर परब–ग १०. मालती–माधव नाटक–न ११९–२०.–वृत्त–वि ५ पृ १५१. मालदांडी ज्वारी–ज ३९४. मालदिवी भा.–वि १ पृ १४८, ३५०, ३५७. मालदीव बे.–वि १ पृ १७१, ३४९, ३५३ वि ४ पृ ३२०, ३७२. मालदेव -अ ५०५ उ ३१ क ५५१ र ७७ व ११०.–सामंत– अ ७४. मालनिया जा.- ख १. मालप कुळ–भ ५८. मालपहारिआ भा.–ब ९ स ३५. मालपिधी –वि ५ पृ ६२५ ग ५८. मालपूर–क ५०३. माल पुरा–र ७८. मालमंगल भाण–न १४२. मालमत्ता –वि १ पृ ६३ अ १९८.–क्रयविक्रय–वि ३ उ २७. मालर स.–स ४८०. मालराज–बोम्माराज चरित्र–त १६६. मालव (लोक)–वि ४ पृ २१, ७०, १७७ ग २१, २२ म १४०.–राज–झ ४ भ १४४ र १०९.–राजे–वि ४ पृ १६८.–वर्ष–व २०४.–शहर–ह ४९. मालवगौड सप्तक–स २१.

*मालवण–क ७१३ म १४०. मालवणी–स १९८. मालवदेश–वि १ पृ ३०९ छ ५. मालवा–वि ४ पृ २०. मालवाताल तलाव–न ३९४. मालवानरा–वि ४ पृ २०. मालविकाग्निमित्र–क ४२९ न १०७, ११३. मालवी, मालश्री राग–र ५४.–वर्ग–क १७०. मालव्हेन्सीस–क ३४०. मालव्हेव्हेरा–क ३४०. मालसियाक्रयू (जा.) मालसिया जेकोव्हिस, मालसियालेझ–अ ५५७. माला–न ९१.–हार–अ ४८७. मालाकार मूळ–व ४४. मालागासी–म १००. मालाटी गां.–वि १ पृ ४६४. मालाड गां.–व ७४. मालालंकार वत्थु–वि ४ पृ २४०. मालाशिवा फळ–व ८४.

*मालिआ–म १४०. मालिक अलम मशिद -अ ६६६. –अहमद–च ४१. मॉलिनिफेर–क २०९ मालिनी– वृत्त–वि ५ पृ १५१. मालिन्य–वि ४ पृ २१. मालिया–उ २०. मॉलिसन साहेब–औ ४. *मालि- हाबाद–म १४१. मालीकोट–न ३३७. मालीगौरा राग–र ५४. मालीबा जा.–इ १४९. मालुन्क्याय पुत्र–वि ४ पृ २०७. मालुसरे–म ५८. मालूतारण ग्रं.–व १६१. मालूस इ. एल.–ख ४७. माले- गो १७. मालेकर माळी–प ६१. *मालेगांव–अ १७ ज २२२ म १४१. मॉलेम–ब १५८. माले- मणी वांट–ग १२१. *मालेरकोट्‌ला सं.–म १४१. मालेराव–अ ६६९ इ १९०.–होळकर–म ७४. मालेवे–फ ५०. मॉलेव्हिया–र ११९. माले- श्वरी न.–अ १५५. मालेसी (रजपूत)–ज १२१. मालेसौरिया पहारिया–स ३५.

*मालोजी–आ ७५ औ १० ग १०८ घ २३, २६ च ४१ ज २२३, २५६ म १४१, १७१ श १३. –कुर्ले घ.–अ २३.–लोखंडे–अ २३. मालो- जीराव, नानासाहेब–फ ७ म १७१. मालोमाळा–म १४६. माल्कम, जॉन सर–इ १८३, १९५. माल्ख- मखान निजामउल्मुल्ख–इ २००. माल्कोनाइट– त ४४. मॉल्ट (रस)–श ६. माल्टा रोग–ज ४१. *माल्टा बे.–वि ४ पृ ४८८ व २०२ म १४१. माल्टेकोरो (राज्ये)–ग २१. माल्टो भा.–वि १ पृ १६२ द १८६. *माल्डा–म १४२. माल्डे जा. –आ १८६. *माल्थस, थॉमस रॉबर्ट–अ ४५५ म १४२. माल्पेलो बे.–क ७९०. माल्फिगी–व २२. माल्य–वि ३ पृ ४४८ क १५३ माल्यवत्–वि ४ पृ २१. माल्यवान्–अ ६१९.–राक्षस–अ १६९ ल १. मॉल्यूक–त्र फ ५०.

मुद्रिकापद-वि ५ पृ१९९. मुधेर-व २०१. मुधेशचांगा -च ४२. मुधैर-उ ६६ मुधोजी-द २८, ९९ न ६१-३फ ६,७.-भोंसले-आ १९७ ड३६ स२००.

*मुधोळ सं.-म १७१, १७४. मुधोळकर-वि १ पृ ४११. -घोरपडे-स २२९. मुनशी ज्वालाप्रसाद वार्क, दयानरेन उफक, प्रेमचंद, विशंवर साहाय्य-न १४९.-धर्मनारायण-झ २३.-नबाबदीन-वि १ पृ ४९८.-विनायक प्रसाद तलीव-न १४७. मुनि-वि ३ पृ २२५, ४२९ व २५०.-आत्मारामजी-ओ ३३ ज ३४६.-ग्रह गां.-म २१६.-चंद्रसूरि प्रं.-ज ३३५, ३४७ त१८.-माणिकजी-ज३४७. -लावण्य-ज ३४२.-व्यास-भ ७८. मुनिश्वर रंग-नाथ विश्वरूप-वि ५ पृ ३१६. मुनिसुंदर-त २० ज ३३७. मुनिसुव्रत-ज ३२४ त १०८. मुनीमदा-ऊदखान-ग २४७. मुनीश्वर-वि५ पृ २०१,३१०. मुनुखार-व ७. मुनैचा-त ६५. मुनैयर-कोन-त ६५. मुन्नर गां.-ज १८२. मुन्नाजान-अ ३८१. मुन्नारगुडी-म ५६. मुन्निअली-ट ३२. मुन्नेखां-स २८. मुन्सफ कोर्ट-क७८३. मुप्पनलोक-क ५३२. मुप्पमादेवी-ग २०. मुप्पालकाव्य-त ५४. मुप्पिन-देव राजा-म २३२. मुफ्ताखीर-ख ५२. मुफ्ती कवि-त १३७.

*मुंबई इलाखा-वि १ पृ ३१२, ३५६, ४०८, ४१६, ४६४-५ वि ४ पृ ४२४, ६१० च ७, ३१, ४४, १२४, १८१ त १२१ ध ७ द १४४, १५४ ध ६८, ८४ न ३१, ३४, ४१, ६९, २००, ३०७ प ५२, ६४ म १७१, १७४ व १३० स २५२. -आर्ट स्कूल-च १२४.-इंप्रूव्हमेंट ट्रस्ट-न ७. -विद्यापीठ-व २३०. मुंबा आई-म १७४. मुबा-रक खिलजी-क ८३१ ठ ६ य २५. *मुबारकपूर -म१७६. मुबारकशहा-क ७०८ ख १०१, ११० ब ३३ व ११२. मुबारिक राजा-ज ३६७फ ११. मुबासिझखान-क ३३२ फ २ स २०८ ह ५७. मुबाहार्दी वंश-म २२१. मुमुदीचोळपुरम्-क७३६. मुमुक्षु-र ९९.

मुम्ताजमहाल-ग २५१ ज २०५-६ द ७५ श१३. मुम्बाइगिरी-ग १५७. मुम्मुडी-च २१६.मुर दैत्य-ए ५.-कन्या-क ५५१.-लोक-वि ४ पृ ५१०. मुरकनाडु-ब १९७. मुरकी-अ ४८९र ६२. मुरगी -क ७६०. मुरग्या-अ ५८९. मुरखाव-क ८१९. मुरड-ऐ ३. मुरडॉक जॉन-त ७४.-हॉलिबर्टन ब्राएमिश-क २८८. मुरंदा-प १८६. मुरदाडशिंग -स ३११. मुरदाद अमरदाद-वि ५ पृ १२१. *मुरबाड-वि १ पृ ४६३ म १७६. मुरमाचा रस्ता -स ३९१. मुरळी-व १४६, २६६. *मुरवाडा-म १७६. मुरशद-म १८०. *मुरसान-म १७६. *मुरळी-वाघ्या-ज३०३ म१७६ व १२८,२८३. मुराद-वि ४ पृ ३४७ अ ५ इ १८४, १९२ ज २०१ त १२५, १२७ न२७८.

मुरादखां-स २९. मुरादबक्ष-ई ४८ ग १३९. मुराद बे -ई ३५. मुराद शहाजादा-ग १४०. *मुरादाबाद -म १७७. मुरावटी वं.-म २२१. मुरामुरा-प२९.

मुरारकडी-स १९८. *मुरार जगदेव-च ५ म१७७. मुरारपत-वि ४ पृ ४२६ आ १३३ त १४४. मुरार परब्रह्म साधू-आ १४६. मुरारबा गोर्वेकर-स २९. मुरारराव आंगरे-अ १६५ आ ५७ ग १०, १०५-८, १६४ घ २६ ध ५९ ह ३२.-गायकवाड-आ १४९ स २२९. *मुरारराव घोरपडे-औ २१ क ४९९, ८५३ न २२६, २६१ ब १०६. -दिवाण-क ५४५.-राजा-क ६८. मुराराबाद-अ ३३१. मुरारि कवि-वि १ पृ ३१६ क ६५७, ८०९ न १२१, १३१.-ओझा-क ६१४.-दादा-न १४९. मुराब-क ९२२. मुरासाकीनो शिकिबू-ज ६२. मुरियम सुलताना-आ १३०. मूरिश-स २२५. *मुरी-म १७८. मुरीखेम-भ ४२. मुरीद महंमदखान-प १२. मुरीबंदी-औ ९. मुरुड-अ ६, १९ ज २३.

मुरुदानव-क ६५५. मुरे, जॉन-द५६. मुरेटोरी-इ९६. मुरेत्सु-ज ६५. मुरेलिया-ग १३३. मुरोव्ह शि. -क २१९.मुर्कुटे, जगन्नाथ शंकरशेट-ज८. मुर्धाव-वि ४ पृ ४६. मुर्जित-वि ४ पृ २५७. मुर्डिचै व. -इ १७६. मुर्तजा-क ७११ ग १३९ ज ३०० न २७८-९ म १४१ स १९८. मुर्तदा-उद-झबिदी -अ ३९३. मुर्दाडी-क २५९. *मुर्शिदकुलीखान -वि ४ पृ ४१८ इ १८६ औ १२ ड ११, १२ म १७८. *मुर्शिदाबाद-वि ४ पृ ४३९ ड ११, १२ ग २४७ म १७८. मुलई अरशिद-य २०. मुलजीभट-ग १४९. *मुलतान-वि ४ पृ ३५३, ४१५, ४४० अ १२ घ २७ च १३९ ट १ म १७९. मुलतानी जा.-वि १ पृ १७१, २७३ ब ६६.-राग-र ५५. मुलबागल-क ७९५. मुलराज -म १७९. -यूसेफ, हफीद-म २२२. मुलांची खेळणीं-वि ३ पृ ३०२ द १२९, १४३.-सौदा-गिरी-वि १ पृ ५६.

मुलाणी-अ ५२७ *मुलाना-म १७९. मुलामा-च १५९, १८२. मुलालिन्-वि ३ पृ २९५. मुलिक् कुळ-म ५८. मुलींचा हक्क-अ १९१. मुलुख-ई -मैदान-अ ६५६ त १८०.-गिरीचा मुलुख-म ८७.-चंद्र-आ १९४. मुलुसुरग-ज ३०४.

य

र

ल

वनस्पति, ऋग्वेद–वि ३ पृ २२६, २२९ अ २०१, २०८. ५३९ आ ३३२ ज २४, २६७, २७५ भ ८३-४ व २३, ३६-८८. –जन्यतेल व मेण–त १४८, १५१ म २०३. –जननेंद्रियें–ज २८९. –देवता–वि २ पृ २४८.

☼ वनस्पतिशास्त्र–वि ५ पृ ६०, २५३, ४१४ क ६२४, ६३४, ६३६ प ११३–४ व ९–३५. –सृष्टि–च ३१. ☼ वनाल–व १०८. ☼ वनोद–व १०८. वन्हे –अ २४४. वन्हि–वि ३ पृ २४० अ ३३ क६९६. वपन–वि २ पृ १०२. वपा–वि २ पृ १२१, ४०० वि ३ पृ १७९. –याग–वि २ पृ ९९, ३९९. वप्रा –त १०८. वमनक्रिया–श ८. वम्रक, वम्र व वम्री –वि ३ पृ २४९. वयंग केलितिक, गेदोग, गोलेक, टोगेंग, बेवेर, पूर्वा, वोंग–न १४३. वयस्या (इष्टकोपधान)–वि २ पृ ९६–७. वयोमान पृथ्वी–वि ५ पृ ५८७. वर–वि ३ पृ ३०५.

☼ वरंगळ–ग १९ व १०८, १०९.–काकतीयांचें राज्य –क ५४४. –गणपती–ग २२०. –तांदूळ–भ२८. –प्रतापरुद्र–प ११३. वरंगुण पांडय राजा–ग २ च २०८ प ७५. वरंगूळ–वि ४ पृ ४२३, ४२५, ४४८. ☼ वरड जमीनदारी–व १०९. ☼ वरण गां. –व १०९. वरतनुदेव–आ ११४. वरतांती–अं ८७. वरतुंगक राम–त ६१. वरत्रा–वि ३ पृ ३६३. वरद गुरुपुत्र–न १३०. –तापनीय उपनिषद्–ग ९२. –देशिक–न १३३. –नागेश–आ ६९४. –राज–वि ५ पृ १६५, १९८. –राजपुत्र–न १४०. –राजम्मा–क ५५०. –हस्त–ग २३ श ७६. वरदा न.–ध ६५ व ९.

☼ वरदाचार्य–अ ३६४ क ४४० न १२८, १४२ व १०९. वरदेव–न ३६८. वरंधा घाट–वि १ पृ ४६२-३. वर न. –ग ४. वॅरन पायरे फ्रॅकॉइज पर्स –य ५४. वरप आगरी–आ ५०.–लोक–क २५३. ☼ वररुचि–वि ५ पृ १६४, १९५, १९८व१०९, २०५. वरवंडी–स ४३३. वरशिख–वि ३ पृ ८१. वरस गां. –वि १ पृ ४६४. वरसिंह–न ३६७. वर सोडा–च ७७. वरा जा. –म १००. वराटी राग–र ५६. ☼ वराह–वि २ पृ ९९ वि ३ पृ २२९–३०, २४९ अ ३७, ३१२ आ ५६९ ग १२३ व १०९. –जोर–र २९५. –टेंकडी–र ७४. –देश –क ६०८.

☼ वराह पुराण–वि ४ पृ १२८ अ ८७ व १०९.वराह मिहिर–वि १ पृ ३१४ वि ४ पृ १२५, १३१, ३२४ वि ५ पृ ९०, ३०२, ३०५ क ४४०,४४१, ५८४ ज ३३० व १०९, २०५. वरिओहाचा–क ७९०. वरिपुत्र–क ६९६. –बल्लाळ–क ७२३. –मल्लीदेव–क ३०. –वस्या रहस्य–त १०. वरिष्ठ सत्ता–क ३८३.

☼ वरी–अ ८७ ध ५५ प १२४ व ११०. वरीग–न ३९१. वरीयु–अ ३३४. वरु स.–क ६७२. वरुचि ऋषि–आ ११. ☼ वरुण–वि १ पृ ३२९ वि २ पृ २४८,२८५ वि४ पृ२६ वि५ पृ१७१, ३१०,३३५ आ ६१४,६८५ प २९ व ११०,१८८.–कन्या–स ११८.–टीका–वि५पृ३०७.–नदी–स१४.–पुत्र–आ ६२१ क २१३.–प्रघास पर्व, याग–वि २ पृ ८९, ९६, १०२.–मित्र गोभिल–वि ५ पृ १६८.–लोक –ग २६.–सूक्तें–वि २ पृ ३१. वरूथिनी–ए ९. वरेण्य–वि ३ पृ ५७ ग २६.

☼वरोडा–च ५१ व १११. वरोणी–ड २. वरो सुषामन् –वि ३ पृ ८१. वर्कमेन्स कॉम्पेन्सेशन ॲक्ट–आ २३. वर्ग–प २६३.–कर्म–अं १०.–कलह–स ३१. –प्रकृति–ब १३६, १३८.–मूळ–अं १४, १७ ब १२६–७.–योग–ब १३९.–विशिष्ट–र ३३. –समीकरण–ब १३६.–स्पर्धा–स ३१. वर्गीकरण –वि ४ पृ १० वि ५ पृ ४ ख ७ व १०.–तत्त्वान्वेषण–इ ११४. वर्चिन्–वि २ पृ २६० वि ३ पृ ८१, १७२. वर्ज्य–स १७. वर्झेन्वी–ह ४. वर्डक–वि ५ पृ ६३. वर्डस्वर्थ–क ४४६. वर्डवूड, सर जॉर्ज–ग ८६. वर्ण–वि १ पृ २०७, ३९१, ४३९ वि ३ पृ २८, ३९८ वि ४ पृ १८१ र ४२ स १८.–कवि–क ५५१.–विकार–र ३८.–शालू–ब १९७.–संकर–च ४७.–संस्कार–श ७२.–संज्ञा–आ ३३६ च ४७. वर्णधर्म–ग ४४.

☼वर्ण ब्राह्मण–ब १११. वर्णमालेची उत्पत्ति–वि ५ पृ ३७ वर्णलेखनशास्त्र–भ ३४. वर्णा–प १०९, १२४ ब ३६. वर्णात्मक कंठ–स १५. वर्णान्धता–द १४३. वर्णाश्रमधर्म (ऋग्वेद)–वि ३ पृ ३७० अ ३९ आ ३३६. वर्णासंगम–क ४५२. वर्णोसा तीर –द १९८. वर्तकी साखर–आ ६२१ उ२१.–धमनी –श ४२. वर्तनविज्ञान–म ५२. वर्तनि–वि ३ पृ ४२२. वर्तमानपत्र–वि १ पृ ३६७ च १५७ य ४४ व २६१.–सूर्य सिद्धांत–वि ५ पृ ३०२. वर्तांग–स ४७२. वर्तिका–वि ३ पृ २४२ भ ७३. वर्तुल–भ ७१ व ५६, १३६.–खंड–वि ५ पृ २९५ भ ७१.–पेशी विशिष्टग्रंथि–ग २९९.–मुखी प्राणिकोटी–क ६१९ प २६४ स ४७. वर्तुलाकृति आरसे–उ ५३ प २२४. वर्दो मेजर–त ४०. वर्धन–क ६५६. वर्धनगड–ख ४.

शशायु–वि ३ पृ २९२. शशांक–वि ३ पृ १८ वि ४ पृ ३२७ क ४३,५६१ द १४९. शशिप्रभा –प २०. शशिवर्ण –श ८१. शशिशेखर–च २१६. शशिक–वि ४ पृ २० वि ५ पृ २४३. शशिकला वृत्त, शशिवदना वृत्त–वि ५ पृ १९२. शशीयसी–वि ३ पृ ८३. शशोंग–न ३०९. शश्वती–वि ३ पृ ८३,४९१. शंष–व ८३. शष्प्य–वि ३ पृ २३४. शसारु–क ६०१. शंसोग्रनंव–म ३२. शस्तृ–वि ३ पृ ४६८. शस्त्रमंत्र–वि २ पृ ३६०,४०० वि ३ पृ ५१० वि ५ पृ ३८४ इ ५३ क १९२,४९७ च १४६ ध ८ श ९ स २२७.

*शस्त्रवैद्यक –वि ३ पृ ३३६ वि ५ पृ २९६, २८१, ३८५ क १९२ श ९,११. शस्त्रास्त्रे–अ ४८ई ३क १९२ य ४७. शहनार–त ६७. शहरेवर–वि ५ पृ १२१. शहर्यार–ज २०५–७. शहा अब्बास–औ १० शहा-अलम–वि ४ पृ ४१८,४४२ अ ९३ उ १७ क ४५०,५०३, ७३२ ग १७९ द ९६ म २१४ ह ३४. –इस्माईल–अ ४७४ इ १९१. – गंज–ख १०३.–तहमास्प–इ १८५.–मीर–वि ४ पृ ३३०. –मुराद–व ४९.–रमझान–म ३०. –रुख–इ १८३, १९०, १९६. –शरीफ–म १४१.–खुर्रम–औ १०. –सुजा–अ २४६ ख ८९ च ६३ द १६० र १३, १०७. –सुफी–इ १८७.–हुसेन–अ २३८.

शहाज मशीद–वि ४ पृ ४१. * शहाजहान–वि ४ पृ ४१७,४२०,४२३,४२७, ४३२–३ वि ५ पृ १८५ अ २६९ आ १३२–३,३२९ औ २० क ५०२ ख ११५ ग १३९,१४० च ९३, १२०,१८१ ज २०५ २०७ त ३५ द ३७ म ६५, २१४ व २०३ श १३, २७,८७. शहाजहानाबाद–द ९६. शहाजादा अकबर–औ १८. –औरंगजेब–क १७१.–मुराद–वि ५ पृ ७ च ४९.– मोअझ्झम–ज २०२. –सेलीम –न ३२. *शहाजी–वि ४ पृ ४२४,४२७–३५ अ २२ २४,७५ आ १२९,१३३–४,१४६ घ ७ च ५,७८, १३२ ज २२३,२९६,२९८,३०३–४ त ५, ११९ द १०२ न १२८,१३२,२७८ म ६५,१४१ श १३. शहाणपण–अ ६८५. शहाणा (राग)–र ९६. शहाधेरी –त ३३. शहानवाजखान –अ ६५८ इ १८७ औ ११ ग १४०. शहानामा – अ १८ इ १८१. शहानूर–प १५७. शहापूर–वि १ पृ ४६३ क ८२७ र ७६. शहाबाज–अ ५९८. शहाबिलावल–ल ३४. शहाबुद्दीन–वि ४ पृ ४१२ अ ५०३, इ १५० क ५४७ ग ९० घ २७ च ८, ७५ प १६१ श १३ स २७१.

शहामहंमद –क ४५७, ५४४ ल ३१. शहामीनासाई –ल ४. *शहामृग–आ १७४ क ६७२ श १५ स १९५. शहारवरीझ –वि ४ पृ ५७. शहिवाल–ग ७६. शॉ–आ ३५९.

*शाई–अ ७३–४, ७९ च ११२ श १५. शाएस्तेखान–वि ४ पृ ४३४ ज २०६. शाकटायन–वि ३ पृ २६४ वि ५ पृ ४७, १९५. शाकदास भाडितायन–वि ३ पृ ४४० वि ५ पृ १६८. शाकंभरी–अ ७१ क ५६० च ७९ न १३९. शांकरदर्शन–वि १ पृ ४०५ क ५६२ द २८. शाकल–वि १ पृ ३०९ वि ३ पृ २५३ वि ४ पृ २१ वि ५ पृ १७२ ट १ म ३७. शाकल्य–वि १ पृ ३०४ वि २ पृ १८४ वि ३ पृ ४४९ वि ५ पृ ४७. शाकल्योक्त ब्रह्मसिद्धांत–वि ५ पृ २९९, ३००, ३०२. शाकवाहन–श ५५. शाकायनिन–वि ३ पृ २६४. शाकाष्टका–प ६१४. शांकिंग–वि ४ पृ ३१३. शाकी–प १७५. शाकु–वि ५ पृ १७१–२. शाकुंतल–क ४२९ न १४६, १६४. शाक्तपंथ–आ ३४४ श ८०. शाक्यकुल–वि १ पृ ३०५ वि ४ पृ १३७, १४३, १७४–५, १८०, १९८, २२०. –देश–वि ४ पृ १३७, १६८, १७६, १७८. –पंडित–वि १ पृ २३८ त ९८.–मुनि–वि ४ पृ ११७, १७५, २१५, २४१, ४८२ घ ७०. शाक्यपुत्तियसम्मण–वि ४ पृ १८५. शाक्ल्य–वि ५ पृ १७१. शाकर–वि ५ पृ १६७, १७१. शाकरवर्ण–वि २ पृ ४०५ वि ५ पृ १७२.

शाख–अ १७१. शाखा–वि २ पृ १०६, २०२ वि ३ पृ २२९ र ५१ व ५२, ५८ स ४९. शाखायन-गृह्यसूत्र–वि २ पृ १८३ वि ३ पृ ४४० क २४५–६, ८३८ ग १९९. शाखेयकर्ण–व ५६, ५८. शाखेला झेंद–द १९३. शांग घ.–वि ३ पृ ५७. शागीर्द–उ ६५. शाघनेसि, सर, डब्ल्यू. ओ.–वि ५ पृ ४५९. * शांघाय–च १६७, १७७ व २६३ श १५. शांट–वि ४ पृ ३६६. शॉट–द ८०. शॉटंग–वि ४ पृ ३६६. शाठ्यायनि–वि ३ पृ ४४९ वि ५ पृ १६३, १६९. शांड–वि ३ पृ ८३. शॉडिएर–ओ ६. शांडिल्य–वि २ पृ १५१, १७१, २४३ वि ३ पृ ४४९ वि ५ पृ १६९ भ १९. शांडिल्यायन–वि २ पृ २४३ वि ५ पृ १६८–९. शार्णी–शेणवी–ग २४०.

शातकर्णी–वि ४ पृ २५२ अ ६६ आ ८ क ३२८, ७०७, ८०७ च ८८ द ३५ स २२२. शांतता मार्ग–वि १ पृ ४१३ वि ३ पृ ४५५. शांतनवाचार्य –वि ५ पृ १९६. शांतरजवद्देव–क २९. शांतवन–वि ४ पृ २२९. शातवनेय–वि ३ पृ ८३. शातवाहन–वि १ पृ ३८० वि ४ पृ १९६–७, २५१–२,७०७ वि ५ पृ २०८ द ३५ म ८४ श ५५.

प

स

१८७४५४

—समाप्त—

17465

R
039.9146 17465
केतकर
(महा)
(लोंयपग्रांध)
महाराष्ट्रीय ज्ञानकोश Vol - 22

R
039.9146
केतकर
(महा)
17465

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ - ૯